

DES | Departament Ekonomii
Społecznej i Solidarnej

Aneta Stachowicz, Marta Żołędowska

Ustawa
o zatrudnieniu socjalnym
Komentarz

Biblioteka
Ekonomii
Społecznej
i Solidarnej

MINISTERSTWO RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
DEPARTAMENT EKONOMII SPOŁECZNEJ I SOLIDARNEJ

Aneta Stachowicz, Marta Żołądowska

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym

KOMENTARZ

Stan prawny na 1. stycznia 2020 r.

Warszawa, grudzień 2020 r.

Słowo wstępne

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym weszła w życie 14 sierpnia 2003 r. wprowadzając do obrotu prawnego centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej oraz instytucję zatrudnienia wspieranego.

Instrumenty te okazały się bardzo pomocne jako narzędzie wspierania osób wykluczonych społecznie w ich różnorodnych problemach, przede wszystkim zawodowych, ale także bardziej osobistych – społecznych i rodzinnych. Na podstawie przepisów ustawy realizowana jest wszak nie tylko reintegracja zawodowa, ale także społeczna. Już samo nazewnictwo zastosowane przez ustawodawcę – centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej – podkreśla wagę tego typu reintegracji.

Jest bowiem oczywistym, że bez choćby dostatecznego funkcjonowania w pozazawodowych rolach społecznych – w rodzinie, najbliższym i nieco dalszym otoczeniu, trudno o łatwe odnajdywanie się na wymagającym rynku pracy. Kompetencje społeczne z reguły wzmacniają te zawodowe i odwrotnie. Praca niejednokrotnie daje osobie wykluczonej nie tylko zarobek, ale także poczucie wpływu na własne życie, poczucie samodzielności i bycia potrzebnym, satysfakcję z zapewniania bytu materialnego sobie i bliskim. Brak możliwości podjęcia pracy odbiera te korzyści, na czym często cierpią inne sfery życia. Z drugiej strony, różnorodne problemy w życiu osobistym często negatywnie wpływają na możliwość podjęcia pracy, czy to obiektywną (np. niepełnosprawność wykluczająca wykonywanie czynności wymaganych w wielu miejscach pracy), czy też w sferze motywacji (brak wiary w siebie, brak wiary w sens szukania czy podjęcia zatrudnienia, zdobywania kompetencji). Cele ustawy przez wskazywanie konieczności prowadzenia obu typów reintegracji zmierzają do całościowego spojrzenia na osoby, którym osiągnięcie tak ważnej życiowo kwestii, jak podjęcie zatrudnienia przychodzi najtrudniej.

Według danych z *Informacji dla Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej w latach 2016–2017*, na koniec 2017 r. w Polsce aktywnie działało 166 centrów integracji społecznej. Choć liczba ta może nie wydawać się bardzo duża, to należy podkreślić, że prowadziły one zajęcia dla blisko 11,5 tys. osób z grup wykluczonych społecznie. Prawie połowę uczestników stanowiły osoby bezrobotne, w dalszej kolejności niepracujące osoby niepełnosprawne oraz uzależnieni od alkoholu. Ponad 70% CIS prowadzonych jest przez podmioty ekonomii społecznej – głównie stowarzyszenia i fundacje. Jeśli chodzi o kluby integracji społecznej, to na koniec 2017 r. w Polsce działało ich 219. W zdecydowanej większości prowadzone były przez jednostki samorządu terytorialnego lub podległe im jednostki organizacyjne, np. instytucje pomocy społecznej.

Nieco ponad jedna czwarta klubów prowadzona była przez podmioty ekonomii społecznej.

Podczas kilkunastu lat obowiązywania, ustawa o zatrudnieniu socjalnym poddawana była licznym nowelizacjom, zarówno dotyczącym głównie jej tekstu, jak i dokonywanych przy okazji zmian w innych aktach prawnych. Łącznie było ich 19. To niemało zważywszy na stosunkowo niewielką objętość aktu prawnego.

Liczne zmiany z jednej strony świadczą, o tym, że ustawa cieszy się nieustannym zainteresowaniem oraz, że na różnych poziomach pojawiają się i są wdrażane postulaty udoskonalania wprowadzonych nią instrumentów. Nie miałyby to miejsca, gdyby nie były one przez praktyków uważane za ważne narzędzia prowadzenia polityki społecznej.

Z drugiej jednak strony, zmiany te, nanosząc kolejne warstwy tekstu na pierwotne brzmienie ustawy, jak się to zwykle dzieje, coraz bardziej osłabiały spójność tekstu prawnego. Z tego powodu, a także z uwagi na szeroki zasięg oddziaływania ustawy (dotyczy ona przecież szerokiego grona adresatów: podmioty ekonomii społecznej, jednostki samorządu terytorialnego, wojewodowie, wreszcie osoby wykluczone) do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trafia wiele pytań o prawidłową interpretację poszczególnych przepisów ustawy.

W 2007 r. ówczesne Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej wydało „Komentarz do nowelizacji ustawy o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. Nr 115, poz. 793) oraz dobre praktyki zatrudnienia socjalnego”. Omawiając obszerną nowelizację wprowadzoną ustawą z dnia 15 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz o zmianie niektórych innych ustaw, publikacja ta stanowiła przez szereg lat istotne dla praktyków źródło wskazówek dotyczących stosowania ustawy.

Od tego czasu minęło kilkanaście lat i pomimo, że ustawa cieszy się dużym zainteresowaniem szerokiego grona adresatów, nie doczekała się dotąd komentarza prawniczego poświęconego jej w całości. Z doświadczeń Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wynika, że zapotrzebowanie na przybliżanie norm ustawy istnieje zarówno po stronie sektora samorządowego jak i sektora ekonomii społecznej. Ustawa o zatrudnieniu socjalnym jest wszakże jedną z tych regulacji, które nakreślają ramy międzysektorowej współpracy, która w wielu przypadkach, dając efekt synergii, pozwala z jednej strony solidnie, a z drugiej elastycznie i z dozą niezbędnej innowacji, rozwiązywać ludzkie problemy.

Niniejsze opracowanie ma za zadanie wyjść naprzeciw potrzebom praktyków, którzy poszukują wskazówek interpretacyjnych w swojej codziennej pracy, dając im kompendium wykładni aktualnych przepisów ustawy. Publikacja może także przybliżyć problematykę zatrudnienia socjalnego wszystkim zainteresowanym tym tematem.

Iwona Michałek
Pełnomocnik Rządu
ds. Ekonomii Społecznej i Solidarnej
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej

Spis treści:

Wykaz skrótów	6
Bibliografia	64
Akty prawne	67
Orzecznictwo	69

Wykaz skrótów użytych w komentarzu

CIS – Centrum Integracji Społecznej

CUS – Centrum Usług Społecznych

IPZS – Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego

Jst – Jednostka samorządu terytorialnego

KIS – Klub Integracji Społecznej

Kp – Kodeks pracy

Kpa – Kodeks postępowania administracyjnego

Kpc – Kodeks postępowania cywilnego

PAI – Program Aktywizacja i Integracja

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

Ufp – ustawa o finansach publicznych

Uodppiw – Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Kpc – Kodeks postępowania cywilnego

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym

z dnia 13 czerwca 2003 r.
(Dz.U. Nr 122, poz. 1143)

tekst jednolity z dnia 17 stycznia 2019 r.
(Dz.U. z 2019 r. poz. 217)

ROZDZIAŁ 1. PRZEPISY OGÓLNE

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady zatrudnienia socjalnego.

2. Przepisy ustawy stosuje się w szczególności do:

- 1) bezdomnych realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- 2) uzależnionych od alkoholu;
- 3) uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających;
- 4) chorych psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego;

5) długotrwale bezrobotnych w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;

6) zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;

7) uchodźców realizujących indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;

8) osób niepełnosprawnych, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

– którzy podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

3. Przepisów ustawy nie stosuje się do osób wymienionych w ust. 2, które mają prawo do:

- 1) zasiłku dla bezrobotnych;
- 2) zasiłku przedemerytalnego;
- 3) świadczenia przedemerytalnego;
- 4) *(uchylony)*
- 5) renty strukturalnej;
- 6) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 7) emerytury;
- 8) nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

4. Zadania określone w ustawie realizowane są poprzez zatrudnienie socjalne, przez co należy rozumieć zapewnianie osobom, o których mowa w ust. 2, możliwości uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej i zatrudnienia wspieranego, o którym mowa w art. 2 pkt 8.

5. (uchylony)

Zakres podmiotowy ustawy

Przepis ust. 1 określa zakres podmiotowy ustawy poprzez wyznaczenie katalogu osób, do których zastosowanie mają przepisy ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Komentowany akt prawny stosuje się, zatem w szczególności do:

1. bezdomnych realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;

2. uzależnionych od alkoholu;

3. uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających;

4. chorych psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego tj. wykazujących zaburzenia psychiatryczne;

5. długotrwale bezrobotnych w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, tj. bezrobotnych pozostających w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych;

6. zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej, tj. mających trudności z przystosowaniem do życia;

7. uchodźców realizujących indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;

8. osób niepełnosprawnych, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, tj. osób z trwałą lub okresową niezdolnością do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy

– którzy podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Jak wynika z powyższego wyliczenia, przepisy ustawy skierowane są do osób, które są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb. Dodatkowo, osoby te znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Pomoc adresowana jest, zatem w szczególności do: bezdomnych, długotrwale bezrobotnych, uzależnionych od alkoholu, narkotyków, chorych psychicznie, byłych więźniów, uchodźców czy osób niepełnosprawnych. Osoby te, nieposiadające prawa do świadczeń wymienionych w art. 1 ust. 3 ustawy, kierowane są do CIS na własny wniosek lub na wniosek różnych instytucji, tj. jednostek organi-

zacyjnych pomocy społecznej, powiatowych urzędów pracy, organizacji pozarządowych. Następnie wniosek opiniowany jest przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia się ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych przez pracownika tego centrum¹, właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby kierowanej. Wydanie opinii pracownik socjalny poprzedza przeprowadzeniem wywiadu środowiskowego.

Katalog podmiotowy zawarty w art. 1 ust. 2 ustawy bez wątplenia posiada cechy katalogu otwartego, o czym świadczy użycie przez ustawodawcę sformułowania: „w szczególności”. Grupa podmiotów została wskazana w art. 1 ust. 2 ustawy w sposób przykładowy i nie wyczerpuje sytuacji, które powodują uznanie danej osoby za podlegającą wykluczeniu społecznemu. Otwarty katalog osób, do których stosuje się przepisy ustawy służy również dodatkowemu objaśnieniu treści wspólnych przesłanek, jakie spełniać mają osoby fizyczne, aby można je było uznać za spełniające kryteria art. 1 ust. 2 ustawy.²

Niezależnie od tego, czy są to osoby spełniające formalne wymogi wymienione w pkt 1–8 ww. przepisu, to zawsze należy badać łączne występowanie następujących okoliczności:

1. podleganie wykluczeniu społecznemu;
2. niemożność zaspokojenia własnym staraniem swoich podstawowych potrzeb życiowych;
3. znajdowanie się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

W polskim porządku prawnym brak jest legalnej definicji ubóstwa. Ośrodki pomocy społecznej/CUS kierują się wówczas kryterium dochodowym do otrzymania świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Dlatego też, ośrodek pomocy społecznej/CUS, opiniując wniosek o skierowanie osoby do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez CIS, każdorazowo wnikliwie bada okoliczności konkretnej sprawy oraz wystąpienie przesłanek, o których mowa w art. 1 ust. 2 świadczących o zagrożeniu wykluczeniem społecznym i na tej podstawie może skierować do CIS również osoby spoza katalogu wymienionego w ust. 2 pkt 1–8 np. osoby opuszczające pieczę zastępczą, osoby uzależnione od hazardu czy osoby współuzależnione.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) dotacji – oznacza to dotację w rozumieniu przepisów o finansach publicznych;**
- 1a) absolwencie centrum integracji społecznej – oznacza to osobę, która przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy uczestniczyła w zajęciach w centrum integracji spo-**

---

¹ W związku z inicjatywą ustawodawczą Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dniem 1 stycznia 2020 r. weszła w życie ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. poz. 1818), która umożliwia utworzenie przez gminę wyspecjalizowanej jednostki organizacyjnej – centrum usług społecznych (CUS).

² Por. M. Zieliński, „Wykładnia prawa. Zasady – reguły – wskazówki”, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2008, str. 213–214.

tecznej i otrzymała zaświadczenie, o którym mowa w art. 13 ust. 5a; osoba ta jest absolwentem centrum integracji społecznej przez okres 6 miesięcy od dnia zakończenia zajęć w centrum integracji społecznej;

1b) absolwencie klubu integracji społecznej – oznacza to osobę, która uczestniczyła w klubie integracji społecznej przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada ważne zaświadczenie, o którym mowa w art. 18 ust. 5a, oraz zrealizowała postanowienia kontraktu socjalnego;

2) organizacjach pozarządowych – oznacza to organizacje pozarządowe w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie działające na rzecz osób, o których mowa w art. 1, z wyłączeniem partii politycznych, związków zawodowych, organizacji pracodawców, samorządów zawodowych oraz fundacji utworzonych przez partie;

3) przeciętnym wynagrodzeniu – oznacza to przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”;

4) reintegracji społecznej – oznacza to działania, w tym również o charakterze samopomocowym, mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej, klubie integracji społecznej lub zatrudnionej u pracodawcy, umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu;

5) reintegracji zawodowej – oznacza to działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej i klubie integracji społecznej zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy;

6) świadczeniu integracyjnym – oznacza to świadczenie pieniężne wypłacane uczestnikowi centrum integracji społecznej w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego;

7) uczestniku – oznacza to osobę uczestniczącą w zajęciach w centrum integracji społecznej w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego;

8) zatrudnieniu wspieranym – oznacza to udzielanie wsparcia o charakterze doradczym i finansowym osobie, o której mowa w art. 1, w utrzymaniu aktywności zawodowej umożliwiającej podjęcie zatrudnienia, prac społecznie użytecznych w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej lub podjęcie działalności gospodarczej;

9) zasiłku dla bezrobotnych – oznacza to zasiłek dla bezrobotnych, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.¹⁾).

1. Dotacja

Jak wynika z art. 126 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869) dotacjami są podlegające szczególnym zasadom rozliczania środki z budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz

z państwowych funduszy celowych przeznaczone na podstawie niniejszej ustawy, odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych, na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań publicznych.

Wyróżnia się trzy rodzaje dotacji: dotacje celowe (art. 127 Ufp), dotacje przedmiotowe (art. 130 Ufp) oraz dotacje podmiotowe (art. 131 Ufp). Na gruncie ustawy o zatrudnieniu socjalnym pojęcie dotacji bez żadnych dodatkowych określeń oznacza każdy z powyższych rodzajów dotacji.

Każda dotacja musi mieć podstawę w przepisie materialnym ustawy lub umowy międzynarodowej, określającym przeznaczenie tych środków. Przepisy te określają przeznaczenie dotacji oraz podmioty uprawnione do ich uzyskiwania. Nie każdy przewidziany prawem rodzaj dotacji będzie przysługiwał CIS lub KIS, czy też, precyzyjniej rzecz ujmując, podmiotom je prowadzącym. Ustawa wyraźnie przewiduje zastrzeżone dla CIS udzielanie dotacji na pierwsze wyposażenie oraz dotacji na działalność przez okres pierwszych 3 miesięcy (art. 8). Niewątpliwie podmioty prowadzące CIS i KIS mogą ubiegać się również o dotacje celowe przyznawane na zasadach ogólnych na realizację zadań publicznych w tych placówkach.

2. Absolwent Centrum Integracji Społecznej

Absolwentem CIS jest osoba, która przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy uczestniczyła w zajęciach w centrum integracji społecznej i otrzymała zaświadczenie potwierdzające uczestnictwo w zajęciach i umiejętności nabyte w ramach reintegracji zawodowej i społecznej. Należy pamiętać, że zgodnie z przepisami osoba ta uważana jest za absolwenta CIS jedynie przez okres 6 miesięcy od dnia zakończenia zajęć w centrum integracji społecznej. Oznacza to, że po upływie tego okresu może być traktowana jakby nigdy nie korzystała z zajęć w Centrum.

3. Absolwent Klubu Integracji Społecznej

Pojęcie „absolwent klubu integracji społecznej” oznacza osobę, która uczestniczyła w klubie integracji społecznej przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada ważne zaświadczenie o zakończeniu uczestnictwa w KIS wydane przez podmiot prowadzący klub oraz zrealizowała postanowienia kontraktu socjalnego. Ustawa nie określa jednak okresu ważności zaświadczenia, o którym mowa w tym przepisie.

4. Organizacja pozarządowa

Warto zwrócić uwagę na różnicę pomiędzy sposobem zdefiniowania organizacji pozarządowej na gruncie omawianej ustawy oraz podstawowego aktu regulującego współpracę między sektorem publicznym oraz pozarządowym, tj. ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2019 r. poz. 688). W myśl art. 3 ust. 2 Uodppow, organizacjami pozarządowymi są „niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytucjami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi, nie działające w celu osiągnięcia zysku osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przy-

znaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia”. Uodppiw w art. 3 ust. 4 wyłącza spod stosowania przepisów dotyczących działalności pożytku publicznego (w tym zlecania zadań publicznych) takie organizacje jak: partie polityczne (oraz europejskie partie polityczne), związki zawodowe, organizacje pracodawców, samorządy zawodowe, fundacje utworzone przez partie polityczne oraz europejskie fundacje polityczne. W praktyce podmioty te, mimo że mogą spełniać definicję organizacji pozarządowej na gruncie Uodppiw, nie korzystają z najistotniejszych instrumentów tej ustawy. Ustawa o zatrudnieniu socjalnym natomiast w ogóle wyłącza zbliżony charakterem krąg podmiotów z zakresu definicyjnego pojęcia „organizacja pozarządowa”. Partie polityczne, związki zawodowe, organizacje pracodawców, samorządy zawodowe oraz fundacje utworzone przez partie w ogóle nie są organizacjami pozarządowymi w rozumieniu ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Należy także zauważyć, że ustawa ta odnosi się jedynie do organizacji pozarządowych działających na rzecz osób, o których mowa w art. 1. Zatem również organizacje o innych celach statutowych (np. ekologiczne, zajmujące się promocją turystyki itp.) nie są uważane za organizacje pozarządowe w rozumieniu komentowanego przepisu.

5. Reintegracja społeczna i zawodowa

Komentowana ustawa wprowadziła do porządku prawnego definicję reintegracji społecznej i zawodowej. Mianem reintegracji zawodowej określa się działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej i klubie integracji społecznej zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Przez reintegrację społeczną rozumie się natomiast działania, w tym również o charakterze samopomocowym, mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej, klubie integracji społecznej lub zatrudnionej u pracodawcy, umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.

W ślad za komentowaną ustawą pojęcia te zostały wpisane do szeregu innych aktów prawnych.³ W większości przypadków przepisy te bądź to wprost odwołują się do definicji obowiązujących na gruncie ustawy o zatrudnieniu socjalnym, bądź też używają tych pojęć w tożsamym znaczeniu. Jedynie ustawa o spółdzielniach socjalnych wprowadza odrębne (choć zbliżone) definicje obu typów reintegracji, wskazując, że reintegracją społeczną są działania „mające na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnie-

---

³ Por. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1482) – art. 62a; ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869) – art. 14 ust. 7a; ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1205) – art. 2 ust. 2 pkt 1 i 2; ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507) – art. 21a; ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2019 r. poz. 688) – art. 4 ust. 1 pkt 2; ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277) – art. 2¹ ust. 1 pkt 10; ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019 r. poz. 852) – art. 4 pkt 23.

nia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu”, zaś reintegracją zawodową – działania „mające na celu odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy”.

Zarówno reintegrację społeczną, jak i zawodową definiuje się na gruncie obowiązujących przepisów poprzez wskazywanie celów tych działań.⁴ Sprzyja to uznaniu za reintegrację szerokiego spektrum potencjalnych działań faktycznych, które mogą prowadzić do osiągnięcia wyznaczonych przez ustawodawcę efektów. Ścisłe wyznaczenie katalogu działań reintegracyjnych nie pozawalałoby na indywidualizację doboru sposobów działania do potrzeb poszczególnych podopiecznych.

6. Świadczenie integracyjne

Świadczenie integracyjne to świadczenie pieniężne wypłacane przez urzędy pracy ze środków Funduszu Pracy uczestnikowi CIS w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego. Jego wysokość i zasady wypłacania określa art. 15 komentowanej ustawy.

7. Uczestnik

Jak wynika z definicji zamieszczonej w słowniczku zawartym w art. 2 pojęcie „uczestnik” oznacza osobę uczestniczącą w zajęciach w centrum integracji społecznej w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego. Jednocześnie ustawa posługuje się tym terminem niekonsekwentnie, bowiem art. 18 ust. 5 ustawy, stanowiący, że „okres uczestnictwa w klubie integracji społecznej jest ustalany indywidualnie z każdym z uczestników” dotyczy niewątpliwie osób, które biorą udział w zajęciach w klubie integracji społecznej, nie zaś w centrum integracji społecznej.

8. Zatrudnienie wspierane

Zatrudnienie wspierane to udzielanie wsparcia o charakterze doradczym i finansowym osobie, o której mowa w art. 1, w utrzymaniu aktywności zawodowej umożliwiającej podjęcie zatrudnienia, prac społecznie użytecznych w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej lub podjęcie działalności gospodarczej. Szerzej na ten temat w komentarzu do art. 15b.

9. Zasiłek dla bezrobotnych

Zasiłek dla bezrobotnych oznacza na gruncie komentowanej ustawy zasiłek dla bezrobotnych, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1482), a więc jedynie ten zasiłek, który pobierany jest w okresie pierwszych 90 dni posiada-

---

⁴ R. Szarfenberg, „Reintegracja społeczna w spółdzielczości socjalnej: pojęcia i pomiar – ekspertyza”, 2015 r., http://rszarf.ips.uw.edu.pl/pdf/ss_ekspertyza2.pdf, dostęp. 4.10.2019 r. str. 5 oraz R. Szarfenberg, „Ekspertyza zawierająca zestawienie porównujące różne rozwiązania w zakresie przyjętych pojęć reintegracji społecznej i zawodowej, integracji społecznej i zawodowej oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej, proponowane warianty oraz rekomendacje do dalszych prac legislacyjnych i programowych”, 2018, niepublikowana, str. 7–9.

nia prawa do zasiłku, tj. od dnia zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy. Fakt pobierania przez bezrobotnego zasiłku dla bezrobotnych po tym okresie (a więc zasiłku, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, pobieranym w niższej niż pierwotna wysokości) nie ma zatem znaczenia dla stosowania przepisów ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

Rozdział 2.

Zasady tworzenia centrum integracji społecznej

Art. 3. 1. Centrum integracji społecznej, zwane dalej „Centrum”, realizuje reintegrację zawodową i społeczną przez następujące usługi:

1) kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu;

2) nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;

3) naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;

4) uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

2. Centrum, na zasadach określonych w ustawie, może być tworzone przez:

1) jednostkę samorządu terytorialnego w formie:

a) jednostki budżetowej,

b) samorządowego zakładu budżetowego;

2) organizację pozarządową;

3) podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2018 r. poz. 450, 650, 723 i 1365 oraz z 2019 r. poz. 37), z zastrzeżeniem, że w przypadku spółdzielni socjalnych Centrum mogą tworzyć spółdzielnie zakładane przez podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1205)

– zwane dalej „instytucjami tworzącymi”.

3. *(uchylony)*

4. Centrum utworzone przez organizację pozarządową działa w formie jednostki wyodrębnionej organizacyjnie i finansowo w sposób zapewniający należyłą identyfikację pod względem organizacyjnym i finansowym, w stopniu umożliwiającym określenie przychodów, kosztów i wyników, z uwzględnieniem przepisów o rachunkowości.

1. Formy reintegracji zawodowej i społecznej

Zgodnie z definicją reintegracji zawodowej wskazaną w art. 2 pkt 4, oznacza ona działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej i klubie integracji społecznej zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Reintegracją społeczną są zaś,

w myśl art. 2 pkt 5, działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.

Art. 3 ust. 1 doprecyzowuje, jakie formy reintegracji mają być wykonywane w CIS. Katalog tych form został skonstruowany jako zamknięty. Jednocześnie usługi te, (podobnie jak sama reintegracja), zostały wyróżnione w zasadzie przez pryzmat celów, którym mają one odpowiadać, a nie przez szczegółowe określenie działań, jakie CIS ma podejmować wobec swoich uczestników. Pozwala to na relatywnie dużą swobodę CIS w doborze metod rozwijania umiejętności i kompetencji wymienionych w art. 3 ust. 1 pkt 1–4. Ustawodawca wyszedł bowiem z założenia, że działania te powinny być dostosowywane do indywidualnych potrzeb uczestników. Stąd też formalnie zamknięty katalog w praktyce otwiera się na wszelkie usługi, które pozwalają nabyć i rozwijać umiejętności i kompetencje wymienione w przepisach.

2. Instytucje tworzące CIS

Centrum może być tworzone przez wybrane podmioty sektora publicznego (samorządowego) oraz obywatelskiego (pozarządowego). Katalog podmiotów uprawnionych do prowadzenia CIS jest zamknięty. W pierwszej grupie znalazły się jednostki samorządu terytorialnego, a więc gminy, powiaty, samorząd województwa (choć w praktyce centra są tworzone głównie przez gminy). W drugiej grupie zaś: organizacje pozarządowe (w rozumieniu art. 2 pkt 2 komentowanej ustawy) oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz spółdzielnie socjalne). Ustawa zastrzega, że jeśli chodzi o spółdzielnie socjalne, to centra mogą tworzyć spółdzielnie zakładane przez podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1205). Chodzi o organizacje pozarządowe w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, jednostki samorządu terytorialnego oraz kościelne osoby prawne. Nie każda spółdzielnia socjalna ma zatem prawo założyć CIS, a jedynie spółdzielnia socjalna osób prawnych.

Warto zwrócić uwagę na ewolucję katalogu instytucji tworzących CIS. Początkowo spośród podmiotów niepublicznych tylko organizacje posiadające status pożytku publicznego były uprawnione do zakładania centrów. Następnie w 2004 r. otwarto tę możliwość dla pozostałych organizacji pozarządowych.⁵ Spółdzielnie socjalne, choć tylko wybrane, wpisano do katalogu uprawnionych podmiotów dopiero w roku 2011.⁶ Również CIS samorządowe mogły być aż do 2010 r. tworzone jedynie na poziomie gminnym.⁷

---

⁵ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001).

⁶ Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 205, poz. 1211).

⁷ Ustawa z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 152, poz. 1020).

3. Formy organizacyjne CIS

Typ instytucji tworzącej determinuje formę organizacyjną centrum integracji społecznej. Jednostka samorządu terytorialnego powołując Centrum określa jego statut zawierający zasady funkcjonowania CIS, a następnie rada gminy/miasta/powiatu podejmuje uchwałę o powołaniu jednostki organizacyjnej. Jednostki samorządu terytorialnego powołując centra mają do wyboru formę jednostki budżetowej lub samorządowego zakładu budżetowego. Jednostkami budżetowymi, zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych są jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych nieposiadające osobowości prawnej, czyli w stosunkach cywilnoprawnych działają w imieniu i na rzecz właściwej Jst. Pokrywają one swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 14 pkt 7a ustawy o finansach publicznych, zadania własne samorządu w zakresie m.in. reintegracji zawodowej i społecznej mogą być wykonywane przez samorządowe zakłady budżetowe, które odpłatnie wykonują zadania pokrywając koszty swojej działalności z przychodów własnych. Ustawa o finansach publicznych dopuszcza, aby zakłady otrzymywały z budżetu Jst dotacje przedmiotowe, celowe na zadania bieżące i realizacje inwestycji, a w ściśle określonych przypadkach także dotacje podmiotowe (art. 15 ust. 3 Ufp).

W przypadku podmiotów sektora pozarządowego wymagane jest utworzenie CIS jako jednostki wyodrębnionej organizacyjnie i finansowo w sposób zapewniający należyłą identyfikację pod względem organizacyjnym i finansowym, w stopniu umożliwiającym określenie przychodów, kosztów i wyników, z uwzględnieniem przepisów o rachunkowości. Podmioty uprawnione do założenia CIS określają jego statut, a następnie podejmują uchwałę walnego zgromadzenia bądź zarządu organizacji o prowadzeniu działalności w formie CIS.

Także i w tym przypadku CIS nie jest niezależnym od instytucji tworzącej bytem prawnym i to ona jest w obrocie cywilnoprawnym stroną stosunków prawnych dotyczących CIS. Poprawnie skonstruowana komparycja umowy cywilnoprawnej z CIS pozarządowym, na przykładzie Centrum tworzonego przez fundację powinna wskazywać tę stronę w sposób następujący:

„Umowa z dnia ... (data)

zawarta w ... (miejsce) pomiędzy:

- 1. Fundacją X z siedzibą w ..., reprezentowaną przez ..., (ewentualnie z dopiskiem „prowadzącą Centrum Integracji Społecznej Y”, umowa nie powinna być jednak określona jako zawarta przez Centrum Integracji Społecznej!)*

a

- 2. ... (określenie drugiej strony umowy)”*

Art. 4. 1. Wniosek o przyznanie statusu Centrum instytucja tworząca składa do wojewody właściwego ze względu na siedzibę Centrum.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:

- 1) nazwę instytucji tworzącej Centrum;**

- 2) informację o miejscu funkcjonowania Centrum i przewidywanym terminie rozpoczęcia działalności;
- 3) przewidywaną liczbę uczestników oraz wskazanie, dla jakiej grupy uczestników Centrum będzie świadczyć usługi;
- 4) planowany rodzaj działalności wytwórczej, handlowej lub usługowej;
- 5) program prac prowadzonych z uczestnikami w ramach reintegracji zawodowej i społecznej;
- 6) przewidywaną liczbę pracowników Centrum oraz ich kwalifikacje;
- 6a) planowane rodzaje umów o pracę pracowników Centrum i ich wymiar czasu pracy;
- 7) dane o organizacji i systemie zajęć w Centrum;
- 8) dane o zakładanych efektach działania Centrum, w tym planowaną liczbę osób do przyuczenia do zawodu, przekwalifikowania lub podwyższenia kwalifikacji, planowaną liczbę osób, którym uczestniczenie w zajęciach w Centrum i wspierane zatrudnienie socjalne pomogą w uzyskaniu zatrudnienia na zasadach przewidzianych w przepisach prawa pracy lub w podjęciu działalności gospodarczej, planowaną liczbę osób usamodzielnionych ekonomicznie;
- 9) dane o szacunkowym rocznym preliminarzu ogólnych kosztów działalności Centrum, w tym kosztów realizacji reintegracji zawodowej i społecznej;
- 10) dane o wysokości zasobów własnych instytucji tworzącej poniesionych na utworzenie Centrum oraz o formach tych zasobów, a także o przewidywanym udziale własnym w finansowaniu działalności Centrum;
- 11) dane o innych źródłach finansowania działalności Centrum, w tym ze środków określonych w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- 12) projekt regulaminu Centrum;
- 13) kopię dokumentu potwierdzającego tytuł prawny do nieruchomości, w której ma funkcjonować Centrum;
- 14) opinię starosty o potrzebie powołania Centrum na terenie podległego mu powiatu, z wyłączeniem wniosku składanego przez powiat;
- 15) akt powołania Centrum, w przypadku powołania Centrum przez jednostkę samorządu terytorialnego.

Wniosek o nadanie statusu CIS

Wniosek o przyznanie statusu CIS dotyczyć może zarówno jednostek organizacyjnych już istniejących w dacie złożenia wniosku, jak i jednostek organizacyjnych dopiero tworzonych (co dotyczy zwłaszcza centrów powoływanych przez jednostki samorządu terytorialnego). Literalnie nie jest to bowiem wniosek o zgodę na utworzenie tego typu jednostki, ale o potwierdzenie, że spełnia ona określone w ustawie wymogi oraz odpowiada na zapotrzebowanie na usługi CIS w danym powiecie.

Ponieważ status Centrum nadawany jest na czas oznaczony, tj. na okres 5 lat, należy przyjąć, że kolejne wnioski dotyczyć mogą jednostki organizacyjnej już istniejącej, a nieposiadającej statusu (problematyka przedłużenia posiadanego statusu opisana jest odrębnie, w dalszej części komentarza).

Warto zauważyć, że złożenie wniosku, o którym mowa w ust. 1 i 2 może być konieczne w przypadku jednostki organizacyjnej, która utraciła status CIS, np. wskutek upływu terminu ważności decyzji, która nie musi być tożsama z likwidacją jednostki organizacyjnej. W tych bowiem przypadkach nie ma mowy o uregulowanym w art. 5a przedłużeniu statusu, które zakłada ciągłość jego posiadania, ale o jego ponownym nadaniu.

Wreszcie zauważyć należy, że organizacja pozarządowa może przecież prowadzić działalność w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej obejmującą działania, o których mowa art. 3 ust. 1, także nie posiadając statusu Centrum. Brak tego statusu uniemożliwia jedynie korzystanie z przewidzianych dla tych jednostek rozwiązań instytucjonalnych w zakresie współpracy z samorządem.

Dlatego też, nie da się wykluczyć, że o nadanie statusu CIS będzie ubiegać się instytucja tworząca, która posiada już wyodrębnioną jednostkę realizującą działalność, dla jakiej powoływane są CIS.

Choć zatem komentowany przepis zawiera elementy wskazujące raczej na nadawanie statusu nowym jednostkom organizacyjnym (np. obowiązek przedstawiania projektu regulaminu Centrum a nie regulaminu obowiązującego), to należy interpretować go w ten sposób, że może być stosowany także w odniesieniu do już działających. Art. 5a ustawy wyraźnie wskazuje na możliwość przedłużenia statusu, stanowiąc, że wniosek o przedłużenie statusu ma zawierać dane, o których mowa w art. 4 ust. 2, a więc te same, które zgłaszane są przy nadawaniu statusu po raz pierwszy. Zatem ustawodawca nie tylko nie wyklucza, ale wręcz na gruncie art. 5a nakazuje stosowanie przepisów z pozoru odnoszących się do nowych jednostek, także do instytucji już wcześniej działających (przedłużenie statusu z istoty rzeczy nie może dotyczyć jednostek nowo tworzonych). Co za tym idzie, nie można z samego brzmienia przepisu art. 4 ust. 2 wywodzić, że wniosku nie może składać instytucja tworząca, która daną jednostkę organizacyjną już utworzyła i prowadziła. Utworzenie danej jednostki organizacyjnej i nadanie jej statusu CIS to przecież dwa odrębne zdarzenia prawne, dokonywane zresztą przez odrębne podmioty (instytucję tworzącą i wojewodę). Nawet w przypadku CIS nowo tworzonych.

W sytuacji składania wniosku na lata kolejne dotyczącego CIS działającego już uprzednio, podobnie jak w przypadku wniosku o przedłużenie statusu, powinien on zawierać nie tyle opis dotychczasowego dorobku, lecz plany działania na następne lata. Jednocześnie za brak formalny takiego wniosku nie powinno być w żadnym razie uznane np. dołączenie do wniosku o nadania statusu CIS regulaminu, który wszedł już w życie (a więc wyszedł poza fazę projektu), jeżeli wnioskodawca deklaruje, że będzie on obowiązywał w niezmienionym kształcie w kolejnym okresie działania CIS.

Art. 5. 1. Status Centrum nadaje wojewoda właściwy ze względu na miejsce funkcjonowania Centrum, w drodze decyzji administracyjnej, na podstawie wniosku, o którym mowa w art. 4.

2. Status Centrum nadaje się na okres 5 lat.

3. (uchylony)

4. Centrum jest obowiązane:

1) (*uchylony*)

2) przedstawiać corocznie, nie później niż do dnia 31 marca, wojewodzie oraz jednostkom i podmiotom przyznającym dotacje Centrum, a także instytucji tworzącej sprawozdanie zawierające rozliczenie dotacji za rok poprzedni, efekty reintegracji zawodowej i społecznej, a także preliminarz wydatków i przychodów na rok bieżący związanych z wykonywaniem usług, o których mowa w art. 3 ust. 1, oraz informację o zmianie danych zawartych we wniosku, o którym mowa w art. 4.

5. Wojewoda prowadzi rejestr jednostek organizacyjnych, którym nadał status Centrum. Nadanie statusu Centrum jest równoznaczne z wpisem do rejestru.

5a. Rejestr obejmuje dane wymienione w art. 4 ust. 2.

6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór sprawozdania, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, zawierającego dane dotyczące:

1) liczby pracowników zatrudnionych w okresie sprawozdawczym;

2) liczby uczestników, z uwzględnieniem podziału na grupy osób, o których mowa w art. 1 ust. 2;

3) liczby uczestników usamodzielnionych ekonomicznie;

4) liczby uczestników objętych reintegracją zawodową i społeczną;

5) usług kierowanych do uczestników w ramach reintegracji zawodowej i społecznej;

6) wykonania planu finansowego za poprzedni rok, z uwzględnieniem przyznanych dotacji, wypłaconych świadczeń integracyjnych i premii motywacyjnych;

7) preliminarza wydatków i przychodów na rok bieżący, kierując się potrzebą ujednoczenia elementów sprawozdawczych.

7. Wojewoda przedstawia corocznie, nie później niż do dnia 30 kwietnia danego roku, ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego sprawozdanie zbiorcze z informacji uzyskanych w trybie ust. 4 pkt 2.

1. Nadanie statusu Centrum Integracji Społecznej

W myśl art. 5, status CIS nadawany jest przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce funkcjonowania Centrum w drodze decyzji administracyjnej na okres 5 lat. Należy uznać, że dotyczy to także odmowy nadania statusu Centrum. Zgodnie z art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096), organ administracji publicznej załatwia sprawę przez wydanie decyzji, chyba że przepisy Kodeksu stanowią inaczej. Decyzje rozstrzygają sprawę co do jej istoty w całości lub w części albo w inny sposób kończą sprawę w danej instancji. Istnieje zatem na gruncie prawa administracyjnego domniemanie załatwiania sprawy w formie decyzji⁸ (np. wyrok WSA we Wrocławiu z 31.08.1984 r., SA/Wr 430/84; wyrok NSA z 5.01.2007 r., I OSK 568/06; wyrok NSA

⁸ M. Dyl [w:] red. M. Wierzbowski, A. Wiktorowska „Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz”, CH Beck, Beck Online Komentarze, wydanie 26, 2018, Legalis (dostęp: 10. października 2019, g. 17.30).

z 3.07.2013 r., I OSK 2210/12; wyrok WSA w Gdańsku z 28.08.2014 r., III SAB/Gd 66/14). Wyłączenie formy decyzji administracyjnej dla załatwiania określonych indywidualnych spraw administracyjnych musi być jednoznaczne, nie można go domniemywać (tak np. wyrok WSA w Warszawie z 13.02.2007 r., VI SA/Wa 2106/06). Wydanie decyzji stanowi zatem rozstrzygnięcie sprawy, kształtujące sytuację prawną strony. Niewątpliwie również odmowa nadania statusu CIS powinna być dokonana w formie decyzji administracyjnej. Odmienna interpretacja ograniczałaby prawo do zakwestionowania niekorzystnego dla wnioskodawcy rozstrzygnięcia przed sądem administracyjnym.

Postępowanie w sprawie nadania statusu CIS wszczynane jest na wniosek instytucji tworzącej Centrum. Datą wszczęcia postępowania jest dzień doręczenia wojewodzie wniosku, co wynika z art. 61 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego. Jeżeli wniosek nie spełnia wymagań określonych w art. 4 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, wojewoda wzywa wnoszącego do usunięcia braków w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż siedem dni, pouczając, że nieusunięcie braków spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania (art. 64§ 2 Kpa).

Należy pamiętać, że konieczność dokonania wezwania do usunięcia braków przez wnioskodawcę rodzi skutek, o którym mowa w art. 35 § 5 Kpa. Jako opóźnienie spowodowane z winy strony następuje wstrzymanie biegu terminu na wydanie decyzji w przedmiocie nadania statusu CIS.

Przyznanie w formie decyzji statusu CIS jest równoznaczne z wpisem do prowadzonego przez wojewodę rejestru jednostek organizacyjnych, którym nadano status Centrum.

2. Sprawozdawczość

Centrum obowiązane jest corocznie, nie później jednak niż do dnia 31 marca, przedstawić:

- 1) wojewodzie;
- 2) jednostkom i podmiotom przyznającym dotację;
- 3) instytucji tworzącej

sprawozdanie zawierające:

- 1) rozliczenie dotacji;
- 2) osiągnięte efekty reintegracji zawodowej i społecznej;
- 3) zestawienie planowanych dochodów i wydatków związanych z realizacją usług, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy;
- 4) informację o ewentualnych zmianach danych zawartych we wniosku o nadanie statusu Centrum.

Wzór tego sprawozdania został określony w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 grudnia 2016 r. w sprawie określenia wzoru sprawozdania Centrum Integracji Społecznej (Dz.U. z 2017 r. poz. 97)⁹. Składanie sprawozdań odbywa się poprzez, udostępnioną w 2014 r. na stronie internetowej

---

⁹ Załącznik nr 2 do Komentarza.

urzędu obsługującego ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego, Centralną Aplikację Statystyczną integrującą procesy sprawozdawcze w obszarze zabezpieczenia społecznego, w tym pomocy społecznej i zatrudnienia socjalnego.

Na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach CIS, wojewoda przekazuje ministrowi do spraw zabezpieczenia społecznego sprawozdanie zbiorcze do dnia 30 kwietnia każdego roku.

Art. 5a. Wojewoda, na wniosek instytucji tworzącej, może wydać decyzję o przedłużeniu statusu Centrum na okres, o którym mowa w art. 5 ust. 2, biorąc pod uwagę przedstawiane sprawozdanie, o którym mowa w art. 5 ust. 4 pkt 2, z 3 ostatnich lat. Wniosek powinien zawierać dane, o których mowa w art. 4 ust. 2.

Przedłużenie posiadania statusu CIS

Decyzja administracyjna w przedmiocie przedłużenia posiadania przez daną jednostkę organizacyjną statusu Centrum jest wydawana na wniosek podmiotu prowadzącego CIS, składany w okresie posiadania przez tę jednostkę statusu. „Przedłużenie” wiąże się z zachowaniem ciągłości posiadania statusu.

Ustawa nie wprowadza żadnego ograniczenia co do liczby możliwych przedłużeń, natomiast każdorazowo decyzja dotyczy posiadania przez jednostkę statusu Centrum przez kolejne 5 lat od dnia następującego po utracie statusu nadanego poprzednią decyzją.

Jeżeli wniosek wpłynął do wojewody przed wygaśnięciem poprzedniej decyzji w przedmiocie statusu, czyli w czasie właściwym dla wydania rozstrzygnięcia, lecz z uwagi na przewlekłość postępowania organu został rozpoznany już po tym terminie, to mimo wszystko organ powinien wydać decyzję o przedłużeniu statusu, z której wynikać będzie ciągłość jego posiadania. Niezależnie od daty wydania takiej decyzji, decyzja o przedłużeniu powinna wskazywać na okres począwszy od dnia następującego po upływie terminu ważności poprzedniej decyzji nadającej status. Wnioskodawca nie może bowiem ponosić negatywnych konsekwencji uchybienia przez organ terminowi załatwienia sprawy. Jednocześnie wskazane jest, aby wniosek o przedłużenie posiadania statusu składany był nie w ostatnim dniu obowiązywania poprzedniej decyzji, lecz odpowiednio wcześniej, w czasie umożliwiającym organowi faktyczne rozpoznanie sprawy w terminie wynikającym z art. 35 Kpa.

W sytuacji, gdy wniosek składany jest już po utracie poprzednio nadanego statusu, właściwym sposobem procedowania wydaje się postępowanie w przedmiocie nadania go na nowo, określone w art. 5. Wiąże się to jednak z przerwaniem ciągłości posiadania statusu.

Wniosek o przedłużenie statusu CIS powinien zawierać dane, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy. Z uwagi na fakt, że przywołany przepis zawiera elementy charakterystyczne dla jednostek organizacyjnych dopiero tworzonych (np. planowana data rozpoczęcia działalności), mimo braku wskazania w ustawie wprost, że art. 4 ust. 2 stosowany ma być odpowiednio, wydaje się, że przepisy te należy stosować z uwzględnieniem specyfiki podmiotu już działającego. Szerzej na ten temat w komentarzu do art. 4.

Art. 6. 1. W przypadku nierealizowania przez Centrum założeń przyjętych we wniosku, o którym mowa w art. 4, w stopniu uniemożliwiającym wykonywanie usług określonych w art. 3 lub w razie stwierdzenia nieprawidłowości rozliczeń finansowych przewidzianych ustawą, mających wpływ na wynik finansowy, wojewoda wydaje decyzję o utracie statusu Centrum z urzędu lub na wniosek marszałka województwa, wójta, burmistrza lub prezydenta miasta przyznających dotacje Centrum lub instytucji tworzącej Centrum.

2. W przypadku likwidacji instytucji tworzącej Centrum wojewoda wydaje decyzję o utracie statusu Centrum, z zastrzeżeniem ust. 4.

3. W przypadku wydania decyzji o utracie statusu Centrum niewykorzystane środki finansowe pochodzące z dotacji podlegają zwrotowi do jednostek, które udzieliły dotacji, w wysokości proporcjonalnej do wysokości udzielonej dotacji.

4. W przypadku gdy instytucja tworząca, będąca organizacją pozarządową, ulega likwidacji, prawa i obowiązki tej instytucji może przejąć gmina właściwa ze względu na siedzibę Centrum. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Przesłanki pozbawienia statusu CIS

Decyzja o utracie statusu Centrum jest wydawana w trzech przypadkach:

1) nierealizowania przez Centrum założeń przyjętych we wniosku o przyznanie statusu Centrum w stopniu uniemożliwiającym wykonywanie usług określonych w art. 3;

2) stwierdzenia nieprawidłowości rozliczeń finansowych przewidzianych ustawą, mających wpływ na wynik finansowy;

3) likwidacji instytucji tworzącej Centrum, o ile prowadzenia tej jednostki nie podejmie się gmina.

Pierwsza sytuacja dotyczy niezgodności działalności Centrum z wnioskiem. Trzeba podkreślić, że nie chodzi jednak o każdą niezgodność, a jedynie taką, która uniemożliwia wykonywanie usług określonych w art. 3 ust 1. W przepisie tym z kolei mowa o takich działaniach, jak:

1) kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych dostępnym osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu;

2) nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;

3) naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;

4) uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

Choć decyzja o pozbawieniu danej jednostki organizacyjnej statusu CIS jest wydawana przez wojewodę obligatoryjnie w przypadku zaistnienia ustawowych przesłanek (użycie zwrotu „wydaje” a nie „może wydać”), to w praktyce samo stwierdzenie zaistnienia przesłanki pierwszej ma w dużej mierze charakter ocenny. Organ musi bowiem nie tylko stwierdzić, że doszło do nierealizowania przez Cen-

trum założeń, ale nadto, że fakt ten uniemożliwia świadczenie wskazanych w przepisach usług. Jednocześnie wykazanie w decyzji niemożności prowadzenia przez CIS usług, dość ogólnie przecież określonych na gruncie art. 3, wydaje się trudne. Organ z ostrożnością powinien podchodzić do stosowania tej przesłanki utraty statusu Centrum. Jak się wydaje, może ona być stwierdzona przede wszystkim w sytuacji, gdy usługi określone w art. 3 nie są w ogóle wykonywane (wtedy bowiem niemożliwość ich realizowania da się uzasadnić na gruncie stanu faktycznego) i wynika to z niezrealizowania założeń przyjętych we wniosku o przyznanie statusu Centrum.

Założeniami zawartymi we wniosku, których niezrealizowanie może doprowadzić do niemożności świadczenia usług mogą być niemal wszystkie informacje, o których mowa w art. 4 ust. 2. Nie dotyczy to jednak informacji mających jedynie formalne znaczenie takich jak: nazwa, czy lokal prowadzenia działalności (jeżeli dalej znajduje się w tej samej jednostce samorządu terytorialnego). W ich wypadku trudno byłoby bowiem uzasadnić niemożność świadczenia przez CIS usług. Należy pamiętać, że nie każde odstępstwo od przyjętych we wniosku założeń, nawet tych o *stricte* merytorycznym charakterze, uniemożliwia wykonywanie zadań przez Centrum.

Drugą przesłanką pozbawienia Centrum statusu jest stwierdzenie nieprawidłowości rozliczeń finansowych przewidzianych ustawą, mających wpływ na wynik finansowy. Przesłankę tę należy badać w oparciu o przepisy ustawy o rachunkowości. Ma ona bardziej jednoznaczny charakter niż przesłanka omówiona powyżej i może wystąpić samodzielnie. A zatem nawet CIS w pełni realizujące swoje założenia co do prowadzonej działalności może być pozbawione statusu z uwagi na nieprawidłowości natury finansowej.

Co do trzeciej z przesłanek pozbawienia statusu CIS, tj. w przypadku postępowania w przedmiocie pozbawienia Centrum statusu z uwagi na likwidację tworzącej je instytucji, zasadnym jest, aby wojewoda zwrócił się do gminy miejsca siedziby Centrum z zapytaniem, czy zamierza skorzystać z możliwości, o której mowa w art. 6 ust. 4, tj. przejęcia praw i obowiązków likwidowanej jednostki.

Art. 6a. W postępowaniu administracyjnym dotyczącym wydawania decyzji o nadaniu, przedłużeniu lub utracie statusu Centrum organem wyższego stopnia jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Organ odwoławczy w postępowaniu o pozbawienie statusu CIS

Art. 6a na pozór może wydawać się przepisem zbędnym. Zgodnie z art. 17 pkt 2 Kodeksu postępowania administracyjnego, organami wyższego stopnia w stosunku do wojewodów są bowiem właściwi w sprawie ministrowie. Skoro art. 6b przewiduje odpowiednie stosowanie przepisów Kpa, to art. 6a powtarzałby normę już istniejącą. Jak się jednak wydaje celem przepisu jest ustawowe doprecyzowanie, który z ministrów jest właściwy w tego typu sprawach. Z ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 2019 r. poz. 945) wynika, że zbliżone do siebie tematycznie problematyki należą do dwóch odrębnych działów administracji rządowej, tj. działów: „praca” oraz „zabezpieczenie społeczne”. Zgodnie z art. 31

dział „zabezpieczenie społeczne” obejmuje m.in. sprawy: rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz ekonomii społecznej (do której to problematyki zalicza się CIS). Z kolei w zakres działu „praca”, jak stanowi art. 21 ww. ustawy wchodzi m.in. sprawy zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu.

Co prawda, oba działy znajdują się zwykle w kompetencjach tego samego organu (obecnie jest to Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej), jednak nie da się wykluczyć, że problematyka ta mogłaby zostać rozdzielona pomiędzy różnych ministrów, co miało miejsce już w przeszłości.¹⁰ W tej sytuacji mogłaby pojawić się wątpliwość, który z nich byłby właściwy dla rozstrzygnięcia odwołań od decyzji wojewodów.

Art. 6b. W sprawach nieuregulowanych w ustawie dotyczących nadania statusu Centrum stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 oraz z 2019 r. poz. 60).

W kontekście stosowania art. 6b, warto objaśnić, co oznacza odpowiednie stosowanie przepisów. Jak wynika np. z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2008 r., (I CSK 357/07): „W literaturze i orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że odpowiednie stosowanie przepisów prawa oznacza bądź stosowanie odnośnych przepisów bez żadnych zmian do innego zakresu odniesienia, bądź stosowanie ich z pewnymi zmianami, bądź też niestosowanie tych przepisów do innego zakresu odniesienia” (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2006 r., III CZP 56/06, OSNC 2007, nr 3, poz. 43). Odpowiednie stosowanie przepisów oznacza bądź stosowanie ich wprost, bądź z modyfikacjami (wyrok WSA w Kielcach z dnia 21 marca 2013 r., II SA/Ke 119/13). Niestosowanie przepisów dotyczy tych unormowań stosowanego odpowiednio aktu, które byłyby bezprzedmiotowe lub sprzeczne z przepisami regulującymi stosunki, do których miałyby znaleźć odpowiednie zastosowanie.¹¹

Art. 7 1. Utworzenie Centrum jest finansowane:

- 1) w przypadku Centrum tworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego – na zasadach określonych w przepisach o finansach publicznych;
- 2) w przypadku Centrum tworzonego przez organizację pozarządową z:
  - a) zasobów instytucji tworzącej pochodzących ze zbiorów, darowizn lub innych źródeł,
  - b) *(uchylona)*
  - c) dotacji na pierwsze wyposażenie pochodzącej z dochodów własnych gminy przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,

¹⁰ Patrz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 maja 2004 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Polityki Społecznej (Dz.U. Nr 106, poz. 1116).

¹¹ T. Żyżnowski, Głosa do uchwały Sądu Najwyższego z 29 października 1991 r. (III CZP 109/ 91), „Przegląd Sądowy” (nr 5–6 z 1992 r.).

d) innych dochodów własnych jednostki samorządu terytorialnego niż określone w lit. c.

2. Utworzenie Centrum może być finansowane z dotacji na pierwsze wyposażenie pochodzącej z dochodów własnych samorządu województwa przeznaczonych na realizację wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, na zasadach porozumienia, o którym mowa w art. 8 ust. 1.

1. Finansowanie CIS samorządowych

Ustawa określa źródła finansowania na utworzenie Centrum. Instytucja tworząca Centrum już na etapie składania do wojewody wniosku o nadanie statusu, na podstawie art. 4 ust. 2 pkt 9–11, ustawy musi przedstawić szacunkowe zestawienie kosztów działalności oraz źródła swojego finansowania.

W stosunku do CIS utworzonych przez Jst kwestie te uregulowane zostały przepisami zawartymi w ustawie o finansach publicznych (więcej na ten temat w komentarzu do art. 10).

2. Finansowanie CIS pozarządowych

Utworzenie Centrum powołanego przez organizację pozarządową finansowane jest z:

- 1) własnych zasobów, w tym zbiorów i darowizn;
- 2) dotacji na pierwsze wyposażenie pochodzącej z dochodów własnych gminy wypłacanych w ramach realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 3) innych dochodów własnych Jst.

Utworzenie Centrum może być również finansowane z dotacji na pierwsze wyposażenie uzyskanej z dochodów własnych marszałka w ramach środków przeznaczonych na realizację wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na podstawie porozumienia zawartego z instytucją tworzącą Centrum. Są to dochody własne samorządu województwa pochodzące z opłat celowych za wydawanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277) do zadań własnych gmin należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, w szczególności m.in. w zakresie wspierania zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w wydanych *Rekomendacjach do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2020 r.*¹² zaleca, że realizacja tego zadania musi wyni-

---

¹² „Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2020 roku”, str. 88–91, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 2019, <https://www.parpa.pl/index.php/informacje-dla-gmin/rekomendacje>, dostęp 20. 11. 2019 r.

kać wprost z zapisów gminnego programu, który powinien być konstruowany w sposób kompleksowy i zapewniający realizację działań na rzecz zróżnicowanego i możliwie szerokiego grona beneficjentów. W celu ścisłego powiązania realizowanych działań z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych rekomenduje się finansowanie funkcjonowania CIS ze środków przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych jedynie w sposób proporcjonalny do liczby osób uzależnionych od alkoholu, biorących udział w oferowanych przez nie zajęciach reintegracyjnych. Ponadto, realizacja tego zadania może się odbywać również poprzez wspieranie innych przedsięwzięć mających na celu reintegrację społeczną i zawodową osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, np. klubów integracji społecznej.

Art. 8. 1. Marszałek województwa, na zasadach określonych w porozumieniu zawartym z instytucją tworzącą, może przyznać Centrum dotację na pierwsze wyposażenie oraz dotację na działalność przez okres pierwszych 3 miesięcy z dochodów własnych samorządu województwa przeznaczonych na realizację wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

2. Dotacja na pierwsze wyposażenie, o której mowa w ust. 1, może być przeznaczona na:

1) przystosowanie do potrzeb uczestników zajęć w Centrum pomieszczeń przeznaczonych na reintegrację zawodową i społeczną;

2) wyposażenie pomieszczeń oraz przygotowanie stanowisk pracy, w tym zakup maszyn i urządzeń niezbędnych do prowadzenia działalności, o której mowa w art. 9;

3) zakup surowców, materiałów i narzędzi niezbędnych do rozpoczęcia działalności.

3. Wysokość dotacji na działalność Centrum przez okres pierwszych 3 miesięcy jest równa kwocie ustalonej jako iloczyn 50% kwoty zasiłku dla bezrobotnych, obowiązującej w dniu zawarcia porozumienia, o którym mowa w ust. 1, oraz liczby uczestników zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonych w Centrum i liczby pracowników Centrum zatrudnionych na okres nie krótszy niż rok, według stanu na koniec każdego miesiąca.

4. Dotację na pierwsze wyposażenie przekazuje się Centrum w terminie 30 dni od dnia zawarcia porozumienia, o którym mowa w ust. 1.

5. Dotację na działalność przez okres pierwszych 3 miesięcy przekazuje się Centrum w trzech ratach miesięcznych w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który została przyznana dotacja.

Dotacja na pierwsze wyposażenie i na działalność przez pierwsze 3 miesiące

Przyznanie dotacji na pierwsze wyposażenie oraz na działalność w pierwszych 3 miesiącach Centrum ma charakter fakultatywny i może być dokonane, po pozytywnym zaopiniowaniu złożonego przez CIS wniosku, do wyczerpania środków przeznaczonych na dotacje w planie finansowym na dany rok. Zarząd województwa podejmuje uchwałę, w której określa kwotę dotacji. Może również ustalić wysokość wkładu własnego, jaki musi zagwarantować podmiot ubiegający się o dotację. Wa-

runkiem jej przekazania jest podpisanie z instytucją tworzącą Centrum porozumienia określającego szczegółowe warunki wykonania zadania i wykorzystania dotacji.

Dotacja na pierwsze wyposażenie może być wykorzystana na przygotowanie lub przystosowanie stanowisk pracy, w tym zakup maszyn i urządzeń niezbędnych do prowadzenia działalności, zakup surowców, materiałów i narzędzi niezbędnych do rozpoczęcia działalności. Dotacja na pierwsze wyposażenie, zgodnie z ust. 4, będzie przekazana instytucji tworzącej w terminie 30 dni od dnia zawarcia porozumienia.

Dotacja na działalność przez okres pierwszych 3 miesięcy może być przeznaczona na: zakup materiałów, energii i usług niezbędnych do prowadzenia działalności najem lokali, wynagrodzenia pracowników CIS i ich szkolenia, podatki, ubezpieczenie, premie motywacyjne oraz posiłki dla uczestników. Dotacja ta, zgodnie z ust. 5, jest przekazywana w 3 ratach do 10 dnia każdego miesiąca.

Art. 8a. Do finansowania utworzenia Centrum przez organizację pozarządową, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 2 lit. c i d i ust. 2 oraz w art. 8, nie stosuje się art. 221 ust. 2–4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.²).

Art. 8a ustawy stanowi, że do przekazania przez gminę dotacji na pierwsze wyposażenie oraz przez samorząd województwa dotacji na pierwsze wyposażenie i na działalność przez okres pierwszych 3 miesięcy, nie mają zastosowania przepisy Uodppiw w zakresie otwartego konkursu ofert oraz innych trybów zlecenia zadań publicznych (trybów pozakonkursowych wskazanych w art. 11a–11c oraz art. 19a). Pomimo, że przepis wyłącza stosowanie Uodppiw do CIS utworzonych przez organizację pozarządową, czyli zgodnie z definicją zawartą w słowniczku w art. 2 pkt 2 – do organizacji pozarządowych w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, należy przyjąć, że zastrzeżenie to dotyczy również podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 3 komentowanej ustawy. Do podmiotów tych, w ramach prowadzonej przez nie działalności pożytku publicznego, mają również zastosowanie przepisy dotyczące zlecenia realizacji zadań publicznych określonych w sferze zadań publicznych w art. 4 ust. 1 Uodppiw w trybie otwartego konkursu ofert.

Z komentowanego przepisu wynika, że finansowanie tworzenia centrów przez podmiot pozarządowy nie wymaga stosowania procedur Uodppiw, co zresztą znajduje uzasadnienie w różnej specyfice celów obu dotacji – dotacji na pierwsze wyposażenie i na działanie przez pierwsze 3 miesiące udzielanych na podstawie ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz dotacji na realizację zadania publicznego udzielanej na podstawie Uodppiw.

Art. 8b. 1. Centrum przetwarza dane osobowe:

1) uczestników obejmujące imię i nazwisko, numer PESEL, datę urodzenia, dane adresowe, stan cywilny, wykształcenie, doświadczenie lub kwalifikacje zawodowe, pochodzenie etniczne, stan zdrowia, nałogi, skazania, orzeczenia o ukaraniu, a także inne orzeczenia wydane w postępowaniu sądowym lub administracyjnym;

2) członków rodziny lub przedstawiciela ustawowego uczestnika obejmujące imię i nazwisko, numer PESEL, datę urodzenia, dane adresowe – w zakresie niezbędnym do realizacji usług określonych w art. 3 ust. 1.

2. W związku z przetwarzaniem danych osobowych w celu realizacji usług przez Centrum wykonanie obowiązku, o którym mowa w art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.⁴), zwanego dalej „rozporządzeniem 2016/679”, następuje przez umieszczenie informacji, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679, w widocznym miejscu w budynku, w którym realizowane są usługi.

3. O ograniczeniu, o którym mowa w ust. 2, administrator danych informuje osobę, której dane dotyczą, najpóźniej przy pierwszej czynności skierowanej do tej osoby.

4. Zabezpieczenia stosowane przez administratora danych w celu ochrony danych osobowych polegają co najmniej na:

1) dopuszczeniu do przetwarzania danych osobowych wyłącznie osób posiadających pisemne upoważnienie wydane przez administratora danych;

2) pisemnym zobowiązaniu osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych do zachowania ich w tajemnicy.

5. Dane osobowe, o których mowa w ust. 1, przechowuje się przez okres 10 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym zakończono realizację usług na rzecz osób, których dane dotyczą.

6. Centrum i osoby realizujące usługi określone w art. 3 ust. 1 obowiązane są do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji i danych, które uzyskały przy realizacji tych usług.

Przetwarzanie danych osobowych przez CIS

Przetwarzanie danych, o których mowa w komentowanym przepisie odbywa się na podstawie, o której mowa w art. 6 ust. 1 lit. c – przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze. Nie jest zatem zasadne żądanie od osób, których dane dotyczą, zgody na przetwarzanie danych w zakresie w jakim przetwarzanie to wynika z ustawy. Zgoda, o której mowa w art. 6 ust. 1 lit. a RODO jest odrębną postawą przetwarzania i dotyczą jej nieco inne zasady przetwarzania. Przede wszystkim zgoda na przetwarzanie może zostać cofnięta, co uniemożliwia dalsze przetwarzanie danych osobowych. Tymczasem przetwarzanie danych na podstawie z art. 6 ust. 1 lit. c nie daje osobie, której dane dotyczą, uprawnienia do jednostronnego pozbawienia administratora podstawy przetwarzania danych osobowych.

Rozdział 3. Zasady działalności centrum integracji społecznej

Art. 9. 1. Centrum, w ramach reintegracji zawodowej, może prowadzić działalność wytwórczą, handlową lub usługową oraz działalność wytwórczą w rolnictwie, z wyłączeniem działalności polegającej na wytwarzaniu i handlu wyrobami przemysłu paliwowego, tytoniowego, spirytusowego, winiarskiego, piwowarskiego, a także pozostałych wyrobów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 0,5% oraz wyrobów z metali szlachetnych albo z udziałem tych metali.

2. Działalność wytwórcza, handlowa i usługowa, o której mowa w ust. 1, nie jest działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646, 1479, 1629, 1633 i 2212) i może być prowadzona jako statutowa działalność odpłatna pożytku publicznego w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Działalność odpłatna CIS

Działalność odpłatna CIS nie jest uważana za działalność gospodarczą. Oznacza to, że nie stosuje się do niej przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2019 r. poz. 1292). Wyłączenie spod stosowania ustawy – Prawo przedsiębiorców jest oparte o kryterium podmiotowe. Działalność wytwórcza handlowa lub usługowa, jeżeli jest prowadzona przez CIS nie podlega tej ustawie, nawet jeżeli odpowiada definicji wskazanej w art. 3 tego aktu, czyli jest zorganizowaną działalnością zarobkową, wykonywaną przez CIS w sposób ciągły i we własnym imieniu.

Kryterium przedmiotowe oparte o charakterystykę samej działalności (tj. spełnianie cech działalności odpłatnej pożytku publicznego) nie jest zatem warunkiem uznania, że działalność CIS nie jest działalnością gospodarczą.

Działalność CIS może być prowadzona, jako działalność odpłatna pożytku publicznego, choć nie musi być za taką uznawana, a co za tym idzie, nie musi spełniać wszystkich wymogów, jakie ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie ustanawia dla tego typu działalności. Jak wynika z art. 3 ust. 1 Uodppow, działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie. Działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez:

1) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;

2) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;

3) spółdzielnie socjalne;

4) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz.U. z 2019 r. poz. 1468), które nie działają w celu osiągnięcia

zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Na gruncie Uodppiw działalność pożytku publicznego nie może być prowadzona przez jednostki samorządu terytorialnego. Nie ma to jednak znaczenia dla wyłączenia działalności CIS z zakresu pojęcia działalności gospodarczej. Wyłączenie dokonane komentowanym przepisem ma charakter autonomiczny w stosunku do wyłączenia, jaki przewidziała dla odpłatnej działalności pożytku publicznego Uodppiw.

Podział działalności o charakterze odpłatnym na działalność gospodarczą i działalność odpłatną pożytku publicznego nie ma dychotomicznego charakteru. Wskazana w komentowanym przepisie działalność wytwórcza, handlowa lub usługowa oraz działalność wytwórcza w rolnictwie (z uwzględnieniem ustawowych wyłączeń) może nie być ani jednym ani drugim. Działalność odpłatna CIS może, ale nie musi być jednocześnie działalnością odpłatną pożytku publicznego. O tym, czy tak należy to klasyfikować decyduje instytucja tworząca CIS. Jednocześnie wydaje się, że możliwość uznania, że działalność CIS stanowi jednocześnie działalność pożytku publicznego należy zastrzec dla podmiotów uprawnionych do prowadzenia tej działalności na gruncie Uodppiw. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego działalność odpłatna, o której mowa w komentowanym przepisie, nigdy nie jest działalnością odpłatną pożytku publicznego (nie jest także działalnością gospodarczą). Postanowienie zawarte w ust. 2 *in fine* (możliwość prowadzenia działalności, jako działalności pożytku publicznego) adresowane jest zatem do CIS pozarządowych.

Art. 9a. 1. Centrum może realizować działania w zakresie integracji społecznej bezrobotnych służące kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym, o których mowa w art. 62a ust. 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

2. Realizacja działań, o których mowa w ust. 1, oraz ich finansowanie odbywa się, zgodnie z:

1) porozumieniem, o którym mowa w art. 62a ust. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w przypadku Centrum utworzonego przez gminę albo

2) umową, o której mowa w art. 62a ust. 11 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w przypadku Centrum utworzonego przez podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 2 pkt 2 i 3.

3. Do działań Centrum, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów rozdziału 4, 5 i 6.

Zgodnie z art. 62a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, działania z zakresu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej bezrobotnych realizowane są poprzez uczestnictwo w Programie Aktywizacja i Integracja (PAI). Celem tego programu jest udzielenie pomocy osobom oddalonym od rynku pracy z wieloma problemami utrudniającymi funkcjonowanie w środowisku, dzięki której powrócą do aktywności zawodowej i społecznej. PAI

skierowany jest do bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności do osób realizujących kontrakt socjalny. PAI jest realizowany w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych przez powiatowy urząd pracy w ramach prac społecznie użytecznych. Natomiast działania z zakresu integracji społecznej bezrobotnych mogą być realizowane przez ośrodek pomocy społecznej/CUS, podmioty zatrudnienia socjalnego prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego lub podmioty prowadzące działalność statutową na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, zgodnie z przepisami o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Działania te realizowane są w szczególności poprzez grupowe poradnictwo specjalistyczne, warsztaty trenerskie i grupy wsparcia. Realizacja PAI przez ośrodek pomocy społecznej/CUS lub podmioty zatrudnienia socjalnego prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego odbywa się na podstawie porozumienia o realizacji programu zawartego z powiatowym urzędem pracy i finansowana jest ze środków budżetowych gminy. Realizacja programu może też być współfinansowana ze środków Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego. W przypadku niezawarcia tego porozumienia, PUP może zlecić ze środków Funduszu Pracy realizację działań z zakresu integracji społecznej bezrobotnych podmiotom prowadzącym działalność statutową na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym w trybie otwartego konkursu ofert, o którym mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Art. 10. 1. Działalność Centrum jest finansowana z:

- 1) dotacji pochodzącej z dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego, w tym przeznaczonych na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, z zastrzeżeniem ust. 1a;
- 2) dochodów uzyskiwanych z działalności, o której mowa w art. 9;
- 3) środków z Unii Europejskiej;
- 4) Funduszu Pracy w zakresie świadczeń integracyjnych, o których mowa w art. 15, i działań w zakresie integracji społecznej, o których mowa w art. 9a ust. 1 i art. 18 ust. 7.

1a. Przepis ust. 1 pkt 1 nie dotyczy Centrum działającego w formie jednostki budżetowej.

2. W przypadku Centrum utworzonego przez organizację pozarządową działalność Centrum może być ponadto finansowana z:

- 1) zasobów instytucji tworzącej pochodzących ze zbiorów, darowizn lub innych źródeł;
- 2) *(uchylony)*
- 3) *(uchylony)*

4. Kwota dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 1, w przypadku gdy instytucją tworzącą jest organizacja pozarządowa, jest ustalana jako iloczyn kwoty określonej uchwałą rady gminy oraz sumy liczby uczestników zajęć reintegracji zawodowej

i społecznej prowadzonych w Centrum i liczby pracowników Centrum, według stanu na koniec miesiąca, i wypłacana co miesiąc, przez okres działalności Centrum, w terminie do 10. dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który została przyznana dotacja. Kwota dotacji nie może przekroczyć kwoty stanowiącej równowartość kosztów działalności Centrum, pomniejszonej o przychód uzyskany z działalności, o której mowa w art. 9.

5. Kwota dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 1, w przypadku gdy instytucją tworzącą jest jednostka samorządu terytorialnego, jest ustalana jako iloczyn kosztów realizacji reintegracji zawodowej i społecznej w przeliczeniu na jednego uczestnika oraz sumy liczby uczestników zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonych w Centrum i liczby pracowników Centrum, pomniejszonej o przychód uzyskany z działalności, o której mowa w art. 9, i określana corocznie przez organ właściwy jednostki samorządu terytorialnego.

6. Środki finansowe na działalność Centrum są przeznaczane na:

- 1) wypłatę uczestnikom zajęć w Centrum świadczeń integracyjnych, o których mowa w art. 15, oraz motywacyjnej premii integracyjnej, o której mowa w art. 15a;
- 2) zakup materiałów, energii, usług niezbędnych do działalności Centrum;
- 3) najem lokalu i remonty pomieszczeń użytkowanych przez Centrum;
- 4) podatki opłacane przez Centrum;
- 5) wynagrodzenia pracowników Centrum i pochodne od tych wynagrodzeń;
- 6) realizację reintegracji zawodowej i społecznej oraz niezbędną obsługę działalności Centrum w tym zakresie;
- 7) szkolenia pracowników Centrum związane z działalnością Centrum;
- 8) posiłki dla uczestników;
- 9) wydatki na ubezpieczenie mienia Centrum;
- 10) inne wydatki związane z działalnością Centrum.

7. (uchylony)

Działalność Centrum finansowana jest ze źródeł wymienionych w pkt 1–5. Prowadzenie CIS nie posiada jednolitego finansowania. Już na etapie składania wniosku o nadanie statusu CIS podmiot tworzący powinien określić szacunkową wysokość kosztów funkcjonowania, jak również wskazać źródła finansowania swojej działalności.

Art. 10 komentowanej ustawy wymienia źródła, z których CIS finansuje swoją działalność. Z literalnego brzmienia przepisów art. 7 i 10 wynika, że każde Centrum, które powstało na terenie określonej jednostki samorządowej musi być dotowane. Niestety praktyka jest odmienna, co powoduje, że CIS, zwłaszcza utworzony przez podmiot niepubliczny, musi w znacznej mierze pozyskiwać środki finansowe z różnych źródeł.

Po pierwsze, ustawa wskazuje, że działalność CIS, z wyjątkiem tych działających w formie jednostki budżetowej Jst, finansowana jest z dotacji pochodzącej z dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego, w tym przeznaczonych na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wysokość tej dotacji ustalana jest dwojako w zależności od podmiotu tworzącego CIS. I tak dla CIS tworzonych przez organizacje pozarządowe, kwota dotacji ustalana

jest, jako iloczyn kwoty określonej uchwałą rady gminy oraz sumy uczestników zajęć prowadzonych przez CIS i jego pracowników według stanu na koniec miesiąca. Dotacja nie może być większa od kosztów funkcjonowania CIS pomniejszonych o przychody uzyskane z własnej działalności wytwórczej, handlowej i usługowej, o której mowa w art. 9. Wysokość tego dofinansowania jest bardzo zróżnicowana.

Uchwały rady gminy w sprawie ustalenia miesięcznej kwoty dotacji na działalność CIS przewidują kwoty od 50 zł do 1200 zł na jednego uczestnika zajęć oraz pracownika CIS. Nie wszystkie gminy, pomimo raczej obciążającego brzmienia art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy, przyjmują uchwałę w tej sprawie i nie finansują funkcjonujących na ich terenach CIS. Dlatego dla funkcjonowania Centrum tak istotne znaczenia ma dobra współpraca podmiotów zatrudnienia socjalnego z władzami samorządowymi w celu wskazania, że mogą być one skutecznym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych na poziomie lokalnym.

Gmina, decydując się na współpracę z podmiotami zatrudnienia socjalnego, może skorzystać z następujących form zlecenia usług reintegracji społeczno-zawodowej:

1) w trybie otwartego konkursu ofert na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;

2) w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1843), w tym z możliwością zastosowania klauzul społecznych bądź udzielając zamówienia kontrolowanym przez siebie jednostkom (tzw. in house).

Finansowanie CIS działających w formie samorządowych zakładów budżetowych odbywa się na podstawie art. 219 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Kwota dotacji przekazana CIS utworzonemu przez Jst w formie samorządowego zakładu budżetowego określana jest corocznie w formie uchwały przez organ stanowiący Jst i ustala się ją jako iloczyn kosztów realizacji reintegracji społecznej i zawodowej w przeliczeniu na jednego uczestnika oraz sumę liczby uczestników i liczby pracowników. Kwota dotacji pomniejszona zostaje o przychód uzyskany z działalności własnej CIS.

Środki finansowane z dotacji przekazanej przez gminę będą stanowił zatem jeden z elementów budżetu Centrum. W pozostałej części działalność jest finansowana z innych źródeł. Obecnie w znacznej mierze CIS pozyskuje środki na finansowanie swojej działalności z Europejskiego Funduszu Społecznego przekazywane w formie dotacji w ramach regionalnych programów operacyjnych w trybie konkursowym. Ten rodzaj przychodu stanowił średnio prawie 30% przychodów wszystkich CIS uzyskanych w roku 2018.¹³

Jedynym stałym źródłem finansowania jest refundacja przez starostę z Funduszu Pracy świadczeń integracyjnych wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne dla uczestników na podstawie art. 108 ust. 1 pkt 40 ustawy o promocji zatrudnienia

---

¹³ Na podstawie danych zawartych w Centralnej Aplikacji Statystycznej w ramach sprawozdawczości CIS.

i instytucjach rynku pracy. W sytuacji, gdy CIS nie dysponuje środkami na ich wypłatę kierownik CIS składa wniosek do starosty o zaliczkę na wypłatę świadczeń integracyjnych wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne.

CIS utworzony przez organizację pozarządową może również finansować swoją działalność z zasobów instytucji tworzącej pochodzących ze zbiórek, darowizn i innych źródeł (zaledwie niecałe 5% przychodów CIS w 2018 r.¹⁴).

Art. 11. 1. Pracownikami Centrum są:

1) pracownicy odpowiedzialni za dany rodzaj działalności, o której mowa w art. 9, oraz za obsługę finansową Centrum;

2) (*uchylony*)

3) pracownik socjalny;

4) instruktorzy zawodu;

5) osoby, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. b.

1a. Osoby prowadzące reintegrację społeczną i zawodową zaliczają się do kadry Centrum.

2. Kierownika Centrum zatrudnia instytucja tworząca Centrum.

3. Pracowników Centrum zatrudnia kierownik Centrum, z tym że na jednego pracownika prowadzącego bezpośrednio zajęcia z uczestnikami nie powinno przypadać więcej niż 10 uczestników. Warunek ten nie dotyczy osób, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. B.

1. Pojęcia pracowników i kadry

Jeśli chodzi o przepisy dotyczące zatrudniania „pracowników Centrum”, tj. ust. 1 i 3 oraz kierownika, tj. ust. 2, to sposób ich sformułowania może, jak się wydaje, wynikać z woli ustawodawcy, aby rozróżnić, że dla „pracowników” pracodawcą jest CIS, zaś dla kierownika – instytucja tworząca. Takie rozwiązanie jest możliwe z tego powodu, że ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1040) definiując pracodawcę tworzy wyłom od cywilnoprawnej zasady, w myśl której stroną umowy czy szerzej – stosunku prawnego jest jednostka organizacyjna posiadająca podmiotowość prawną (patrz komentarz do art. 3). W myśl art. 3 Kp, pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników. Jak wynika z poglądów piśmiennictwa oraz orzecznictwa sądów pracy: pracodawcą może być jednostka organizacyjna niewyposażona w osobowość prawną, ale dostatecznie wyodrębniona pod względem organizacyjnym i finansowym, np. jednostka budżetowa lub wyodrębniona jednostka w przedsiębiorstwie wielozakładowym.¹⁵ Za pracodawcę uważać należy taką jednostkę organizacyjną, która jest uprawniona do samodzielnego zatrudniania pracowników, nie można jednak uznać za pracodawcę jednostki organizacyjnej, której kierownik przyjmuje i zwalnia pracowników wyłącz-

¹⁴ J.w.

¹⁵ W. Muszalski [w:] W. Muszalski (red.), Kodeks pracy. „Komentarz”. Wyd. 12, Warszawa 2019, System informacji prawnej Legalis, dostęp: 15. stycznia 2020, g. 16.33.

nie na podstawie upoważnienia (uchwała Sądu Najwyższego z 16.11.1977 r., I PZP 47/77). Na tej zasadzie dla pracowników samorządowych zatrudnionych w urzędzie gminy pracodawcą jest ten urząd (pomimo, że urząd nie ma osobowości prawnej), a nie gmina czy jej organ wykonawczy (wyrok Sądu Najwyższego z 21.12.1992 r., I PRN 52/92). Ust. 1 i 3 wydają się dawać kierownikowi Centrum upoważnienie do zawierania umów o pracę w ramach tej placówki bez odrębnego pełnomocnictwa od instytucji tworzącej obejmującego tę kwestię. Zatem umowa o pracę w przypadku enumeratywnie wymienionych kategorii pracowników może być zawarta z CIS (reprezentowanym przez jego kierownika), a nie instytucją tworzącą.

Ponadto, brzmienie ust. 1 sugeruje, że wszystkie osoby wymienione w pkt 1–5 są zatrudniane tylko na podstawie umowy o pracę. Wprawdzie ustawa nie odwołuje się do definicji legalnych tego pojęcia obowiązujących w porządku prawnym, ale zgodnie z art. 2 Kp „pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę”. Tak sformułowany przepis miał prawdopodobnie na celu wskazanie, które osoby mają być obligatoryjnie zatrudnione w Centrum na podstawie umowy o pracę. Natomiast nie wydaje się prawidłowe takie rozumienie, że jedynie osoby wymienione w tym przepisie są zatrudniane na podstawie umowy o pracę.

Niejasne jest użycie w ust. 1a terminu „kadra”. Zwrot ten nie jest na gruncie obowiązujących przepisów jednoznaczny. Nie posiada ustalonego na gruncie innych ustaw znaczenia ani nie został zdefiniowany w komentowanej ustawie. Nie występuje również w żadnej innej części tekstu. Należy przyjąć, że ustawodawca nadał temu zwrotowi znaczenie odmienne od jednoznacznego terminologicznie słowa „pracownicy” z ust. 1. Gdyby zresztą chodziło po prostu o pracowników, to „osoby prowadzące reintegrację społeczną i zawodową” zostałyby wymienione w ust. 1. Przyjmuje się, że wyrazom użytym w tekście prawnym przypisuje się znaczenie, jakie mają w języku ogólnym dopiero wtedy, gdy nie mają utrwalonego znaczenia w języku prawniczym (definicje legalne) i prawnym (nauka prawa, judykatura).¹⁶ W sensie potocznym do „kadry”, rozumianej jako zespół, personel zaliczyć należałoby osoby zatrudnione w danej instytucji, co z pewnością dotyczy także pracowników. Nie powinno zatem ulegać wątpliwości, że osoby prowadzące reintegrację społeczną i zawodową zatrudnione w Centrum, mogą być także zatrudnione na umowę o pracę. Dotyczy to także sytuacji, w których nie zaliczają się do pracowników wymienionych w ust. 1 (choć zapewne w wielu przypadkach będą równocześnie zaliczać się do jednej z kategorii wymienionych w tym przepisie). Te same wątpliwości dotyczą funkcji kierownika Centrum, który, zgodnie z literalnym brzmieniem komentowanego przepisu, nie zalicza się ani do pracowników Centrum, ani do jego kadry. Nie jest też jednoznaczne, czy członkowie „kadry” zatrudniani są przez CIS, jako pracodawcę, czy przez instytucję tworzącą.

W związku z powyższymi wątpliwościami, komentowany artykuł nie spełnia wymogów prawidłowej legislacji i jako taki powinien być doprecyzowany.

---

¹⁶ T. Kulicki, „Prawo i język – kilka uwag”, *Temidium*, nr 3(98), październik 2019, str. 37.

2. Wymagana proporcja pracowników do uczestników

Zgodnie z literalnym brzmieniem art. 11 ust. 3, na jednego pracownika prowadzącego bezpośrednio zajęcia z uczestnikami nie powinno przypadać więcej niż 10 uczestników. Należy przyjąć, że przepis ten odnosi się do struktury organizacyjnej CIS, nie zaś do wykonywania konkretnych działań reintegracyjnych.

Świadczy o tym nie tylko jego literalne brzmienie, ale także umiejscowienie w jednostce redakcyjnej odnoszącej się w całości do zatrudniania pracowników. Nie ma zatem przeszkód, aby konkretne działania reintegracji były prowadzone przez jednego prowadzącego w grupie uczestników większej niż 10-osobowa, o ile relacja ogółu zatrudnionych w Centrum pracowników prowadzących bezpośrednio zajęcia z uczestnikami do wszystkich uczestników Centrum nie jest mniejsza niż jeden do dziesięciu. Gdyby ustawodawca miał na celu ograniczenie liczebności uczestników na konkretnych zajęciach, to powinno to być w ustawie wyrażone wprost.

Rozdział 4.

Zasady kierowania do centrum integracji społecznej

Art. 12. 1. Osoba, o której mowa w art. 1, może na podstawie:

1) własnego wniosku lub wniosku przedstawiciela ustawowego;

2)⁵⁾ wniosku zakładu lecznictwa odwykowego, powiatowego centrum pomocy rodzinie, ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. poz. 1818) – centrum usług społecznych, organizacji pozarządowej lub klubu integracji społecznej, za zgodą tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego;

⁶⁾ – zostać skierowana do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez Centrum, przez właściwy dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby ośrodek pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – centrum usług społecznych, lub w przypadku osoby, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 5, przez powiatowy urząd pracy z powiadomieniem właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu tej osoby ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – centrum usług społecznych.

2.⁷⁾ Wniosek, o którym mowa w ust. 1, podlega zaopiniowaniu przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – przez pracownika socjalnego centrum usług społecznych, właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby kierowanej do uczestnictwa w Centrum po uprzednim przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego (rodzinnego).

3. (uchylony)

4.⁸⁾ Kierownik Centrum przyjmuje osobę skierowaną do Centrum po podpisaniu z nią indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego, zwanego dalej „programem”, w uzgodnieniu z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – dyrektorem centrum usług społecznych, właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu tej osoby.

5. Pierwszeństwo w skierowaniu do Centrum mają osoby zamieszkałe w gminach, na terenie których zostało utworzone Centrum. Osoby zamieszkałe w innych gminach mogą być kierowane do Centrum:

1) w przypadku zawarcia porozumienia między gminami o kierowaniu osób do Centrum, określającego zasady finansowania kosztów uczestnictwa kierowanych tam osób;

2) w przypadku posiadania przez Centrum wolnych miejsc i sfinansowania kosztów uczestnictwa osoby kierowanej przez gminę.

1. Osoby uprawnione do uczestnictwa w CIS

W myśl art. 12 ust. 1 komentowanej ustawy, do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez Centrum może być skierowana osoba, o której mowa w art. 1. Art. 12 nie wskazuje, o który ustęp art. 1 chodzi. Przepis ten w ust. 2 określa do jakich kategorii osób stosowane są przepisy ustawy. Ust. 3 natomiast wylicza, w jakich okolicznościach do osób wymienionych w ust. 2 nie stosuje się przepisów ustawy (w tym również artykułu 12 – wskazującego osoby uprawnione do skierowania do CIS). Zgodnie z omawianym wyłączeniem, przepisów ustawy nie stosuje się do osób wskazanych w art. 1 ust. 2 (bezdomni realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności, uzależnieni od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, chorzy psychicznie, długotrwale bezrobotni, zwalniani z zakładów karnych, uchodźcy, osoby niepełnosprawne), które mają prawo do: zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, renty strukturalnej, renty z tytułu niezdolności do pracy, emerytury lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

2. Możliwość powtórnego uczestnictwa w Centrum

Kierowanie do zajęć w CIS jest postępowaniem fakultatywnym, a nie obligatoryjnym i dotyczy osób, które otrzymały opinię uzasadniającą udział w zajęciach reintegracji społecznej i zawodowej. Decyzja czy daną osobę można ponownie skierować do zajęć w Centrum, należy zatem do podmiotu kierującego. Wśród negatywnych przesłanek stosowania przepisów ustawy (art. 1 ust. 3) nie wymienia się bowiem uprzedniego skorzystania z przewidzianych w niej instrumentów. Absolutnie ponownie kierowany do CIS musi jednak w dalszym ciągu spełniać warunki uczestnictwa, tj. podlegać wykluczeniu społecznemu, nie być w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i ze względu na swoją sytuację życiową oraz znajdować się w sytuacji powodującej ubóstwo i nie-

możliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Powyższe nie oznacza jednak w żadnym razie, że ponowne przyjęcie danej osoby do CIS nie doznaje żadnych ograniczeń.

Należy pamiętać, że zgodnie z art. 15 ust. 3 komentowanej ustawy okres uczestnictwa w zajęciach w Centrum może trwać do 11 miesięcy. Z założenia zatem jest to instrument aktywizacji, który ma charakter przejściowy. Celem uczestnictwa w Centrum jest bowiem realizacja indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego, który ma prowadzić do polepszenia sytuacji uczestnika. Kierownik Centrum, na wniosek uczestnika lub po zasięgnięciu opinii pracownika socjalnego, może jedynie przedłużyć okres uczestnictwa w zajęciach o kolejne 6 miesięcy, jeżeli analiza stanu realizacji programu uzasadnia potrzebę przedłużenia okresu uczestnictwa w zajęciach w Centrum. Dlatego też, ponowne kierowanie osób do centrów integracji społecznej znajduje uzasadnienie w przypadku skierowania w celu pozyskania innych niż uprzednio nabytych umiejętności, niekoniecznie w ramach innych praktyk czy warsztatów, pozwalających na podjęcie zatrudnienia. W takim przypadku, ponowny czas uczestnictwa ustalany jest w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego jednostkowo, jednak zgodnie z przepisami ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

Kolejną kwestią, jaką musi wziąć pod rozwagę ośrodek pomocy społecznej/CUS lub powiatowy urząd pracy kierujący absolwenta do CIS jest celowość wydatkowania środków z Funduszu Pracy. Należy pamiętać, że świadczenie integracyjne dla uczestnika CIS ma charakter obligatoryjny i przyznawane jest w związku z realizacją indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego (art. 15 ust. 4). Zgodnie z art. 109 ust. 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy środki Funduszu Pracy na wypłatę świadczeń obligatoryjnych są przekazywane samorządom powiatów do wysokości faktycznych potrzeb. Do wydatkowania środków z Funduszu Pracy, w tym wspomnianego świadczenia, zgodnie z art. 110 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, stosuje się odpowiednio przepisy o finansach publicznych – w tym zasady dokonywania wydatków ze środków publicznych. W myśl art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów, optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów. Należy zatem zbadać, czy powtórne skierowanie osoby zagrożonej wykluczeniem społecznym do CIS wypełnia w danym przypadku powyższe dyrektywy, tj. czy jest celowe, rokuje pozytywny efekt i czy można je uznać za działanie zgodne z zasadą oszczędności. Tak więc, o ile posiadanie statusu absolwenta CIS nie stanowi jednoznacznego przeciwwskazania dla ponownego uczestnictwa w tego rodzaju placówce, to jednak każdy przypadek powinien być analizowany indywidualnie z uwzględnieniem omówionych powyżej uwarunkowań.

Należy ponadto zauważyć, że status absolwenta jest ograniczony w czasie. Po upływie terminu, o którym mowa w art. 2 pkt 1a (6 miesięcy od dnia zakończenia zajęć w Centrum integracji społecznej) były uczestnik zajęć w CIS nie jest już formalnie uważany za absolwenta tej instytucji. Z założenia absolwenta CIS uważa się

za osobę, która nabyła w trakcie zajęć w Centrum odpowiednie umiejętności, by samodzielnie wyjść z kręgu osób wykluczonych społecznie. Ponadto do 6 miesięcy po ukończeniu zajęć istnieje możliwość realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego w oparciu o przepis art. 13 ust. 5 ustawy. Dlatego znacznie trudniej byłoby wykazać celowość powtórnego skierowania do Centrum osoby, która wciąż ma status absolwenta CIS, niż takiej, która uczestniczyła w zajęciach dawniej niż przed 6 miesiącami. Choć zatem ustawa nie przesądza wprost ani samej możliwości powtórnego skierowania, ani tym bardziej czasu, po jakim może ono nastąpić, to raczej powinno ono dotyczyć osób, które formalnie nie są już absolwentami.

3. Indywidualny program zatrudnienia socjalnego

Indywidualny program zatrudnienia socjalnego jest sporządzany w stosunku do każdego uczestnika CIS. Program ten ma pewne cechy umowy bądź porozumienia, musi być bowiem podpisany przez dwie strony stosunku prawnego – tj. uczestnika i kierownika Centrum, jako reprezentanta instytucji tworzącej. Ustawa dopuszcza możliwość zmiany treści programu za porozumieniem stron (art. 13 ust. 3). Niewątpliwie jednak instrument ten należy do sfery prawa publicznego, o czym świadczy droga rozwiązania tego swoistego kontraktu przez kierownika i sposób zaskarżenia tej czynności (art. 13 ust. 4–4b), a także obowiązek uzgodnienia z treści programu z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej/dyrektorem CUS właściwym dla miejsca zamieszkania lub pobytu uczestnika (art. 12 ust. 4).

4. Uczestnik z innej gminy

Ustawa ustanawia zasadę pierwszeństwa osób zamieszkałych w gminach, na terenie których zostało utworzone Centrum w skierowaniu do tego typu placówki. Jeśli chodzi o możliwość uczestnictwa w Centrum osób zamieszkałych poza gminą, w której ma ono siedzibę, ustawa dopuszcza dwa przypadki. Po pierwsze, jak wynika z art. 15 ust. 5 pkt 1 w przypadku zawarcia porozumienia między gminami o kierowaniu osób do Centrum, określającego zasady finansowania kosztów uczestnictwa kierowanych tam osób. Choć ustawa nie przesądza tego wprost, przesłanka ta dotyczy w gruncie rzeczy przede wszystkim centrów samorządowych. Po drugie, jak wynika z art. 15 ust. 5 pkt 2, może to mieć miejsce w przypadku posiadania przez CIS wolnych miejsc i sfinansowania kosztów uczestnictwa osoby kierowanej przez gminę. Gminą, o którą chodzi w tym przepisie jest gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania osoby kierowanej.

Przesłanki, o których mowa w art. 15 ust. 5 są od siebie niezależne. Jeżeli zatem zaistnieje przesłanka z punktu 2 (a więc wolne miejsca oraz finansowanie ze strony gminy kierującej), to brak porozumienia, o którym mowa w punkcie 1, zawartego między gminą kierującą uczestnika, a gminą miejsca siedziby nie stoi na przeszkodzie w przyjęciu uczestnika.

Porozumienie to zawierane jest, zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 12 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506), na podstawie uchwały rady gminy. Porozumienia pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego należy ogłaszać, zgodnie z art. 13 pkt 6 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłasza-

niu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1461) w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Art. 13. 1. Program, o którym mowa w art. 12 ust. 4, opracowuje pracownik socjalny Centrum.

2. Program powinien określać w szczególności:

1) zakres i formy reintegracji zawodowej i społecznej;

2) *(uchylony)*

3) osoby odpowiedzialne za realizację programu.

3. Program na wniosek każdej ze stron może ulec zmianie.

4. Zaprzeszanie realizacji programu następuje w przypadku:

1) uporczywego naruszania przez uczestnika postanowień programu, uniemożliwiającego jego dalszą realizację;

2) trwałego opuszczenia przez uczestnika zajęć w Centrum;

3) oświadczenia uczestnika o odstąpieniu od realizacji programu.

4a. W przypadkach, o których mowa w ust. 4 pkt 1 i 2, decyzję w sprawie zaprzestania realizacji programu podejmuje kierownik Centrum.

4b. Od decyzji kierownika Centrum, o której mowa w ust. 4a, uczestnikowi przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

5. Zakończenie realizacji programu następuje w okresie do 6 miesięcy po dniu, w którym uczestnik objęty programem podjął zatrudnienie lub inną pracę zarobkową w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, założył lub przystąpił do spółdzielni socjalnej lub podjął działalność gospodarczą, albo w dniu, w którym upłynął okres uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w art. 15. W trakcie realizacji programu bez uczestnictwa w Centrum świadczenie integracyjne nie przysługuje.

5a. Po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach w Centrum kierownik Centrum wydaje uczestnikowi zaświadczenie potwierdzające uczestnictwo w zajęciach i umiejętności nabyte w ramach reintegracji zawodowej i społecznej.

6. Realizacja programu jest warunkiem korzystania przez uczestnika ze świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego, na zasadach określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, oraz z innych świadczeń określonych w niniejszej ustawie.

7. *(uchylony)*

1. Opracowanie Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego

Indywidualny program zatrudnienia socjalnego jest głównym narzędziem pracy z osobą podlegającą wykluczeniu społecznemu i jest w pewnym sensie rodzajem umowy określającej uprawnienia i obowiązki stron oraz wskazuje osoby odpowiedzialne za jego realizację. Opracowanie programu jest poprzedzone rozmową z pracownikiem CIS na temat predyspozycji zawodowych, zainteresowań, sytuacji życiowej uczestnika w celu określenia najbardziej adekwatnych form reintegracji zawodowej i społecznej. Osobami odpowiedzialnymi za realizację IPZS po stronie Centrum są: pracownik socjalny, psycholog, doradca zawodowy oraz instruktor zawo-

du. Bezpośredni nadzór nad realizacją programu sprawuje natomiast kierownik CIS. Należy pamiętać, że uczestnik nadal jest osobą bezrobotną. Jego praca w tym okresie jest formą praktyki zawodowej połączonej z różnego rodzaju szkoleniami i nauką zawodu, realizowanymi w ramach reintegracji zawodowej. Jednakże okres realizacji indywidualnego programu zalicza się do stażu pracy, ponieważ od wypłacanych uczestnikowi świadczeń integracyjnych odprowadzane są odpowiednie składki na ubezpieczenia społeczne (więcej na ten temat w komentarzu do art. 15).

2. Zaprzestanie realizacji IPZS

Przedterminowe zaprzestanie realizacji programu może nastąpić tylko z winy uczestnika lub na skutek dobrowolnego odstąpienia przez uczestnika od realizacji programu. W przypadku wystąpienia dwóch pierwszych powodów, określonych w ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy, które wiążą się z negatywną postawą uczestnika wobec realizowanego programu zatrudnienia, kierownik centrum integracji społecznej jest zobowiązany z mocy ustawy wydać decyzję administracyjną. Niewydanie decyzji administracyjnej w tym zakresie powoduje, że kierownik Centrum pozostaje w bezczynności w przedmiocie niepodjęcia decyzji w sprawie zaprzestania realizacji IPZS. Jedynie w przypadku złożenia oświadczenia o odstąpieniu od realizacji programu przez samego uczestnika ustawodawca nie przewidział potrzeby wydawania decyzji o zaprzestaniu realizacji programu. W tym przypadku wystarczy przyjęcie oświadczenia przez kierownika CIS lub upoważnionego pracownika CIS.¹⁷

Zgodnie z ust. 4 zaprzestanie realizacji programu następuje w przypadku uporczywego naruszania jego postanowień przez uczestnika, w sposób uniemożliwiający jego dalszą realizację. Zaprzestanie realizacji programu uzależnione jest od łącznego wystąpienia dwóch przesłanek, a więc naruszania przez uczestnika postanowień programu, które musi mieć dodatkowo charakter uporczywości oraz występującego, w jego wyniku, braku możliwości dalszej realizacji programu. W sprawie tej wypowiedział się Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 7 grudnia 2018 r. (I OSK 1455/18) stwierdzając, że skoro „uporczywe naruszanie przez uczestnika postanowień programu ma uniemożliwiać jego dalszą realizację, to niezbędnym ustaleniem wstępnym musi być stwierdzenie zaistnienia sytuacji, którą można zakwalifikować jako naruszanie przez uczestnika postanowień programu w sposób uporczywy, a więc w sposób kwalifikowany – niweczący możliwość dalszego prowadzenia programu, a w konsekwencji jego cel. Dopiero przy dokonaniu takich ustaleń w zakresie uporczywości naruszeń można przejść do oceny, czy pozostają one w związku z brakiem możliwości dalszej realizacji programu.” Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, że „ocenie naruszeń programu pod kątem konieczności jego zakończenia podlegać ma nie tylko uporczywość, ale również i ich waga, uzasadniająca przyjęcie, że powtarzalność czy długotrwałość nagannych zachowań sprzecznych z ustaleniami programu prowadzić będzie do braku możliwości dalszej realizacji programu”. Bez wątplenia, zdaniem NSA, „innej ocenie podlegać będzie

---

¹⁷ Wyrok WSA w Łodzi z dnia 22 marca 2012 r. (IIISAB/Łd4/12).

naruszenie przepisów porządkowych Regulaminu uczestnictwa w Centrum Integracji Społecznej, np. w zakresie zakłócania porządku i spokoju w miejscu i w czasie zajęć, a innej ocenie naruszenie w zakresie nakazu pozostawania w trzeźwości, pod kątem możliwości dalszej realizacji programu. Zachowanie uczestnika, aby mogło być uznane za uporczywe i uniemożliwiające realizację indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego musiałyby być na tyle intensywne, częste, aby nie było żadnej wątpliwości, że cel programu nie może zostać osiągnięty”.

Zaprzestanie realizacji programu jest rozwiązaniem radykalnym, niweczącym cele zatrudnienia socjalnego. Jego zastosowanie musi więc być poprzedzone wszechstronnym rozważeniem stanu sprawy – w szczególności tego, czy to naruszenie przez uczestnika postanowień Programu, uniemożliwia jego dalszą realizację. W związku z powyższym, np. dwukrotne naruszenie postanowień regulaminu nie nosi znamion uporczywości.¹⁸

3. Zaskarżenie decyzji

Do decyzji, o których mowa w art. 13 ust. 4a odpowiednie zastosowanie powinny znaleźć przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące decyzji administracyjnych. W tym przypadku „odpowiednie zastosowanie” musi zachodzić z pominięciem uregulowań dotyczących odwołań składanych w administracyjnym toku instancji. Decyzji tej nie zaskarża się do organu wyższego rzędu ale, w myśl art. 13 ust. 4b, od razu do wojewódzkiego sądu administracyjnego.

Sądem terytorialnie właściwym jest wojewódzki sąd administracyjny właściwy ze względu na siedzibę Centrum, zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 13 § 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2325). Od wyroku wojewódzkiego sądu administracyjnego, skarżącemu oraz kierownikowi Centrum przysługuje skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Należy w tym przypadku pamiętać, że w odróżnieniu od skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego, którą można złożyć samodzielnie, skarga kasacyjna do NSA powinna być sporządzona przez radcę prawnego lub adwokata, reprezentującego stronę. Art. 175 § 1 – Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi ustanawia bowiem tzw. przymus adwokacko-radowski, z uwagi na wysoki stopień sformalizowania tego środka zaskarżenia.

Rezygnacja w przypadku decyzji kierownika Centrum z zasady dwuinstancyjności, wyrażonej w art. 15 Kodeksu postępowania administracyjnego stanowi istotną różnicę w stosunku do klasycznego modelu postępowania administracyjnego.

4. Zakończenie uczestnictwa w centrum i realizacji IPZS

Okres uczestnictwa w Centrum, zgodnie z art. 15 ust. 1–3 ustawy, po pomyślnym zakończeniu jednomiesięcznego okresu próbnego, może trwać do 11 miesięcy z możliwością przedłużenia o kolejne 6 miesięcy. Generalną zasadą jest, że zakończenie realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego następuje w dniu,

---

¹⁸ Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 22 listopada 2017 r. (II SA/Sz1131/17).

w którym upłynął okres uczestnictwa w Centrum zgodnie z art. 15 ustawy tj. maksymalnie po 18 miesiącach. Po zakończeniu uczestnictwa w CIS, kierownik, na podstawie art. 13 ust. 5a, wydaje uczestnikowi zaświadczenie, co jest równoznaczne z nabyciem statusu absolwenta Centrum (zgodnie z art. 2 pkt 1a ustawy). Zaświadczenie ważne jest 6 miesięcy od dnia wydania. Absolwent centrum integracji społecznej posiadający zaświadczenie, ponownie zostaje wpisany do rejestrów powiatowego urzędu pracy, po czym może zostać skierowany do zatrudnienia wspieranego. Może także ubiegać się o środki z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej oraz na założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej.

Ust. 5 reguluje natomiast kwestię zakończenia realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego. Zakończenie realizacji IPZS następuje:

1) w okresie do 6 miesięcy po dniu, w którym uczestnik:

a) podjął zatrudnienie (na podstawie stosunku pracy, stosunku służbowego oraz umowy o pracę nakładczą¹⁹),

b) podjął inną pracę zarobkową (na podstawie umów cywilnoprawnych, w tym umowy agencyjnej, umowy zlecenia, umowy o dzieło lub umowy o pomocy przy zbiorach w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo wykonywanie pracy w okresie członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych lub spółdzielni usług rolniczych²⁰),

c) założył lub przystąpił do spółdzielni socjalnej,

d) podjął działalność gospodarczą

albo

2) w dniu, w którym upłynął okres uczestnictwa w zajęciach w Centrum, zgodnie z brzmieniem art. 15 ustawy.

Jak z wynika z powyższego, realizacja IPZS nie w każdym przypadku jest tożsama z uczestniczeniem w zajęciach w CIS, bowiem program może być realizowany także później (do 6 miesięcy), ale jedynie wtedy, gdy niemożność uczestnictwa w zajęciach wynika z podjęcia zatrudnienia lub działalności gospodarczej w jednej z form wskazanych w ust. 5.

Na przeszkodzie uczestnictwu w CIS w wymiarze godzinowym wymaganym ustawą stoi podjęcie zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy. Mimo zatem, że w takim przypadku uczestnik Centrum może dalszym ciągu realizować indywidualny program zatrudnienia socjalnego, to strony tego kontraktu winny rozważyć zmianę jego kształtu, w taki sposób, aby uczestnik dalej otrzymywał wsparcie, które może mu być potrzebne w zmienionej sytuacji życiowej, lecz ze zniesieniem obowiązku brania udziału we wszystkich zajęciach prowadzonych w CIS (chyba, że pierwotny kontrakt dostatecznie regulował taką ewentualność). Jednakże ponieważ w art. 13 ust. 5 zdanie 2 ustawodawca wyraźnie wskazał, że w trakcie realizacji programu bez uczestnictwa w Centrum świadczenie integracyjne nie przysługuje,

---

¹⁹ Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 43 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1482).

²⁰ Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1482).

to wnioskując *a contrario* można przyjąć, na gruncie komentowanej ustawy, że świadczenie to przysługuje w sytuacji, gdy uczestnik pomimo zatrudnienia lub podjęcia innej pracy zarobkowej, działalności gospodarczej albo założenia lub przystąpienia do spółdzielni socjalnej nadal uczestniczy w zajęciach w Centrum, z zastrzeżeniem przepisów regulujących zasady uczestnictwa w Centrum, w szczególności art. 14 i 15. Pracujący uczestnik może zatem otrzymać świadczenie integracyjne maksymalnie do 18 miesięcy po spełnieniu wymogów dotyczących czasu dziennego pobytu w CIS (nie krócej 6 godzin dziennie) oraz dopuszczalnej liczby nieusprawiedliwionych nieobecności.

5. Ubezpieczenie zdrowotne uczestnika

Stosownie do ust. 6 art. 13 ustawy, realizacja indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego jest warunkiem korzystania przez uczestnika ze świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego, na zasadach określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz z innych świadczeń określonych w niniejszej ustawie.

Na podstawie art. 66 ust. 1 pkt 30 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1373), obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają m.in. osoby objęte indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu. Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego powstaje po upływie 30 dni od dnia rozpoczęcia realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego, a wygasa z dniem jego zakończenia lub zaprzestania realizacji (art. 73 pkt 13 lit. a ww. ustawy). Podstawą wymiaru składek zdrowotnych jest maksymalna kwota zasiłku stałego z pomocy społecznej. Zgodnie zaś z art. 86 ust. 1 pkt 11 ww. ustawy, składki na ubezpieczenie zdrowotne osób realizujących indywidualny program zatrudnienia socjalnego, opłaca ośrodek pomocy społecznej kierujący do uczestnictwa w centrum integracji społecznej.

Realizacja indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego, o którym mowa w art. 12 ust. 4 komentowanej ustawy, jest zatem konieczną przesłanką do objęcia osoby skierowanej przez ośrodek pomocy społecznej/CUS do uczestnictwa w CIS ubezpieczeniem zdrowotnym.

Rozdział 5.

Zasady uczestnictwa w centrum integracji społecznej

Art. 14. 1. Czas dziennego pobytu uczestnika w Centrum nie może być krótszy niż 6 godzin.

- 1a. Kierownik Centrum opracowuje miesięczny program zajęć w Centrum.
2. Kierownik Centrum zapewnia uczestnikom:
  - 1) szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy;
  - 2) przeprowadzenie odpowiednich badań lekarskich;
  - 3) odzież roboczą i obuwie robocze;

4) bezpieczne i higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach, w tym środki ochrony indywidualnej.

3. Uczestnikom zajęć w Centrum przysługuje zaopatrzenie z tytułu wypadku w trakcie pobytu w Centrum na podstawie przepisów o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach.

4. Uczestnikom zajęć w Centrum przysługuje nieodpłatnie jeden posiłek dziennie w trakcie pobytu.

Ustawa określa minimalny czas dziennego pobytu uczestnika w Centrum. Nie może być krótszy niż 6 godzin. Miesięczny program zajęć w Centrum powinien uwzględniać ten wymóg. Choć w uzasadnieniu do projektu ustawy nie wyjaśniono przyczyny wprowadzenia takiego minimum, należy przypuszczać, że chodzi o zapewnienie uczestnikom możliwie intensywnych zajęć i zapobieganie prowadzeniu przez CIS działań, które tylko pozornie wpływałyby na zmianę sytuacji życiowej uczestnika. Z uwagi na fakt, że rozwiązania te adresowane są do osób niepracujących, a ponadto, w zamian za uczestnictwo w zajęciach wypacane jest świadczenie integracyjne, dzienny czas trwania zajęć mógł być określony na poziomie zbliżonym do czasu, jaki osoby te spędzałyby w zakładzie pracy.

Art. 15. 1. Okres próbny w Centrum trwa 1 miesiąc. W okresie próbnym uczestnik otrzymuje świadczenie integracyjne w wysokości 50% zasiłku dla bezrobotnych.

2. Po pomyślnym zakończeniu okresu próbnego, kierownik ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – dyrektor centrum usług społecznych, na wniosek kierownika Centrum, kwalifikuje uczestnika do uczestnictwa w zajęciach w Centrum.

3. Okres uczestnictwa w zajęciach w Centrum może trwać do 11 miesięcy. Jeżeli analiza stanu realizacji programu uzasadnia potrzebę przedłużenia okresu uczestnictwa w zajęciach w Centrum, także w przypadku tworzenia spółdzielni socjalnej lub podjęcia działalności gospodarczej przez uczestnika zajęć w Centrum, kierownik Centrum, na wniosek lub po zasięgnięciu opinii pracownika socjalnego Centrum, może przedłużyć okres uczestnictwa w zajęciach do 6 miesięcy.

4. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w ust. 3, na wniosek uczestnika, kierownik Centrum przyznaje świadczenie integracyjne w wysokości zasiłku dla bezrobotnych.

5. Świadczenie integracyjne jest wypłacane przez Centrum w okresach miesięcznych z dołu.

6. Świadczenie integracyjne za niepełny miesiąc uczestnictwa ustala się dzieląc kwotę świadczenia przez 30 i mnożąc przez liczbę dni kalendarzowych przypadających w okresie, za który świadczenie to przysługuje.

6a. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w ust. 3, na wniosek uczestnika, kierownik Centrum może przyznać do 6 dni wolnych od zajęć w Centrum, za które przysługuje świadczenie integracyjne w pełnej wysokości.

7. Świadczenie integracyjne ulega zmniejszeniu o 1/20 za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności uczestnika na zajęciach w Centrum trwającej nie dłużej niż

3 dni w miesiącu. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności trwającej dłużej niż 3 dni w miesiącu świadczenie integracyjne za dany miesiąc nie przysługuje.

7a. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w ust. 3, za okres niezdolności do uczestniczenia w zajęciach wskutek choroby potwierdzonej przez lekarza, jednak nie dłuższy niż 14 dni, świadczenie integracyjne ulega zmniejszeniu o 1/40 za każdy dzień niezdolności. Za każdy kolejny dzień niezdolności do uczestniczenia w zajęciach w Centrum świadczenie nie przysługuje.

8. Na wniosek kierownika Centrum, zawierający kopię listy wypłaconych świadczeń integracyjnych, starosta właściwy dla siedziby Centrum refunduje ze środków Funduszu Pracy kwotę wypłaconych w poprzednim miesiącu świadczeń integracyjnych wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne. Na wniosek kierownika Centrum starosta może przekazać Centrum zaliczkę na wypłatę świadczeń integracyjnych wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne.

1. Okres próbny

Aby uczestniczyć w zajęciach Centrum przez pełne 12 miesięcy, konieczne jest pomyślnie ukończenie jednomiesięcznego okresu próbnego. W okresie próbnym następuje już realizacja indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego, którego podpisanie, zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy, poprzedza przyjęcie do Centrum osoby skierowanej. Użycie przez ustawodawcę w ust. 2 określenia: „po pomyślnym zakończeniu” okresu próbnego świadczy, o konieczności dokonania przez kierownika Centrum oceny postawy i zaangażowania osoby skierowanej do uczestnictwa w zajęciach Centrum. Brak możliwości uznania okresu próbnego za zakończony pomyślnie nie wyklucza ponownego skierowania osoby, o której mowa w art. 1 ust. 2 ustawy do uczestnictwa w zajęciach w CIS przez odpowiedni ośrodek pomocy społecznej lub powiatowy urząd pracy, z zastrzeżeniem rozważenia celowości takiego działania, w oparciu o przesłanki omówione szerzej w komentarzu do art. 12.

2. Okres uczestnictwa

Zgodnie z ust. 3 ustawy, okres uczestnictwa w zajęciach CIS może trwać do 11 miesięcy. Jeżeli analiza stanu realizacji programu uzasadnia potrzebę przedłużenia okresu uczestnictwa, kierownik, na wniosek lub po zasięgnięciu opinii pracownika socjalnego, może przedłużyć okres uczestnictwa w zajęciach do 6 miesięcy. Zgodnie z art. 14 ust. 2–4 ustawy, kierownik CIS jest zobowiązany zapewnić uczestnikowi:

- 1) szkolenie z zakresu BHP;
- 2) przeprowadzenie badań lekarskich;
- 3) odzież roboczą i obuwie robocze;
- 4) bezpieczne i higieniczne warunki pracy.

Dodatkowo, uczestnikom zajęć w CIS przysługuje zaopatrzenie z tytułu wypadku w trakcie pobytu w CIS oraz jeden nieodpłatny posiłek dziennie.

Na gruncie art. 15 pojawia się pytanie, czy okres próbny, o którym mowa w ust. 1 należy do okresu uczestnictwa. Zgodnie z art. 15 ust. 2 uczestnik kierowany jest do uczestnictwa dopiero po pomyślnym zakończeniu okresu próbnego. Z dru-

giej strony ustawodawca określa mianem uczestnika także osobę biorącą udział w Centrum w okresie próbnym. Także z uzasadnienia do rządowego projektu ustawy wynika, że okres próbny zalicza się do tzw. pierwszego etapu uczestnictwa w Centrum, który wraz z 11 miesięcznym okresem, o którym mowa w ust. 3 ma wynosić 12 miesięcy. Dokument ten należy uznać za przydatny w dokonywaniu wykładni omawianego przepisu, konstrukcja tego postanowienia nie zmienia się bowiem w sposób istotny od czasu skierowania projektu rządowego do Sejmu.

Wydaje się zatem, że tam gdzie ustawodawca mówi o okresie uczestnictwa, oznacza to także okres próbny. Natomiast art. 15 ust. 6a oraz 7a, wyraźnie odnosi się do okresu uczestnictwa, „o którym mowa w ust. 3”. Wyrażenie to dookreśla, o który etap uczestnictwa chodzi, zatem należy przyjąć, że art. 15 ust. 6a oraz 7a dotyczy tylko drugiego etapu uczestnictwa, rozpoczętego po zakończeniu okresu próbnego.

3. Dni wolne od zajęć

W okresie uczestnictwa w zajęciach w CIS, kierownik CIS, na wniosek uczestnika, może przyznać do 6 dni wolnych od zajęć, za które przysługuje świadczenie integracyjne w pełnej wysokości. W związku z zastrzeżeniem okresu uczestnictwa do określonego w ust. 3, uczestnikowi przysługują dni wolne od zajęć z zachowaniem prawa do świadczenia integracyjnego dopiero po okresie próbnym.

4. Ubezpieczenie społeczne uczestnika

Stosownie do art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 300) obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu podlegają osoby m.in. pobierające świadczenie integracyjne. Zgodnie zaś z art. 18 ust. 4 pkt 3 ww. ustawy podstawę wymiaru tej składki stanowi kwota świadczenia integracyjnego, a obowiązek ubezpieczenia powstaje z dniem nabycia świadczenia integracyjnego i ustaje z dniem utraty prawa do jego świadczenia (art. 13 pkt 9 ww. ustawy). W związku z powyższym, okres uczestnictwa w CIS zalicza się do czasu pracy, jako okres składkowy na ubezpieczenia społeczne.

5. Świadczenie integracyjne

Wysokość świadczenia integracyjnego jest równa zasiłkowi dla bezrobotnych. Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości zasiłku dla bezrobotnych z dnia 26 kwietnia 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 417) wysokość zasiłku dla bezrobotnych od 1 czerwca 2019 r. wynosi 861,40 zł.

Jak wskazał w wyroku z dnia 18 grudnia 2008 r. (I OSK 689/08) Naczelny Sąd Administracyjny przyznanie świadczenia integracyjnego nie jest uzależnione, od spełnienia określonego kryterium dochodowego, natomiast brak prawa do świadczenia integracyjnego wiąże się z posiadaniem prawa do zasiłku dla bezrobotnych, zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, renty strukturalnej, renty z tytułu niezdolności do pracy i emerytury, o czym stanowi art. 1 ust. 3 pkt 1 – 8 ustawy. Ponadto świadczenie integracyjne nie jest również świadczeniem

z pomocy społecznej (art. 36 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej). W ocenie NSA świadczenie integracyjne zbliżone jest do zasiłku dla bezrobotnych pomimo, że przyznawane są na podstawie odrębnych ustaw, gdyż jest przyznawane w wysokości tego zasiłku. Równoważność świadczeń potwierdza, zdaniem Sądu, przepis art. 1 ust. 3 pkt 1 komentowanej ustawy, który pozbawia świadczenia integracyjnego osobę uprawnioną do zasiłku dla bezrobotnych.

6. Świadczenie integracyjne za niepełny miesiąc

Świadczenie integracyjne za niepełny miesiąc uczestnictwa ustala się dzieląc kwotę świadczenia przez 30 i mnożąc przez liczbę dni kalendarzowych przypadających w okresie, za który świadczenie to przysługuje.

Postanowienie to można zilustrować poniższym przykładem:

Uczestnik rozpoczyna zajęcia w CIS 14 marca 2019 r. na okresie próbnym. Pełna wysokość świadczenia wynosi 861,40 zł. Zgodnie z ust. 1 w okresie próbnym przysługuje świadczenie integracyjne w wys. 50% zasiłku dla bezrobotnych tj. 430,70 zł. Dzieląc tę kwotę świadczenia integracyjnego przez 30 otrzymujemy wysokość świadczenia na 1 dzień tj. 14,36 zł. Następnie mnożymy przez liczbę dni kalendarzowych przypadających w marcu, za które świadczenie przysługuje tj. 18 dni. Otrzymujemy kwotę świadczenia integracyjnego należnego do wypłaty w wys. 258,48 zł.

$$\frac{861,40 \text{ zł}}{2} = 430,70 \text{ zł}$$

$$\frac{430,70 \text{ zł}}{30} = 14,36 \text{ zł}$$

$$14,36 \text{ zł} \times 18 \text{ dni} = 258,48 \text{ zł}$$

7. Dni wolne z prawem do świadczenia integracyjnego w pełnej wysokości

Zgodnie z ust. 6a w okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w ust. 3, na wniosek uczestnika, kierownik Centrum może przyznać do 6 dni wolnych od zajęć w Centrum, za które przysługuje świadczenie integracyjne w pełnej wysokości.

Uczestnikowi CIS w całym okresie uczestnictwa przysługuje jedynie 6 pełnopłatnych dni wolnych od zajęć, nawet w przypadku przedłużenia uczestnictwa z 11 miesięcy o kolejne 6 miesięcy.

8. Zmniejszenie świadczenia integracyjnego w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności.

Świadczenie integracyjne ulega zmniejszeniu o 1/20 za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności uczestnika na zajęciach w Centrum trwającej nie dłużej niż 3 dni w miesiącu. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności trwającej dłużej niż 3 dni w miesiącu świadczenie integracyjne za dany miesiąc nie przysługuje (ust. 7).

Powyższy przepis można zilustrować następującym przykładem:

Uczestnik w marcu 2019 r. korzystał z 3 dni nieobecności nieusprawiedliwionej. Za trzy dni nieobecności nieusprawiedliwionej potrącenie w wys. 1/20 wyniesie 129,21 zł. W związku z powyższym, uczestnik otrzyma świadczenie integracyjne za miesiąc marzec w wys. 732,19 zł.

$$\frac{861,40 \text{ zł}}{20} = 43,07 \text{ zł}$$

$$43,07 \text{ zł} \times 3 \text{ dni} = 129,21 \text{ zł}$$

$$861,40 \text{ zł} - 129,21 \text{ zł} = 732,19 \text{ zł}$$

9. Zmniejszenie świadczenia integracyjnego w przypadku usprawiedliwionej nieobecności.

Jak wynika z ust. 7a w okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w ust. 3, za okres niezdolności do uczestniczenia w zajęciach wskutek choroby potwierdzonej przez lekarza, jednak nie dłuższy niż 14 dni, świadczenie integracyjne ulega zmniejszeniu o 1/40 za każdy dzień niezdolności. Za każdy kolejny dzień niezdolności do uczestniczenia w zajęciach w Centrum świadczenie nie przysługuje. W związku z powyższym, w całym okresie uczestnictwa, następującym po okresie próbnym, uczestnik otrzyma świadczenie integracyjne pomniejszone o 1/40 tylko za okres nieobecności spowodowanej chorobą poświadczoną przez lekarza do 14 dni (w przypadku krótszych nieobecności, dni choroby sumuje się do uzyskania 14 dni). Po przekroczeniu 14 dni zwolnienia lekarskiego do obliczenia wysokości należnego świadczenia integracyjnego zastosowanie mają przepisy art. 15 ust. 6.

Powyższy przepis można zilustrować następującym przykładem:

Uczestnik w miesiącu marcu 2019 r. jest nieobecny 20 dni w skutek choroby potwierdzonej przez lekarza. Świadczenie integracyjne za 14 dni zostaje pomniejszone o 1/40 za każdy dzień zwolnienia. Potrącenie świadczenia integracyjnego za kolejne 6 dni zwolnienia lekarskiego ponad limit 14 dni wynosi 172,26 zł (zgodnie z zasadą właściwą dla potrąceń za niepełny miesiąc patrz punkt 10). Suma potrąceń za miesiąc marzec wynosi 473,82 zł. Należne świadczenie integracyjne do wypłaty w miesiącu marcu wynosi 387,58 zł.

$$\frac{861,40 \text{ zł}}{40} = 21,54 \text{ zł}$$

$$21,54 \text{ zł} \times 14 \text{ dni} = 301,56 \text{ zł}$$

$$\frac{861,40 \text{ zł}}{30} = 28,71 \text{ zł}$$

$$28,71 \text{ zł} \times 6 \text{ dni} = 172,26 \text{ zł}$$

$$861,40 \text{ zł} - 301,56 \text{ zł} - 172,26 \text{ zł} = 387,58 \text{ zł}$$

Dodatkowo wydaje się, że przepis ten mówi wyłącznie o chorobie uczestnika Centrum, nie zaś o chorobie innych członków rodziny. Gdyby bowiem chodziło także o nieobecność spowodowaną koniecznością opieki nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny, to ustawodawca powinien szerzej ująć przesłanki dokonania wypłaty świadczenia pomimo nieobecności. Art. 15 ust. 7a nie mówi jednak ani o nieobecności spowodowanej koniecznością sprawowania opieki nad dzieckiem czy innym członkiem rodziny, ani nawet ogólnie o nieobecności usprawiedliwionej. Ponieważ przepis ten ustanawia wyjątek od zasady wypłacania świadczenia za dni, w których uczestnik był obecny na zajęciach, to nie należy stosować jego rozszerzającej wykładni. Należy zatem przyjąć, że wypłata świadczenia integracyjnego zmniejszonego o 1/40 dotyczy okresu potwierdzonej przez lekarza choroby uczestnika Centrum (nieprzekraczającego 14 dni). Nie dotyczy natomiast innych okoliczności, w których życiowo uzasadnione, czy nawet konieczne jest opuszczenie przez niego zajęć. Wówczas brak uczestnictwa w zajęciach w Centrum spowodowanego np. opieką nad chorym dzieckiem czy innym członkiem rodziny powinno być traktowane jako nieobecność usprawiedliwiona i należy zastosować zasadę z art. 15 ust. 6.

Należy podkreślić, że do uczestników CIS nie stosuje się przepisów prawa pracy.

10. Brak świadczenia integracyjnego za dni usprawiedliwionej nieobecności

Choć ustawa nie przesądza tego wprost, to odliczanie kwoty świadczenia za dni usprawiedliwionej obecności, za którą świadczenie to nie przysługuje (np. w razie przekroczenia limitu płatnego zwolnienia lekarskiego) powinno następować według reguły właściwej dla odliczania świadczenia za niepełny miesiąc uczestnictwa, wyrażonej w ust. 6. Świadczenie integracyjne za dni usprawiedliwionej nieobecności po przekroczeniu 14 dnia zwolnienia lekarskiego ustala się zatem dzieląc kwotę świadczenia przez 30 i mnożąc przez liczbę dni kalendarzowych przypadających w okresie, za który świadczenie to przysługuje.

11. Ograniczenie egzekucji sądowej ze świadczeń integracyjnych

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460) reguluje zasady egzekucji sądowej. Zgodnie z brzmieniem Art. 831 § 1 pkt 9 Kpc, który reguluje ograniczenia egzekucji z wierzytelności i innych praw majątkowych oraz z rachunku bankowego, egzekucji nie podlega m.in. świadczenie integracyjne wypłacane uczestnikowi przez centra integracji społecznej. Natomiast Art. 833 Kpc odnosi się do ograniczeń egzekucji wynagrodzeń za pracę i innych świadczeń okresowych o podobnym charakterze, a także emerytur i rent oraz świadczeń okresowych, których celem jest zapewnienie utrzymania albo stanowiących jedyne źródło dochodu dłużnika będącego osobą fizyczną.

W § 6 tego artykułu wskazano, że nie podlegają egzekucji świadczenia alimentacyjne, świadczenia pieniężne wypłacane w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, świadczenia rodzinne, dodatki rodzinne, pielęgnacyjne, porodowe, dla sierot zupełnych, zasiłki dla opiekunów, świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia integracyjne, świadczenie wychowawcze oraz jednorazowe świadczenie,

o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2019 r. poz. 473). Są to świadczenia stanowiące przejaw polityki prorodzinnej i ochrony dzieci, które mają wspomagać dłużnika i jego rodzinę dla zapewnienia jej minimalnego poziomu egzystencji.²¹

12. Refundacja świadczeń integracyjnych przez starostę

Zgodnie z ust. 8 komentowanego przepisu, starosta właściwy dla siedziby CIS refunduje ze środków Funduszu Pracy kwotę wypłaconych w poprzednim miesiącu świadczeń integracyjnych wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne. W związku z powyższym, kierownik CIS w celu uzyskania refundacji wypłaconych świadczeń integracyjnych, powinien złożyć wniosek do właściwego dla siedziby CIS powiatowego urzędu pracy. Przepisy ustawy o zatrudnieniu socjalnym stanowią zatem *lex specialis* w stosunku do postanowień ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Przepisy komentowanej ustawy jednoznacznie stanowią, że na wniosek kierownika Centrum, zawierający kopię listy wypłaconych uczestnikom zajęć świadczeń integracyjnych, starosta właściwy dla siedziby Centrum refunduje ze środków Funduszu Pracy kwotę wypłaconych w poprzednim miesiącu świadczeń integracyjnych wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne. Z treści tak sformułowanego przepisu wynika, że starosta niebędący właściwym dla siedziby Centrum, nie może zrefundować, na wniosek Centrum, wypłaconych świadczeń integracyjnych.

Wypłacane uczestnikom zajęć w Centrum świadczenie integracyjne, stanowi część kosztów uczestnictwa w zajęciach Centrum i realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego.

Zgodnie z art. 108 ust. 1 pkt 40 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia instytucjach rynku pracy, świadczenia integracyjne przyznawane na podstawie przepisów o zatrudnieniu socjalnym oraz składki na ubezpieczenia społeczne od tych świadczeń finansowane są ze środków Funduszu Pracy. Natomiast stosownie do art. 15 ust. 8 ustawy o zatrudnieniu socjalnym świadczenie integracyjne jest świadczeniem obligatoryjnym. Świadczenia integracyjne nie są zatem finansowane ze środków Funduszu Pracy (w ramach limitów) na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz innych fakultatywnych zadań, ustalanych przez ministra właściwego do spraw pracy według algorytmu. Zgodnie natomiast z art. 109 ust. 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia instytucjach rynku pracy, środki Funduszu Pracy na wypłatę świadczeń obligatoryjnych są przekazywane, między innymi samorządom powiatów, do wysokości faktycznych potrzeb. Nie ma zatem potrzeby zawierania przez starostów jakichkolwiek porozumień w przedmiocie refundacji świadczeń integracyjnych. Starosta właściwy dla siedziby Centrum integracji społecznej, zgodnie z powołanymi wyżej przepisami wskazanych ustaw, ma

---

²¹ A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska „Kodeks Postępowania Cywilnego. Komentarz”, wydanie 10. 2019 r.

bowiem prawo i obowiązek wnioskowania o środki Funduszu Pracy na finansowanie świadczeń integracyjnych do wysokości faktycznie istniejących w tym zakresie potrzeb.

13. Kierowanie osób długotrwale bezrobotnych do CIS przez Powiatowy Urząd Pracy

Zgodnie z art. 12 osoba może zostać skierowana do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez Centrum, przez właściwy dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby ośrodek pomocy społecznej, a począwszy od 1 stycznia 2020 także przez dyrektora centrum usług społecznych, (o ile w danym powiecie ośrodek pomocy społecznej zostanie przekształcony w centrum usług społecznych). Inną możliwością zgodną z obowiązującymi przepisami, jest skierowanie osoby długotrwale bezrobotnej do uczestniczenia w zajęciach Centrum przez powiatowy urząd pracy, w którego ewidencji figuruje osoba kierowana. W takiej sytuacji powiatowy urząd pracy ma obowiązek, powiadomienia o fakcie skierowania właściwy ośrodek pomocy społecznej/CUS. Kierowanie do Centrum przez powiatowe urzędy pracy dotyczy tylko osób długotrwale bezrobotnych w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W przypadku kierowania osób do Centrum utworzonego przez organizację pozarządową, porozumienie w sprawie kierowania do Centrum, zawartego pomiędzy powiatowym urzędem pracy a ośrodkiem pomocy społecznej/CUS nie jest wymagane. Niemniej z uwagi na realizację konkretnych projektów może ono zostać zawarte i uwzględniać szczegółowe zasady współpracy, niewymienione w przepisach.

Kierowanie osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej do uczestnictwa w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego na podstawie art. 50 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wymaga złożenia przez ośrodek pomocy społecznej/CUS wniosku w tej sprawie. Pozytywne rozpatrzenie wniosku przez powiatowy urząd pracy skutkuje skierowaniem osoby do udziału w CIS oraz koniecznością zawarcia porozumienia, o którym mowa w art. 50 ust. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Art. 15a. 1. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w art. 15 ust. 3, kierownik Centrum może przyznać uczestnikowi motywacyjną premię integracyjną, biorąc pod uwagę aktywną postawę i postępy w reintegracji społecznej i zawodowej.

2. Motywacyjna premia integracyjna nie może przekroczyć 50% wysokości świadczenia integracyjnego, o którym mowa w art. 15 ust. 4.

Motywacyjna premia integracyjna powinna być narzędziem, które z jednej strony pozwala wyróżnić najbardziej zaangażowanych uczestników CIS, a z drugiej wpływać aktywizująco na inne osoby uświadamiając im korzyści płynące z sumienia w wykonywaniu obowiązków wynikających z programu, co powinno przekładać się na kształtowanie przyszłych postaw pracowniczych.

Zgodnie z art. 15a ust. 1 ustawy o zatrudnieniu socjalnym kierownik Centrum może przyznać uczestnikowi motywacyjną premię integracyjną, biorąc pod uwagę aktywną postawę i postępy w reintegracji społecznej i zawodowej. Zasady przyznawania premii motywacyjnej powinny być jasno określone w regulaminie działania CIS. Udzielenie przez kierownika Centrum premii integracyjnej nie tworzy po stronie Pup czy gminy obowiązku przekazania na rzecz Centrum dodatkowych środków, bowiem kierownik CIS może w ramach pełnienia swojej funkcji dysponować jedynie środkami tej jednostki organizacyjnej. Premia ta finansowana jest ze środków Centrum, o których mowa w art. 10 ust. 1 lub 2, na co wskazuje brzmienie art. 10 ust. 6 pkt 1. Motywacyjna premia w świetle art. 10 ust. 6 nie stanowi jednak świadczenia integracyjnego (przepis ten używając spójnika „oraz” wskazuje, że są to odrębne kategorie przysporzeń na rzecz uczestnika). Do premii tej nie stosuje się zatem art. 15 ust. 8, zgodnie z którym na wniosek kierownika Centrum, zawierający kopię listy wypłaconych świadczeń integracyjnych, starosta właściwy dla siedziby Centrum refunduje ze środków Funduszu Pracy kwotę wypłaconych w poprzednim miesiącu świadczeń integracyjnych wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne.

Rozdział 6. **Zatrudnienie wspierane**

Art. 15b. 1. Zatrudnienie wspierane może być realizowane w formie:

1) prac społecznie użytecznych na zasadach określonych w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;

2) skierowania do pracy na zasadach określonych w art. 16;

3) rzecznictwa, poradnictwa zawodowego, psychologicznego i społecznego dla osób realizujących prace społecznie użyteczne w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, podejmujących zatrudnienie, działalność gospodarczą, zakładających lub przystępujących do spółdzielni socjalnej.

2. Zatrudnienie wspierane realizowane jest w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego lub kontraktu socjalnego, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.

Zatrudnienie wspierane nie jest w istocie zatrudnieniem, ale różnymi formami wspierania aktywności zawodowej osób, do których stosuje się przepisy ustawy wskazanych w art. 1 ust. 2. W gruncie rzeczy, jeśli chodzi o charakter tych działań, to jest to raczej wspieranie zatrudnienia, które jest stanem docelowym, a nie zatrudnianie samo w sobie.

Prace społecznie użyteczne to prace wykonywane przez osoby nieposiadające prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek skierowania przez starostę (Pup), organizowane przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub działających na rzecz społeczności lokalnej. Wymiar wykonywania prac społecznie użytecznych to 10 godzin tygodniowo. Wykonywanie prac społecznie użytecznych odbywa się na podstawie porozumienia zawartego między starostą a gminą, na

rzecz której prace będą wykonywane. Gmina sporządza do dnia 31 stycznia każdego roku roczny plan potrzeb w zakresie wykonywania prac społecznie użytecznych i przesyła go właściwemu miejscowo staroście i kierownikowi ośrodka pomocy społecznej/dyrektorowi CUS. Osobie wykonującej prace społecznie użyteczne przysługuje świadczenie w wysokości nie niższej niż obecnie 8,5 zł za każdą godzinę wykonywania prac. Świadczenie to podlega waloryzacji na zasadach określonych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Starosta refunduje gminie ze środków Funduszu Pracy do 60% minimalnej kwoty świadczenia przysługującego osobie wykonującej prace społecznie użyteczne.

Skierowanie do pracy zostało omówione szerzej w komentarzu do art. 16.

Trzecią z wymienionych w przepisie form zatrudnienia wspieranego są działania z zakresu poradnictwa (kierowane do osoby potrzebującej) oraz rzecznicze (a więc kierowane do podmiotów zewnętrznych w stosunku do niej) dotyczące kwestii zawodowych, psychologicznych i społecznych. W ramach zatrudnienia wspieranego działania te służyć mają osobom realizującym prace społecznie użyteczne w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, podejmujących zatrudnienie, działalność gospodarczą, zakładających lub przystępujących do spółdzielni socjalnej. Stanowią one uzupełnienie, nierzadko ostatni etap ścieżki, którą podąża osoba trafiająca wreszcie do środowiska pracy innego niż CIS.

Art. 16. 1. Po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach w Centrum, a w uzasadnionych przypadkach także przed jego zakończeniem, jednak nie wcześniej niż po 6 miesiącach uczestnictwa w nich, na wniosek kierownika Centrum, pracownika socjalnego i uczestnika, a w przypadku uczestnictwa w klubie integracji społecznej – na wniosek pracownika socjalnego:

1) powiatowy urząd pracy może skierować uczestnika lub uczestniczącego w klubie integracji społecznej do pracy:

- a) u pracodawcy,
- b) w Centrum.

2) *(uchylony)*

1a. Absolwenci centrum integracji społecznej lub absolwenci klubu integracji społecznej mogą podjąć wspólną działalność gospodarczą w formie spółdzielni socjalnej na zasadach określonych w przepisach o spółdzielniach socjalnych.

2. Skierowanie do pracy, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, odbywa się na podstawie umowy zawartej między starostą właściwym dla siedziby Centrum lub gminy, organizacji pozarządowej lub podmiotu, o których mowa w art. 18 ust. 1, a pracodawcą, w której pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia skierowanego uczestnika lub uczestniczącego w klubie integracji społecznej przez okres nie krótszy niż 12 miesięcy, a starosta do refundowania pracodawcy części wypłaconego tej osobie wynagrodzenia przez okres pierwszych 12 miesięcy, w wysokości nieprzekraczającej:

1) 100% zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne, w pierwszych 3 miesiącach;

2) 80% zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne, w 3 kolejnych miesiącach;

3) 60% zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne, w następnych 6 miesiącach.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku skierowania uczestnika i uczestniczącego w klubie integracji społecznej do pracy w Centrum.

4. Koszty pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa w podjęciu działalności, o której mowa w ust. 1a, mogą być dofinansowane ze środków Funduszu Pracy do wysokości 80% udokumentowanych kosztów pomocy prawnej, konsultacji lub doradztwa, w wysokości nieprzekraczającej jednak przeciętnego wynagrodzenia.

5. Refundacji, o której mowa w ust. 2, dokonuje starosta ze środków Funduszu Pracy, w okresach miesięcznych, na podstawie wniosku pracodawcy, w terminie 30 dni od dnia jego złożenia.

5a. Wniosek, o którym mowa w ust. 5, zawiera:

- 1) dane pracodawcy;
- 2) dane skierowanego uczestnika lub uczestniczącego w klubie integracji społecznej;
- 3) wysokość i składniki wynagrodzenia;
- 4) wysokość refundacji.

5b. Refundacja, o której mowa w ust. 2, jest udzielana jako pomoc de minimis zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352/1 z 24.12.2013).

5c. Zaświadczenie o udzieleniu refundacji, o której mowa w ust. 2, wydaje starosta na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 362).

6. W przypadku podjęcia działalności, o której mowa w ust. 1a, przysługują uprawnienia, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Skierowanie do pracy

Zatrudnienie wspierane polega nie tylko na udzieleniu pomocy w podjęciu pracy, ale również na zapewnieniu pracodawcy optymalnych warunków zatrudnienia.²²

Zgodnie z ust. 1 i 2, po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach w CIS, a w uzasadnionych przypadkach również przed jego zakończeniem, na wniosek kierownika CIS, pracownika socjalnego i uczestnika, powiatowy urząd pracy może skierować uczestnika do pracy u pracodawcy lub do pracy w CIS. Skierowanie to odbywa się na podstawie umowy zawartej pomiędzy starostą a pracodawcą, na podstawie której pracodawca zobowiązuje się zatrudnić skierowanego uczestnika CIS, a starosta zrefundować część wypłaconego wynagrodzenia.

Pomimo użycia w art. 16 ust. 2 ustawy określenia „uczestnik”, które zgodnie z art. 2 pkt 7 oznacza osobę uczestniczącą w zajęciach w CIS w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego, należy interpretować ten przepis rozsze-

---

²² I. Sierpowska, „Zatrudnienie socjalne”, Monitor Prawa Pracy, 2004, nr 11, str. 298.

rzająco w powiązaniu z brzmieniem art. 16 ust. 1 i przyjąć, że do zatrudnienia wspieranego można skierować zarówno uczestnika zajęć CIS, jak również jego absolwenta.

Powiatowy urząd pracy dokonuje refundacji części wynagrodzenia wypłacanego osobie skierowanej w wysokości określonej w ust. 2 pkt 1–3 komentowanego przepisu, w terminie 30 dni od daty złożenia wniosku o refundację. Po zakończonym okresie refundacji Pup w okresach comiesięcznych monitoruje zatrudnienie, zobowiązując pracodawcę do przedłożenia druku ZUS RCA oraz kserokopii listy obecności. Ta właśnie refundacja powoduje, że zatrudnienie wspierane powinno być atrakcyjną pod względem finansowym ofertą dla pracodawców. Pup może bowiem zrefundować im część wynagrodzenia i składek na ubezpieczenie społeczne pracownika. Warunkiem jednak uzyskania wsparcia jest zatrudnienie wskazanej osoby na okres nie krótszy niż 12 miesięcy. W przypadku niedochowania okresu trwałości uzyskane środki finansowe pracodawca jest zobowiązany zwrócić. Problem może również stanowić niewystarczające zabezpieczenie przez Pup środków finansowych na ten cel.

Starosta wydaje z urzędu zaświadczenie, potwierdzające, że udzielona pomoc, o której mowa w ust. 2 (refundacja części wynagrodzenia i składki na ubezpieczenie społeczne) jest pomocą *de minimis*. W przypadku, gdy wartość faktycznie udzielonej pomocy *de minimis* jest inna niż wartość pomocy wskazana w wydanym zaświadczeniu, podmiot udzielający pomocy (starosta), w terminie 14 dni od dnia stwierdzenia tego faktu, wydaje nowe zaświadczenie, w którym wskazuje właściwą wartość pomocy oraz stwierdza utratę ważności poprzedniego zaświadczenia. Przepisy regulujące kwestie zaświadczeń zawarte zostały w art. 5 i 37 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 362). Wzory formularzy przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc *de minimis* stanowią załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 marca 2010 r. w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis* (Dz.U. nr 53 poz. 311).

Należy również dodać, że zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, starosta z Funduszu Pracy może przyznać bezrobotnemu lub poszukującemu pracy, o którym mowa w art. 49 pkt 7 (tj. poszukującemu pracy niepozostającemu w zatrudnieniu lub niewykonującemu innej pracy zarobkowej opiekunowi osoby niepełnosprawnej), lub poszukującemu pracy niepozostającemu w zatrudnieniu lub niewykonującemu innej pracy zarobkowej, jednorazowo środki na założenie spółdzielni socjalnej lub przystąpienie do niej po jej założeniu, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia. Wsparcie to może zatem dotyczyć również absolwenta CIS.

Warto zauważyć, że do programu zatrudnienia wspieranego kierowani są tylko najlepsi absolwenci CIS, którzy, choć często po życiowych przejściach, są wysoce zmotywowani do podjęcia zatrudnienia. Najczęściej przechodzą oni szkolenia w takich profilach zawodowych, jak: budowlany, opieki, gastronomiczno-hotelarski i sprzątnia.

Jednak zatrudnienia wspieranego Pup nie przyzna osobom, które mają wypłacone inne świadczenie, tj.: zasiłek (dla bezrobotnych, przedemerytalny), świadczenie przedemerytalne, rentę (strukturalną, z tytułu niezdolności do pracy), emeryturę lub nauczycielskie świadczenie kompensacyjne.

Art. 17. (uchylony)

Rozdział 7.

Kluby integracji społecznej

Art. 18. 1. Gmina, organizacja pozarządowa oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 3, prowadzące reintegrację zawodową i społeczną dla osób, o których mowa w art. 1, mogą prowadzić klub integracji społecznej. Klub integracji społecznej prowadzony jest po dokonaniu wpisu w rejestrze, o którym mowa w art. 18a.

2. W klubach integracji społecznej można organizować w szczególności:

1) działania mające na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy u pracodawców, wykonywania usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia lub podjęcia działalności w formie spółdzielni socjalnej;

2) prace społecznie użyteczne;

3) roboty publiczne;

4) poradnictwo prawne;

5) działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych;

6) staże, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Uczestnictwo w klubach integracji społecznej jest dobrowolne.

4. Warunkiem uczestnictwa w klubie integracji społecznej jest realizacja kontraktu socjalnego, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.

5. Okres uczestnictwa w klubie integracji społecznej jest ustalany indywidualnie z każdym z uczestników.

5a. Zakończenie uczestnictwa w klubie integracji społecznej jest potwierdzone zaświadczeniem wydawanym niezwłocznie przez podmiot prowadzący klub integracji społecznej.

6. Utworzenie i działalność klubów integracji społecznej może być finansowana w szczególności:

1) ze środków z Unii Europejskiej;

2) z dotacji pochodzących z dochodów własnych gminy.

7. Klub integracji społecznej może realizować działania w zakresie integracji społecznej bezrobotnych służące kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym, o których mowa w art. 62a ust. 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

8. Realizacja działań, o których mowa w ust. 7, oraz ich finansowanie odbywa się, zgodnie z:

1) porozumieniem, o którym mowa w art. 62a ust. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w przypadku klubu integracji społecznej prowadzonego przez gminę albo

2) umową, o której mowa w art. 62a ust. 11 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w przypadku klubu integracji społecznej prowadzonego przez podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 2 pkt 3.

9. Do działań klubu integracji społecznej, o których mowa w ust. 7, nie stosuje się ust. 3–5.

1. Zakładanie i prowadzenie klubu integracji społecznej

Klub integracji społecznej, zgodnie z ust. 1, może być prowadzony przez gminę oraz organizację pozarządową w rozumieniu art. 2 pkt 2 komentowanej ustawy. KIS mogą założyć również podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 Uodppiw, czyli tzw. „podmioty kościelne” i spółdzielnie socjalne, z tym zastrzeżeniem, że są to spółdzielnie założone przez osoby prawne. KIS powołany przez gminę, na podstawie uchwały rady gminy, może funkcjonować jako gminna jednostka organizacyjna bądź zostaje powołany w ramach istniejącej już jednostki organizacyjnej. W takiej sytuacji, KIS prowadzony jest najczęściej w ramach ośrodka pomocy społecznej, jako niewyodrębniona organizacyjnie i nieposiadająca osobowości prawnej komórka.

Natomiast organizacja pozarządowa, prowadząca działalność na rzecz osób wymienionych w art. 1 ust. 2 (osób podlegających wykluczeniu społecznemu), może utworzyć i prowadzić KIS w ramach swojej działalności statutowej.

2. Działania podejmowane przez klub integracji społecznej

Stosownie do art. 18 ust. 2 pkt 1 ust. 2 pkt 1 ustawy w klubach integracji społecznej można organizować w szczególności:

1) działania mające na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy u pracodawców, wykonywania usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia lub podjęcia działalności w formie spółdzielni socjalnej;

2) prace społecznie użyteczne;

3) roboty publiczne;

4) poradnictwo prawne;

5) działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych;

6) staże, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Omawiany przepis wskazuje zatem obszary, w których powinna koncentrować się działalność KIS dostosowana do indywidualnie określonych potrzeb osób wykluczonych społecznie w celu ich reintegracji zawodowej i społecznej. Program KIS powinien zakładać konkretne, kompleksowe działania zarówno w zakresie kształ-

towania postaw, budowania motywacji czy pełnienia ról społecznych, jak również zdobywania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych w celu samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.

Przepis art. 18 ust. 2 pkt 1 ustawy przewiduje możliwość prowadzenia przez KIS działań mających na celu pomoc uczestnikowi zajęć w znalezieniu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę lub na podstawie umowy cywilnoprawnej (np. umowy zlecenie lub umowy o dzieło) oraz pomoc w przygotowaniu podjęcia zatrudnienia lub podjęcia działalności gospodarczej w formie spółdzielni socjalnej. W związku z powyższym, przepis ten nie reguluje usług świadczonych przez KIS na rzecz osób trzecich na podstawie zawartych umów cywilnoprawnych, ale określa możliwe formy zatrudnienia uczestnika zajęć w wyniku działań podjętych przez KIS.

3. Uczestnictwo w klubie integracji społecznej

Przepisy komentowanej ustawy, w tym również w zakresie uczestników KIS, stosuje się do osób wymienionych w art. 1 ust. 2 ustawy, którzy ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym (więcej na ten temat w komentarzu do art. 1 ust. 2). Uczestnictwo w KIS jest dobrowolne, ale jego bezwzględnym warunkiem jest realizacja kontraktu socjalnego, czyli zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej (art. 6 pkt 6) pisemnej umowy zawartej z osobą ubiegającą się o pomoc, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. Okres uczestnictwa w KIS ustalany jest indywidualnie w zależności od zidentyfikowanych deficytów i koniecznych do podjęcia działań.

Art. 18a. 1. Wojewoda prowadzi rejestr klubów integracji społecznej.

2. Wpisu w rejestrze dokonuje wojewoda właściwy ze względu na miejsce funkcjonowania klubu integracji społecznej, na podstawie zgłoszenia podmiotu, o którym mowa w art. 18 ust. 1, w terminie 30 dni od daty zgłoszenia.

3. Zgłoszenia, o którym mowa w ust. 2, dokonuje się na formularzu zgłoszenia, którego wzór oraz niezbędne załączniki określi minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, w drodze rozporządzenia, mając na względzie konieczność pozyskiwania i gromadzenia rzetelnych i kompletnych danych o miejscach i podmiotach prowadzących kluby integracji społecznej.²³

4. Podmiot, o którym mowa w art. 18 ust. 1, zobowiązany jest w przypadku zaprzestania prowadzenia klubu integracji społecznej do zgłoszenia tego faktu wojewodzie, w formie pisemnej, nie później niż w terminie 30 dni od daty zaprzestania prowadzenia klubu integracji społecznej.

---

²³ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wzoru formularza zgłoszenia do rejestru klubów integracji społecznej z dnia 30 kwietnia 2012 r. (Dz.U. poz. 513) stanowi załącznik nr 3 do Komentarza.

5. W przypadku stwierdzenia przez wojewodę zaprzestania prowadzenia klubu integracji społecznej lub dokonania zgłoszenia, o którym mowa w ust. 4, wojewoda wykreśla klub integracji społecznej z rejestru.

6. Klub integracji społecznej przedstawia corocznie, nie później niż do dnia 31 marca, wojewodzie sprawozdanie zawierające rozliczenie dotacji za rok poprzedni oraz efekty reintegracji zawodowej i społecznej.

Stosownie do art. 18 i 18a ustawy, KIS może być prowadzony przez gminę, organizację pozarządową oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 3, zajmujące się reintegracją zawodową i społeczną osób wykluczonych społecznie. Klub integracji społecznej prowadzony jest po dokonaniu przez wojewodę, właściwego ze względu na miejsce funkcjonowania klubu, wpisu w stosownym rejestrze. Przepisy ustawy nie precyzują czy miejsce funkcjonowania klubu może być tożsame z miejscem funkcjonowania centrum integracji społecznej.

W związku z powyższym, należy przyjąć, że ze względu na brak wyraźnego zakazu sformułowanego w ustawie, jeden podmiot może prowadzić równocześnie CIS i KIS w jednym miejscu. Jednakże, zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy, działalność Centrum, utworzonego przez organizację pozarządową, powinna być wyodrębniona organizacyjnie i finansowo w sposób zapewniający należyłą identyfikację pod względem organizacyjnym i finansowym oraz w stopniu umożliwiającym określenie przychodów, kosztów i wyników, z uwzględnieniem przepisów o rachunkowości.

Art. 18b. Wojewoda przedstawia corocznie, nie później niż do dnia 30 kwietnia, ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego informację o liczbie zarejestrowanych klubów integracji społecznej według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.

Informacja sporządzana jest na podstawie danych z rejestru, o którym mowa w art. 18a.

Art. 18c. Rada Ministrów przedkłada Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej w okresach dwuletnich, najpóźniej do dnia 30 września, informacje o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej.

Przepis nakłada na Radę Ministrów obowiązek analogiczny jak cykliczne informacje przekazywane Sejmowi na mocy szeregu innych ustaw. Należą do nich m.in. sprawozdanie z wykonania ustawy o działalności o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (art. 50a tej ustawy), informacja o funkcjonowaniu spółdzielni socjalnych (art. 19a ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych), informacja o zrealizowanych lub podjętych zadaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego (art. 2 ust. 7 i 8 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1878)), informacja o skutkach obowiązywania ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 75, poz. 398) – art. 32 tej ustawy i inne. Sprawozdania te i informacje mają charakter informacji publicznej.

Rozdział 7a. Rada Zatrudnienia Socjalnego

Art. 18d. 1. Przy ministrze właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego działa Rada Zatrudnienia Socjalnego jako organ opiniodawczo-doradczy w sprawach zatrudnienia socjalnego.

2. Do zakresu działania Rady Zatrudnienia Socjalnego należy:

1) opiniowanie projektów aktów prawnych oraz inicjowanie zmian przepisów prawa w zakresie zatrudnienia socjalnego;

2) przygotowywanie ekspertyz dotyczących wybranych obszarów zatrudnienia socjalnego;

3) przedstawianie ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego okresowych informacji o swojej działalności;

4) przyjmowanie i opiniowanie dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego wniosków o nagrody specjalne za wybitne osiągnięcia w zakresie zatrudnienia socjalnego.

Istnienie stałego organu opiniodawczo-doradczego działającego przy ministrze właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego ma podkreślać wagę, jaką ustawodawca przypisał problematyce zatrudnienia socjalnego. Katalog kompetencji tego ciała daje mu możliwość opiniowania projektów przepisów, sygnalizowania potrzeb zmian w prawie, a także przedstawiania obszerniejszych opracowań wybranych zagadnień problemowych poprzez przedstawianie ekspertyz. Choć nie zostało to w przepisie wskazane wprost, opinie Rady dotyczyć mogą nie tylko kwestii czysto prawnych, ale wszelkich związanych z problematyką zatrudnienia socjalnego. Skoro bowiem Rada ma możliwość przedstawiania ekspertyz dotyczących różnych obszarów zatrudnienia socjalnego (nie tylko kwestii stanowienia prawa), to tym bardziej może na temat wszelkich tematów powiązanych z zatrudnieniem socjalnym wyrażać opinie czy stanowiska.

Opinie i stanowiska Rady nie są dla ministra wiążące, lecz stanowią pomoc w podejmowaniu decyzji.

Art. 18e. 1. Rada Zatrudnienia Socjalnego składa się z nie więcej niż 15 osób reprezentujących podmioty zatrudnienia socjalnego, wojewodów, organizacje społeczne i zawodowe.

2. Członków Rady Zatrudnienia Socjalnego powołuje, spośród przedstawicieli określonych w ust. 1, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego na okres 3 lat.

3. Członkowie Rady Zatrudnienia Socjalnego pełnią swoje funkcje społecznie.

4. Członkowie Rady Zatrudnienia Socjalnego korzystają ze zwolnień w pracy w celu uczestniczenia w posiedzeniach Rady i przysługuje im zwrot kosztów delegacji ze środków budżetu ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

5. Koszty związane z obsługą Rady Zatrudnienia Socjalnego są pokrywane ze środków budżetu ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

6. Rada Zatrudnienia Socjalnego może, za zgodą ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, zapraszać do współpracy ekspertów i inne osoby niebędące jej członkami. Do udziału osób zaproszonych w posiedzeniach Rady stosuje się odpowiednio ust. 4.

7. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb zgłaszania kandydatów na członków Rady Zatrudnienia Socjalnego, organizację oraz tryb działania Rady, uwzględniając zasadę kolegialności oraz pomocniczości prac Rady.

Skład Rady Zatrudnienia Socjalnego ma zapewniać udział wszystkich środowisk, do których kierowane są normy zawarte w ustawie. Mają zatem swoją reprezentację przedstawiciele podmiotów zatrudnienia socjalnego (CIS, KIS), organizacje pozarządowe i zawodowe, a także przedstawiciele administracji rządowej na szczeblu wojewódzkim.

Członkom Rady Zatrudnienia Socjalnego z tytułu pełnienia funkcji w organie opiniotawczo-doradczym ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego nie przysługuje wynagrodzenie, a jedynie zwrot kosztów delegacji na posiedzenia Rady. Na podstawie delegacji ustawowej zawartej w ust. 7 zostało wydane rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 maja 2016 r. w sprawie Rady Zatrudnienia Socjalnego (Dz.U. z 2019 r, poz. 337).²⁴

Art. 18f. 1. Podmioty, o których mowa w art. 18 ust. 1, przetwarzają dane uczestników klubów integracji społecznej, w tym dane obejmujące imię i nazwisko, numer PESEL, datę urodzenia, dane adresowe, stan cywilny, wykształcenie, doświadczenie lub kwalifikacje zawodowe, pochodzenie etniczne, stan zdrowia, nałogi, skazania, orzeczenia o ukaraniu, a także inne orzeczenia wydane w postępowaniu sądowym lub administracyjnym, imię i nazwisko, numer PESEL, datę urodzenia, dane adresowe członków rodziny lub przedstawiciela ustawowego, w zakresie niezbędnym do prowadzenia reintegracji zawodowej i społecznej.

2. W związku z przetwarzaniem danych osobowych w celu reintegracji zawodowej i społecznej podmioty, o których mowa w art. 18 ust. 1, wykonują obowiązek, o którym mowa w art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679, przez umieszczenie informacji, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679, w widocznym miejscu w budynku, w którym prowadzone są działania w ramach reintegracji zawodowej i społecznej.

3. O ograniczeniu, o którym mowa w ust. 2, administrator danych informuje osobę, której dane dotyczą, najpóźniej przy pierwszej czynności skierowanej do tej osoby.

4. Zabezpieczenia stosowane przez administratora danych w celu ochrony danych osobowych polegają co najmniej na:

1) dopuszczeniu do przetwarzania danych osobowych wyłącznie osób posiadających pisemne upoważnienie wydane przez administratora danych;

---

²⁴ Załącznik nr 4 do Komentarza.

2) pisemnym zobowiązaniu osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych do zachowania ich w tajemnicy.

5. Podmioty, o których mowa w art. 18 ust. 1, obowiązane są do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji i danych, które uzyskały przy prowadzeniu działań w ramach reintegracji zawodowej i społecznej.

Przepis w obecnym kształcie jest wynikiem wejścia w życie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych, zwane też „RODO”) i jest skonstruowany w sposób analogiczny do art. 8b. Przetwarzanie danych odbywa się na podstawie, o której mowa w art. 6 ust. 1 lit c RODO, tj. jako niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze.

Rozdział 8. Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Art. 19 *(pominięty)*

Art. 20 *(pominięty)*

Art. 21 *(pominięty)*

Art. 22 *(pominięty)*

Art. 23 *(pominięty)*

Art. 24 *(pominięty)*

Art. 25 *(pominięty)*

Art. 26 *(pominięty)*

Art. 27 *(pominięty)*

Art. 28 *(pominięty)*

Art. 29 Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 22 pkt 1, który wchodzi w życie z dniem 16 lipca 2003 r.

Bibliografia

1. Dyl, M. [w:] red. M. Wierzbowski, A. Wiktorowska, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Wydanie 26, CH Beck, Beck Online Komentarze, 2018, Legalis, dostęp: 10. października 2019, g. 17.30.
2. Florek, L., Zieliński, T., *Prawo Pracy*, CH Beck, Warszawa, 2018.
3. Godlewska-Bujok, B., Miżejewski, C., Muzyka, A., *Ustawa o Spółdzielniach Socjalnych. Komentarz*, MPiPS, Warszawa 2019.
4. Kidyba, A. *Prawo handlowe*, CH Beck, Warszawa, 2012.
5. Kulicki, T. *Prawo i język – kilka uwag*, Temidium, nr 3(98), październik 2019, str. 37.
6. Misiąg, W., E. Malinowska Misiąg, *Finanse publiczne w Polsce*, Wydanie 2., Lexis Nexis, 2014 r.
7. Muszalski, W. [w:] red. W. Muszalski, *Kodeks pracy. Komentarz*, Wydanie 12., Warszawa 2019 r., System informacji prawnej Legalis, dostęp: 15. stycznia 2020, g. 16.33.
8. Sierpowska, I. *Zatrudnienie socjalne*, Monitor Prawa Pracy, 2004, nr 11, str. 298.
9. Szarfenberg, R. *Reintegracja społeczna w spółdzielczości socjalnej: pojęcia i pomiar – ekspertyza*, 2015 r., http://rszarf.ips.uw.edu.pl/pdf/ss_ekspertyza2.pdf, dostęp: 4. października 2019 r.
10. Szarfenberg, R. *Ekspertyza zawierająca zestawienie porównujące różne rozwiązania w zakresie przyjętych pojęć reintegracji społecznej i zawodowej, integracji społecznej i zawodowej oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej, proponowane warianty oraz rekomendacje do dalszych prac legislacyjnych i programowych*, 2018, niepublikowana.
11. *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz dla jednostek samorządowych*, pod red. Walczak, P., C H Beck, 2017 r.
12. Zieliński, A., Flaga-Gieruszyńska, K. *Kodeks Postępowania Cywilnego. Komentarz*, Wydanie 10, 2019 r.
13. Zieliński, M., *Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki*, Warszawa, Wydawnictwo prawnicze Lexis Nexis, 2008 r.
14. Żołędowska, M. *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Praktyczny Komentarz*, Warszawa, MPiPS, 2011 r.
15. Żyznowski, T. Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 29 października 1991 r. (III CZP 109/ 91), *Przebieg Sądowy* (nr 5–6 z 1992 r.).
16. *Poradnik. Zakładanie i prowadzenie Klubu Integracji Społecznej*, Lublin, Bractwo Miłosierdzia im. Św. Brata Alberta w ramach projektu Centrum Ekonomii Społecznej współfinansowanego z EFS, 2010, ISBN 978-83-931328-2-9.
17. *Komentarz do nowelizacji ustawy o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. Nr 115, poz. 793) oraz dobre praktyki zatrudnienia socjalnego*. Warszawa, MPiPS (DPS), 2007 r.

18. *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014–2020*, Monitor Polski 2014 poz. 811 tom 1.
19. *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej*, Monitor Polski 2019, poz. 214.
20. *Informacja dla Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej o funkcjonowaniu Centrów i Klubów Integracji Społecznej w latach 2016–2017*, https://www.ekonomiaspoleczna.gov.pl/download/files/Zatrudnienie_socjalne/INFORMACJA__CIS_KIS_2016-2017.pdf, dostęp 5. lutego 2020 r. g. 12.15.

Akty prawne

1. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096).
2. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460).
3. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1040).
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277).
5. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506).
6. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1878).
7. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 300).
8. Ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1461).
9. Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2325).
10. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2019 r. poz. 688).
11. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1843).
12. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507).
13. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1482).
14. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 362).
15. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1373).
16. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019 r. poz. 852).
17. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1205).
18. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869).
19. Ustawa z dnia 25 marca 2011 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 75, poz. 398).
20. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2019 r. poz. 473).

21. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).
22. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 maja 2004 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Polityki Społecznej (Dz.U. Nr 106, poz. 1116).
23. Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 maja 2016 r. w sprawie Rady Zatrudnienia Socjalnego (Dz.U. z 2019 r., poz. 337).
24. Obwieszczenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wysokości zasiłku dla bezrobotnych z dnia 26 kwietnia 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 417).
25. Uchwała Nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Orzecznictwo

1. Wyrok Sądu Najwyższego z 21.12.1992 r., I PRN 52/92.
2. Wyroku Sądu Najwyższego z 15.02.2008 r., I CSK 357/07.
3. Uchwała Sądu Najwyższego z 16.11.1977 r., I PZP 47/77.
4. Uchwała Sądu Najwyższego z 23.08.2006 r., III CZP 56/06, OSNC 20071.
5. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 5.01.2007 r., I OSK 568/06.
6. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 18.12.2008 r., I OSK 689/08.
7. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 3.07.2013 r., I OSK 2210/12.
8. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 7.12.2018 r., I OSK 1455/18.
9. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z 31.08.1984 r., SA/Wr 430/84.
10. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 13.02.2007 r., VI SA/Wa 2106/06.
11. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z 22.03.2012 r., IIISAB/Łd4/12.
12. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach z 21.03.2013 r., II SA/Ke 119/13.
13. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 28.08.2014 r., III SAB/Gd 66/14.
14. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z 22.11.2017 r., II SA/Sz1131/17.

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym

z dnia 13 czerwca 2003 r.
(Dz.U. Nr 122, poz. 1143)

tj. z dnia 9 stycznia 2020 r.
(Dz.U. z 2020 r. poz. 176)

Rozdział 1. Przepisy ogólne

Art. 1 [Zakres stosowania]

1. Ustawa określa zasady zatrudnienia socjalnego.
2. Przepisy ustawy stosuje się w szczególności do:
  - 1) bezdomnych realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
  - 2) uzależnionych od alkoholu,
  - 3) uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających,
  - 4) chorych psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego,
  - 5) długotrwale bezrobotnych w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
  - 6) zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
  - 7) uchodźców realizujących indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
  - 8) osób niepełnosprawnych, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
– którzy podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.
3. Przepisów ustawy nie stosuje się do osób wymienionych w ust. 2, które mają prawo do:

- 1) zasiłku dla bezrobotnych;
  - 2) zasiłku przedemerytalnego;
  - 3) świadczenia przedemerytalnego;
  - 4) *(uchylony)*
  - 5) renty strukturalnej;
  - 6) renty z tytułu niezdolności do pracy;
  - 7) emerytury;
  - 8) nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.
4. Zadania określone w ustawie realizowane są poprzez zatrudnienie socjalne, przez co należy rozumieć zapewnianie osobom, o których mowa w ust. 2, możliwości uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej i zatrudnienia wspieranego, o którym mowa w art. 2 pkt 8.
5. *(uchylony)*

Art. 2 [Słowniczek] Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) dotacji – oznacza to dotację w rozumieniu przepisów o finansach publicznych;
- 1a) absolwencie centrum integracji społecznej – oznacza to osobę, która przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy uczestniczyła w zajęciach w centrum integracji społecznej i otrzymała zaświadczenie, o którym mowa w art. 13 ust. 5a; osoba ta jest absolwentem centrum integracji społecznej przez okres 6 miesięcy od dnia zakończenia zajęć w centrum integracji społecznej;
- 1b) absolwencie klubu integracji społecznej – oznacza to osobę, która uczestniczyła w klubie integracji społecznej przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada ważne zaświadczenie, o którym mowa w art. 18 ust. 5a, oraz zrealizowała postanowienia kontraktu socjalnego;
- 2) organizacjach pozarządowych – oznacza to organizacje pozarządowe w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie działające na rzecz osób, o których mowa w art. 1, z wyłączeniem partii politycznych, związków zawodowych, organizacji pracodawców, samorządów zawodowych oraz fundacji utworzonych przez partie;
- 3) przeciętnym wynagrodzeniu – oznacza to przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”;
- 4) reintegracji społecznej – oznacza to działania, w tym również o charakterze samopomocowym, mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej, klubie integracji społecznej lub zatrudnionej u pracodawcy, umiejętności uczestniczenia

w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu;

- 5) reintegracji zawodowej – oznacza to działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej i klubie integracji społecznej zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy;
- 6) świadczeniu integracyjnym – oznacza to świadczenie pieniężne wypłacane uczestnikowi centrum integracji społecznej w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego;
- 7) uczestniku – oznacza to osobę uczestniczącą w zajęciach w centrum integracji społecznej w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego;
- 8) zatrudnieniu wspieranym – oznacza to udzielanie wsparcia o charakterze doradczym i finansowym osobie, o której mowa w art. 1, w utrzymaniu aktywności zawodowej umożliwiającej podjęcie zatrudnienia, prac społecznie użytecznych w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej lub podjęcie działalności gospodarczej;
- 9) zasiłku dla bezrobotnych – oznacza to zasiłek dla bezrobotnych, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1482, 1622, 1818 i 2473).

Rozdział 2.

Zasady tworzenia centrum integracji społecznej

Art. 3 [Centrum integracji społecznej]

1. Centrum integracji społecznej, zwane dalej „Centrum”, realizuje reintegrację zawodową i społeczną przez następujące usługi:
  - 1) kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu;
  - 2) nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;
  - 3) naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;
  - 4) uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

2. Centrum, na zasadach określonych w ustawie, może być tworzone przez:
  - 1) jednostkę samorządu terytorialnego w formie:
    - a) jednostki budżetowej,
    - b) samorządowego zakładu budżetowego,
  - 2) organizację pozarządową,
  - 3) podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2019 r. poz. 688, 1570 i 2020), z zastrzeżeniem, że w przypadku spółdzielni socjalnych Centrum mogą tworzyć spółdzielnie zakładane przez podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1205 oraz z 2019 r. poz. 2020)
– zwane dalej „instytucjami tworzącymi”.
3. *(uchylony)*
4. Centrum utworzone przez organizację pozarządową działa w formie jednostki wyodrębnionej organizacyjnie i finansowo w sposób zapewniający należyłą identyfikację pod względem organizacyjnym i finansowym, w stopniu umożliwiającym określenie przychodów, kosztów i wyników, z uwzględnieniem przepisów o rachunkowości.

Art. 4 [Wniosek o przyznanie statusu]

1. Wniosek o przyznanie statusu Centrum instytucja tworząca składa do wojewody właściwego ze względu na siedzibę Centrum.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:
  - 1) nazwę instytucji tworzącej Centrum;
  - 2) informację o miejscu funkcjonowania Centrum i przewidywanym terminie rozpoczęcia działalności;
  - 3) przewidywaną liczbę uczestników oraz wskazanie, dla jakiej grupy uczestników Centrum będzie świadczyć usługi;
  - 4) planowany rodzaj działalności wytwórczej, handlowej lub usługowej;
  - 5) program prac prowadzonych z uczestnikami w ramach reintegracji zawodowej i społecznej;
  - 6) przewidywaną liczbę pracowników Centrum oraz ich kwalifikacje;
  - 6a) planowane rodzaje umów o pracę pracowników Centrum i ich wymiar czasu pracy;
  - 7) dane o organizacji i systemie zajęć w Centrum;
  - 8) dane o zakładanych efektach działania Centrum, w tym planowaną liczbę osób do przyuczenia do zawodu, przekwalifikowania lub podwyższenia kwalifikacji, planowaną liczbę osób, którym uczestniczenie w zajęciach w Cen-

trum i wspierane zatrudnienie socjalne pomogą w uzyskaniu zatrudnienia na zasadach przewidzianych w przepisach prawa pracy lub w podjęciu działalności gospodarczej, planowaną liczbę osób usamodzielnionych ekonomicznie;

- 9) dane o szacunkowym rocznym preliminarzu ogólnych kosztów działalności Centrum, w tym kosztów realizacji reintegracji zawodowej i społecznej;
- 10) dane o wysokości zasobów własnych instytucji tworzącej poniesionych na utworzenie Centrum oraz o formach tych zasobów, a także o przewidywanym udziale własnym w finansowaniu działalności Centrum;
- 11) dane o innych źródłach finansowania działalności Centrum, w tym ze środków określonych w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- 12) projekt regulaminu Centrum;
- 13) kopię dokumentu potwierdzającego tytuł prawny do nieruchomości, w której ma funkcjonować Centrum;
- 14) opinię starosty o potrzebie powołania Centrum na terenie podległego mu powiatu, z wyłączeniem wniosku składanego przez powiat;
- 15) akt powołania Centrum, w przypadku powołania Centrum przez jednostkę samorządu terytorialnego.

Art. 5 [Status]

1. Status Centrum nadaje wojewoda właściwy ze względu na miejsce funkcjonowania Centrum, w drodze decyzji administracyjnej, na podstawie wniosku, o którym mowa w art. 4.
2. Status Centrum nadaje się na okres 5 lat.
3. *(uchylony)*
4. Centrum jest obowiązane:
  - 1) *(uchylony)*
  - 2) przedstawiać corocznie, nie później niż do dnia 31 marca, wojewodzie oraz jednostkom i podmiotom przyznającym dotacje Centrum, a także instytucji tworzącej sprawozdanie zawierające rozliczenie dotacji za rok poprzedni, efekty reintegracji zawodowej i społecznej, a także preliminarz wydatków i przychodów na rok bieżący związanych z wykonywaniem usług, o których mowa w art. 3 ust. 1, oraz informację o zmianie danych zawartych we wniosku, o którym mowa w art. 4.
5. Wojewoda prowadzi rejestr jednostek organizacyjnych, którym nadał status Centrum. Nadanie statusu Centrum jest równoznaczne z wpisem do rejestru.
- 5a. Rejestr obejmuje dane wymienione w art. 4 ust. 2.
6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór sprawozdania, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, zawierającego dane dotyczące:

- 1) liczby pracowników zatrudnionych w okresie sprawozdawczym;
- 2) liczby uczestników, z uwzględnieniem podziału na grupy osób, o których mowa w art. 1 ust. 2;
- 3) liczby uczestników usamodzielnionych ekonomicznie;
- 4) liczby uczestników objętych reintegracją zawodową i społeczną;
- 5) usług kierowanych do uczestników w ramach reintegracji zawodowej i społecznej;
- 6) wykonania planu finansowego za poprzedni rok, z uwzględnieniem przyznanych dotacji, wypłaconych świadczeń integracyjnych i premii motywacyjnych;
- 7) preliminarza wydatków i przychodów na rok bieżący, kierując się potrzebą ujednoczenia elementów sprawozdawczych.

7. Wojewoda przedstawia corocznie, nie później niż do dnia 30 kwietnia danego roku, ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego sprawozdanie zbiorcze z informacji uzyskanych w trybie ust. 4 pkt 2.

Art. 5a [Decyzja o przedłużeniu statusu Centrum] Wojewoda, na wniosek instytucji tworzącej, może wydać decyzję o przedłużeniu statusu Centrum na okres, o którym mowa w art. 5 ust. 2, biorąc pod uwagę przedstawiane sprawozdanie, o którym mowa w art. 5 ust. 4 pkt 2, z 3 ostatnich lat. Wniosek powinien zawierać dane, o których mowa w art. 4 ust. 2.

Art. 6 [Decyzja o utracie statusu]

1. W przypadku nierealizowania przez Centrum założeń przyjętych we wniosku, o którym mowa w art. 4, w stopniu uniemożliwiającym wykonywanie usług określonych w art. 3 lub w razie stwierdzenia nieprawidłowości rozliczeń finansowych przewidzianych ustawą, mających wpływ na wynik finansowy, wojewoda wydaje decyzję o utracie statusu Centrum z urzędu lub na wniosek marszałka województwa, wójta, burmistrza lub prezydenta miasta przyznających dotacje Centrum lub instytucji tworzącej Centrum.
2. W przypadku likwidacji instytucji tworzącej Centrum wojewoda wydaje decyzję o utracie statusu Centrum, z zastrzeżeniem ust. 4.
3. W przypadku wydania decyzji o utracie statusu Centrum niewykorzystane środki finansowe pochodzące z dotacji podlegają zwrotowi do jednostek, które udzieliły dotacji, w wysokości proporcjonalnej do wysokości udzielonej dotacji.
4. W przypadku gdy instytucja tworząca, będąca organizacją pozarządową, ulega likwidacji, prawa i obowiązki tej instytucji może przejąć gmina właściwa ze względu na siedzibę Centrum. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 6a [Organ wyższego stopnia] W postępowaniu administracyjnym dotyczącym wydawania decyzji o nadaniu, przedłużeniu lub utracie statusu Centrum organem wyższego stopnia jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 6b [Odpowiednie stosowanie przepisów KPA] W sprawach nieuregulowanych w ustawie dotyczących nadania statusu Centrum stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 oraz z 2019 r. poz. 60, 730 i 1133).

Art. 7 [Finansowanie Centrum]

1. Utworzenie Centrum jest finansowane:
  - 1) w przypadku Centrum tworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego – na zasadach określonych w przepisach o finansach publicznych;
  - 2) w przypadku Centrum tworzonego przez organizację pozarządową z:
    - a) zasobów instytucji tworzącej pochodzących ze zbiórek, darowizn lub innych źródeł,
    - b) *(uchylona)*
    - c) dotacji na pierwsze wyposażenie pochodzącej z dochodów własnych gminy przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
    - d) innych dochodów własnych jednostki samorządu terytorialnego niż określone w lit. c.
2. Utworzenie Centrum może być finansowane z dotacji na pierwsze wyposażenie pochodzącej z dochodów własnych samorządu województwa przeznaczonych na realizację wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, na zasadach porozumienia, o którym mowa w art. 8 ust. 1.

Art. 8 [Dotacje]

1. Marszałek województwa, na zasadach określonych w porozumieniu zawartym z instytucją tworzącą, może przyznać Centrum dotację na pierwsze wyposażenie oraz dotację na działalność przez okres pierwszych 3 miesięcy z dochodów własnych samorządu województwa przeznaczonych na realizację wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Dotacja na pierwsze wyposażenie, o której mowa w ust. 1, może być przeznaczona na:
  - 1) przystosowanie do potrzeb uczestników zajęć w Centrum pomieszczeń przeznaczonych na reintegrację zawodową i społeczną;
  - 2) wyposażenie pomieszczeń oraz przygotowanie stanowisk pracy, w tym zakup maszyn i urządzeń niezbędnych do prowadzenia działalności, o której mowa w art. 9;
  - 3) zakup surowców, materiałów i narzędzi niezbędnych do rozpoczęcia działalności.
3. Wysokość dotacji na działalność Centrum przez okres pierwszych 3 miesięcy jest równa kwocie ustalonej jako iloczyn 50% kwoty zasiłku dla bezrobotnych,

obowiązującej w dniu zawarcia porozumienia, o którym mowa w ust. 1, oraz liczby uczestników zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonych w Centrum i liczby pracowników Centrum zatrudnionych na okres nie krótszy niż rok, według stanu na koniec każdego miesiąca.

4. Dotację na pierwsze wyposażenie przekazuje się Centrum w terminie 30 dni od dnia zawarcia porozumienia, o którym mowa w ust. 1.
5. Dotację na działalność przez okres pierwszych 3 miesięcy przekazuje się Centrum w trzech ratach miesięcznych w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który została przyznana dotacja.

Art. 8a [Podstawy prawne finansowania] Do finansowania utworzenia Centrum przez organizację pozarządową, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 2 lit. c i d i ust. 2 oraz w art. 8, nie stosuje się art. 221 ust. 2–4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869, 1622, 1649, 2020 i 2473).

Art. 8b [Przetwarzanie danych osobowych]

1. Centrum przetwarza dane osobowe:
  - 1) uczestników obejmujące imię i nazwisko, numer PESEL, datę urodzenia, dane adresowe, stan cywilny, wykształcenie, doświadczenie lub kwalifikacje zawodowe, pochodzenie etniczne, stan zdrowia, nałogi, skazania, orzeczenia o ukaraniu, a także inne orzeczenia wydane w postępowaniu sądowym lub administracyjnym,
  - 2) członków rodziny lub przedstawiciela ustawowego uczestnika obejmujące imię i nazwisko, numer PESEL, datę urodzenia, dane adresowe
– w zakresie niezbędnym do realizacji usług określonych w art. 3 ust. 1.
2. W związku z przetwarzaniem danych osobowych w celu realizacji usług przez Centrum wykonanie obowiązku, o którym mowa w art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.¹), zwanego dalej „rozporządzeniem 2016/679”, następuje przez umieszczenie informacji, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679, w widocznym miejscu w budynku, w którym realizowane są usługi.
3. O ograniczeniu, o którym mowa w ust. 2, administrator danych informuje osobę, której dane dotyczą, najpóźniej przy pierwszej czynności skierowanej do tej osoby.

---

¹ Zmiana wymienionego rozporządzenia została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2.

4. Zabezpieczenia stosowane przez administratora danych w celu ochrony danych osobowych polegają co najmniej na:
  - 1) dopuszczeniu do przetwarzania danych osobowych wyłącznie osób posiadających pisemne upoważnienie wydane przez administratora danych;
  - 2) pisemnym zobowiązaniu osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych do zachowania ich w tajemnicy.
5. Dane osobowe, o których mowa w ust. 1, przechowuje się przez okres 10 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym zakończono realizację usług na rzecz osób, których dane dotyczą.
6. Centrum i osoby realizujące usługi określone w art. 3 ust. 1 obowiązane są do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji i danych, które uzyskały przy realizacji tych usług.

Rozdział 3.

Zasady działalności centrum integracji społecznej

Art. 9 [Zakres działalności]

1. Centrum, w ramach reintegracji zawodowej, może prowadzić działalność wytwórczą, handlową lub usługową oraz działalność wytwórczą w rolnictwie, z wyłączeniem działalności polegającej na wytwarzaniu i handlu wyrobami przemysłu paliwowego, tytoniowego, spirytusowego, winiarskiego, piwowarskiego, a także pozostałych wyrobów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 0,5% oraz wyrobów z metali szlachetnych albo z udziałem tych metali.
2. Działalność wytwórcza, handlowa i usługowa, o której mowa w ust. 1, nie jest działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2019 r. poz. 1292 i 1495) i może być prowadzona jako statutowa działalność odpłatna pożytku publicznego w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Art. 9a [Działania w zakresie integracji społecznej bezrobotnych]

1. Centrum może realizować działania w zakresie integracji społecznej bezrobotnych służące kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym, o których mowa w art. 62a ust. 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
2. Realizacja działań, o których mowa w ust. 1, oraz ich finansowanie odbywa się, zgodnie z:
  - 1) porozumieniem, o którym mowa w art. 62a ust. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w przypadku Centrum utworzonego przez gminę albo
  - 2) umową, o której mowa w art. 62a ust. 11 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w przypadku Centrum utworzonego przez podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 2 pkt 2 i 3.

3. Do działań Centrum, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów rozdziału 4, 5 i 6.

Art. 10 [Finansowanie działalności]

1. Działalność Centrum jest finansowana z:
  - 1) dotacji pochodzącej z dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego, w tym przeznaczonych na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, z zastrzeżeniem ust. 1a;
  - 2) dochodów uzyskiwanych z działalności, o której mowa w art. 9;
  - 3) środków z Unii Europejskiej;
  - 4) Funduszu Pracy w zakresie świadczeń integracyjnych, o których mowa w art. 15, i działań w zakresie integracji społecznej, o których mowa w art. 9a ust. 1 i art. 18 ust. 7.
- 1a. Przepis ust. 1 pkt 1 nie dotyczy Centrum działającego w formie jednostki budżetowej.
2. W przypadku Centrum utworzonego przez organizację pozarządową działalność Centrum może być ponadto finansowana z:
  - 1) zasobów instytucji tworzącej pochodzących ze zbiorów, darowizn lub innych źródeł;
  - 2) *(uchylony)*
3. *(uchylony)*
4. Kwota dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 1, w przypadku gdy instytucją tworzącą jest organizacja pozarządowa, jest ustalana jako iloczyn kwoty określonej uchwałą rady gminy oraz sumy liczby uczestników zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonych w Centrum i liczby pracowników Centrum, według stanu na koniec miesiąca, i wypłacana co miesiąc, przez okres działalności Centrum, w terminie do 10. dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który została przyznana dotacja. Kwota dotacji nie może przekroczyć kwoty stanowiącej równowartość kosztów działalności Centrum, pomniejszonej o przychód uzyskany z działalności, o której mowa w art. 9.
5. Kwota dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 1, w przypadku gdy instytucją tworzącą jest jednostka samorządu terytorialnego, jest ustalana jako iloczyn kosztów realizacji reintegracji zawodowej i społecznej w przeliczeniu na jednego uczestnika oraz sumy liczby uczestników zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonych w Centrum i liczby pracowników Centrum, pomniejszonej o przychód uzyskany z działalności, o której mowa w art. 9, i określana co roku przez organ właściwy jednostki samorządu terytorialnego.
6. Środki finansowe na działalność Centrum są przeznaczane na:
  - 1) wypłatę uczestnikom zajęć w Centrum świadczeń integracyjnych, o których mowa w art. 15, oraz motywacyjnej premii integracyjnej, o której mowa w art. 15a;

- 2) zakup materiałów, energii, usług niezbędnych do działalności Centrum;
- 3) najem lokalu i remonty pomieszczeń użytkowanych przez Centrum;
- 4) podatki opłacane przez Centrum;
- 5) wynagrodzenia pracowników Centrum i pochodne od tych wynagrodzeń;
- 6) realizację reintegracji zawodowej i społecznej oraz niezbędną obsługę działalności Centrum w tym zakresie;
- 7) szkolenia pracowników Centrum związane z działalnością Centrum;
- 8) posiłki dla uczestników;
- 9) wydatki na ubezpieczenie mienia Centrum;
- 10) inne wydatki związane z działalnością Centrum.

7. *(uchylony)*

Art. 11 [Pracownicy]

1. Pracownikami Centrum są:
  - 1) pracownicy odpowiedzialni za dany rodzaj działalności, o której mowa w art. 9, oraz za obsługę finansową Centrum;
  - 2) *(uchylony)*
  - 3) pracownik socjalny;
  - 4) instruktorzy zawodu;
  - 5) osoby, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. b.
- 1a. Osoby prowadzące reintegrację społeczną i zawodową zaliczają się do kadry Centrum.
2. Kierownika Centrum zatrudnia instytucja tworząca Centrum.
3. Pracowników Centrum zatrudnia kierownik Centrum, z tym że na jednego pracownika prowadzącego bezpośrednio zajęcia z uczestnikami nie powinno przypadać więcej niż 10 uczestników. Warunek ten nie dotyczy osób, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. b.

Rozdział 4.

Zasady kierowania do centrum integracji społecznej

Art. 12 [Wniosek o skierowanie]

1. Osoba, o której mowa w art. 1, może na podstawie:
  - 1) własnego wniosku lub wniosku przedstawiciela ustawowego,
  - 2) wniosku zakładu leczenia odwykowego, powiatowego centrum pomocy rodzinie, ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez

centrum usług społecznych (Dz.U. poz. 1818) – centrum usług społecznych, organizacji pozarządowej lub klubu integracji społecznej, za zgodą tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego

– zostać skierowana do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez Centrum, przez właściwy dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby ośrodek pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – centrum usług społecznych, lub w przypadku osoby, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 5, przez powiatowy urząd pracy z powiadomieniem właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu tej osoby ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – centrum usług społecznych.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, podlega zaopiniowaniu przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – przez pracownika socjalnego centrum usług społecznych, właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby kierowanej do uczestnictwa w Centrum po uprzednim przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego (rodzinnego).
3. *(uchylony)*
4. Kierownik Centrum przyjmuje osobę skierowaną do Centrum po podpisaniu z nią indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego, zwanego dalej „programem”, w uzgodnieniu z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – dyrektorem centrum usług społecznych, właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu tej osoby.
5. Pierwszeństwo w skierowaniu do Centrum mają osoby zamieszkałe w gminach, na terenie których zostało utworzone Centrum. Osoby zamieszkałe w innych gminach mogą być kierowane do Centrum:
  - 1) w przypadku zawarcia porozumienia między gminami o kierowaniu osób do Centrum, określającego zasady finansowania kosztów uczestnictwa kierowanych tam osób;
  - 2) w przypadku posiadania przez Centrum wolnych miejsc i sfinansowania kosztów uczestnictwa osoby kierowanej przez gminę.

Art. 13 [Program]

1. Program, o którym mowa w art. 12 ust. 4, opracowuje pracownik socjalny Centrum.

2. Program powinien określać w szczególności:
  - 1) zakres i formy reintegracji zawodowej i społecznej;
  - 2) *(uchylony)*
  - 3) osoby odpowiedzialne za realizację programu.
3. Program na wniosek każdej ze stron może ulec zmianie.
4. Zaprzestanie realizacji programu następuje w przypadku:
  - 1) uporczywego naruszania przez uczestnika postanowień programu, uniemożliwiającego jego dalszą realizację;
  - 2) trwałego opuszczenia przez uczestnika zajęć w Centrum;
  - 3) oświadczenia uczestnika o odstąpieniu od realizacji programu.
- 4a. W przypadkach, o których mowa w ust. 4 pkt 1 i 2, decyzję w sprawie zaprzestania realizacji programu podejmuje kierownik Centrum.
- 4b. Od decyzji kierownika Centrum, o której mowa w ust. 4a, uczestnikowi przysługuje skarga do sądu administracyjnego.
5. Zakończenie realizacji programu następuje w okresie do 6 miesięcy po dniu, w którym uczestnik objęty programem podjął zatrudnienie lub inną pracę zarobkową w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, założył lub przystąpił do spółdzielni socjalnej lub podjął działalność gospodarczą, albo w dniu, w którym upłynął okres uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w art. 15. W trakcie realizacji programu bez uczestnictwa w Centrum świadczenie integracyjne nie przysługuje.
- 5a. Po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach w Centrum kierownik Centrum wydaje uczestnikowi zaświadczenie potwierdzające uczestnictwo w zajęciach i umiejętności nabyte w ramach reintegracji zawodowej i społecznej.
6. Realizacja programu jest warunkiem korzystania przez uczestnika ze świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego, na zasadach określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, oraz z innych świadczeń określonych w niniejszej ustawie.
7. *(uchylony)*

Rozdział 5.

Zasady uczestnictwa w centrum integracji społecznej

Art. 14 [Dzienny czas pobytu]

1. Czas dziennego pobytu uczestnika w Centrum nie może być krótszy niż 6 godzin.
- 1a. Kierownik Centrum opracowuje miesięczny program zajęć w Centrum.
2. Kierownik Centrum zapewnia uczestnikom:
  - 1) szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy;
  - 2) przeprowadzenie odpowiednich badań lekarskich;

- 3) odzież roboczą i obuwie robocze;
  - 4) bezpieczne i higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach, w tym środki ochrony indywidualnej.
3. Uczestnikom zajęć w Centrum przysługuje zaopatrzenie z tytułu wypadku w trakcie pobytu w Centrum na podstawie przepisów o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach.
  4. Uczestnikom zajęć w Centrum przysługuje nieodpłatnie jeden posiłek dziennie w trakcie pobytu.

Art. 15 [Okres próbny]

1. Okres próbny w Centrum trwa 1 miesiąc. W okresie próbnym uczestnik otrzymuje świadczenie integracyjne w wysokości 50% zasiłku dla bezrobotnych.
2. Po pomyślnym zakończeniu okresu próbnego, kierownik ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – dyrektor centrum usług społecznych, na wniosek kierownika Centrum, kwalifikuje uczestnika do uczestnictwa w zajęciach w Centrum.
3. Okres uczestnictwa w zajęciach w Centrum może trwać do 11 miesięcy. Jeżeli analiza stanu realizacji programu uzasadnia potrzebę przedłużenia okresu uczestnictwa w zajęciach w Centrum, także w przypadku tworzenia spółdzielni socjalnej lub podjęcia działalności gospodarczej przez uczestnika zajęć w Centrum, kierownik Centrum, na wniosek lub po zasięgnięciu opinii pracownika socjalnego Centrum, może przedłużyć okres uczestnictwa w zajęciach do 6 miesięcy.
4. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w ust. 3, na wniosek uczestnika, kierownik Centrum przyznaje świadczenie integracyjne w wysokości zasiłku dla bezrobotnych.
5. Świadczenie integracyjne jest wypłacane przez Centrum w okresach miesięcznych z dołu.
6. Świadczenie integracyjne za niepełny miesiąc uczestnictwa ustala się dzieląc kwotę świadczenia przez 30 i mnożąc przez liczbę dni kalendarzowych przypadających w okresie, za który świadczenie to przysługuje.
- 6a. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w ust. 3, na wniosek uczestnika, kierownik Centrum może przyznać do 6 dni wolnych od zajęć w Centrum, za które przysługuje świadczenie integracyjne w pełnej wysokości.
7. Świadczenie integracyjne ulega zmniejszeniu o 1/20 za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności uczestnika na zajęciach w Centrum trwającej nie dłużej niż 3 dni w miesiącu. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności trwającej dłużej niż 3 dni w miesiącu świadczenie integracyjne za dany miesiąc nie przysługuje.
- 7a. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w ust. 3, za okres niezdolności do uczestniczenia w zajęciach wskutek choroby potwier-

dzanej przez lekarza, jednak nie dłuższy niż 14 dni, świadczenie integracyjne ulega zmniejszeniu o 1/40 za każdy dzień niezdolności. Za każdy kolejny dzień niezdolności do uczestniczenia w zajęciach w Centrum świadczenie nie przysługuje.

8. Na wniosek kierownika Centrum, zawierający kopię listy wypłaconych świadczeń integracyjnych, starosta właściwy dla siedziby Centrum refunduje ze środków Funduszu Pracy kwotę wypłaconych w poprzednim miesiącu świadczeń integracyjnych wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne. Na wniosek kierownika Centrum starosta może przekazać Centrum zaliczkę na wypłatę świadczeń integracyjnych wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne.

Art. 15a [Motywacyjna premia integracyjna]

1. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w art. 15 ust. 3, kierownik Centrum może przyznać uczestnikowi motywacyjną premię integracyjną, biorąc pod uwagę aktywną postawę i postępy w reintegracji społecznej i zawodowej.
2. Motywacyjna premia integracyjna nie może przekroczyć 50% wysokości świadczenia integracyjnego, o którym mowa w art. 15 ust. 4.

Rozdział 6.

Zatrudnienie wspierane

Art. 15b [Formy zatrudnienia wspieranego]

1. Zatrudnienie wspierane może być realizowane w formie:
  - 1) prac społecznie użytecznych na zasadach określonych w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
  - 2) skierowania do pracy na zasadach określonych w art. 16;
  - 3) rzecznictwa, poradnictwa zawodowego, psychologicznego i społecznego dla osób realizujących prace społecznie użyteczne w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, podejmujących zatrudnienie, działalność gospodarczą, zakładających lub przystępujących do spółdzielni socjalnej.
2. Zatrudnienie wspierane realizowane jest w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego lub kontraktu socjalnego, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.

Art. 16 [Skierowanie do pracy]

1. Po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach w Centrum, a w uzasadnionych przypadkach także przed jego zakończeniem, jednak nie wcześniej niż po 6 miesiącach uczestnictwa w nich, na wniosek kierownika Centrum, pracownika socjalnego i uczestnika, a w przypadku uczestnictwa w klubie integracji społecznej – na wniosek pracownika socjalnego:

- 1) powiatowy urząd pracy może skierować uczestnika lub uczestniczącego w klubie integracji społecznej do pracy:
  - a) u pracodawcy,
  - b) w Centrum.
- 2) *(uchylony)*
- 1a. Absolwenci centrum integracji społecznej lub absolwenci klubu integracji społecznej mogą podjąć wspólną działalność gospodarczą w formie spółdzielni socjalnej na zasadach określonych w przepisach o spółdzielniach socjalnych.
2. Skierowanie do pracy, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, odbywa się na podstawie umowy zawartej między starostą właściwym dla siedziby Centrum lub gminy, organizacji pozarządowej lub podmiotu, o których mowa w art. 18 ust. 1, a pracodawcą, w której pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia skierowanego uczestnika lub uczestniczącego w klubie integracji społecznej przez okres nie krótszy niż 12 miesięcy, a starosta do refundowania pracodawcy części wypłaconego tej osobie wynagrodzenia przez okres pierwszych 12 miesięcy, w wysokości nieprzekraczającej:
  - 1) 100% zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne, w pierwszych 3 miesiącach;
  - 2) 80% zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne, w 3 kolejnych miesiącach;
  - 3) 60% zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne, w następnych 6 miesiącach.
3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku skierowania uczestnika i uczestniczącego w klubie integracji społecznej do pracy w Centrum.
4. Koszty pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa w podjęciu działalności, o której mowa w ust. 1a, mogą być dofinansowane ze środków Funduszu Pracy do wysokości 80% udokumentowanych kosztów pomocy prawnej, konsultacji lub doradztwa, w wysokości nieprzekraczającej jednak przeciętnego wynagrodzenia.
5. Refundacji, o której mowa w ust. 2, dokonuje starosta ze środków Funduszu Pracy, w okresach miesięcznych, na podstawie wniosku pracodawcy, w terminie 30 dni od dnia jego złożenia.
- 5a. Wniosek, o którym mowa w ust. 5, zawiera:
  - 1) dane pracodawcy;
  - 2) dane skierowanego uczestnika lub uczestniczącego w klubie integracji społecznej;
  - 3) wysokość i składniki wynagrodzenia;
  - 4) wysokość refundacji.
- 5b. Refundacja, o której mowa w ust. 2, jest udzielana jako pomoc de minimis zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r.

w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352/1 z 24.12.2013).

- 5c. Zaświadczenie o udzieleniu refundacji, o której mowa w ust. 2, wydaje starosta na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 362 oraz z 2019 r. poz. 730 i 1063).
6. W przypadku podjęcia działalności, o której mowa w ust. 1a, przysługują uprawnienia, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Art. 17 (uchylony)

Rozdział 7. Kluby integracji społecznej

Art. 18 [Klub integracji społecznej]

1. Gmina, organizacja pozarządowa oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 3, prowadzące reintegrację zawodową i społeczną dla osób, o których mowa w art. 1, mogą prowadzić klub integracji społecznej. Klub integracji społecznej prowadzony jest po dokonaniu wpisu w rejestrze, o którym mowa w art. 18a.
2. W klubach integracji społecznej można organizować w szczególności:
  - 1) działania mające na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy u pracodawców, wykonywania usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia lub podjęcia działalności w formie spółdzielni socjalnej;
  - 2) prace społecznie użyteczne;
  - 3) roboty publiczne;
  - 4) poradnictwo prawne;
  - 5) działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych;
  - 6) staże, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
3. Uczestnictwo w klubach integracji społecznej jest dobrowolne.
4. Warunkiem uczestnictwa w klubie integracji społecznej jest realizacja kontraktu socjalnego, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.
5. Okres uczestnictwa w klubie integracji społecznej jest ustalany indywidualnie z każdym z uczestników.

- 5a. Zakończenie uczestnictwa w klubie integracji społecznej jest potwierdzone zaświadczeniem wydawanym niezwłocznie przez podmiot prowadzący klub integracji społecznej.
6. Utworzenie i działalność klubów integracji społecznej może być finansowana w szczególności:
  - 1) ze środków z Unii Europejskiej;
  - 2) z dotacji pochodzących z dochodów własnych gminy.
7. Klub integracji społecznej może realizować działania w zakresie integracji społecznej bezrobotnych służące kształtowaniu aktywnej postawy w życiu społecznym i zawodowym, o których mowa w art. 62a ust. 5 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
8. Realizacja działań, o których mowa w ust. 7, oraz ich finansowanie odbywa się, zgodnie z:
  - 1) porozumieniem, o którym mowa w art. 62a ust. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w przypadku klubu integracji społecznej prowadzonego przez gminę albo
  - 2) umową, o której mowa w art. 62a ust. 11 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w przypadku klubu integracji społecznej prowadzonego przez podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 2 pkt 3.
9. Do działań klubu integracji społecznej, o których mowa w ust. 7, nie stosuje się ust. 3–5.

Art. 18a [Rejestr klubów]

1. Wojewoda prowadzi rejestr klubów integracji społecznej.
2. Wpisu w rejestrze dokonuje wojewoda właściwy ze względu na miejsce funkcjonowania klubu integracji społecznej, na podstawie zgłoszenia podmiotu, o którym mowa w art. 18 ust. 1, w terminie 30 dni od daty zgłoszenia.
3. Zgłoszenia, o którym mowa w ust. 2, dokonuje się na formularzu zgłoszenia, którego wzór oraz niezbędne załączniki określi minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, w drodze rozporządzenia, mając na względzie konieczność pozyskiwania i gromadzenia rzetelnych i kompletnych danych o miejscach i podmiotach prowadzących kluby integracji społecznej.
4. Podmiot, o którym mowa w art. 18 ust. 1, zobowiązany jest w przypadku zaprzestania prowadzenia klubu integracji społecznej do zgłoszenia tego faktu wojewodzie, w formie pisemnej, nie później niż w terminie 30 dni od daty zaprzestania prowadzenia klubu integracji społecznej.
5. W przypadku stwierdzenia przez wojewodę zaprzestania prowadzenia klubu integracji społecznej lub dokonania zgłoszenia, o którym mowa w ust. 4, wojewoda wykreśla klub integracji społecznej z rejestru.

6. Klub integracji społecznej przedstawia corocznie, nie później niż do dnia 31 marca, wojewodzie sprawozdanie zawierające rozliczenie dotacji za rok poprzedni oraz efekty reintegracji zawodowej i społecznej.

Art. 18b [Informacja od wojewody] Wojewoda przedstawia corocznie, nie później niż do dnia 30 kwietnia, ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego informację o liczbie zarejestrowanych klubów integracji społecznej według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.

Art. 18c [Informacja przygotowywana przez Radę Ministrów] Rada Ministrów przedkłada Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej w okresach dwuletnich, najpóźniej do dnia 30 września, informacje o funkcjonowaniu centrów i klubów integracji społecznej.

Rozdział 7a. Rada Zatrudnienia Socjalnego

Art. 18d [Zakres działania Rady]

1. Przy ministrze właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego działa Rada Zatrudnienia Socjalnego jako organ opiniodawczo-doradczy w sprawach zatrudnienia socjalnego.
2. Do zakresu działania Rady Zatrudnienia Socjalnego należy:
  - 1) opiniowanie projektów aktów prawnych oraz inicjowanie zmian przepisów prawa w zakresie zatrudnienia socjalnego;
  - 2) przygotowywanie ekspertyz dotyczących wybranych obszarów zatrudnienia socjalnego;
  - 3) przedstawianie ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego okresowych informacji o swojej działalności;
  - 4) przyjmowanie i opiniowanie dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego wniosków o nagrody specjalne za wybitne osiągnięcia w zakresie zatrudnienia socjalnego.

Art. 18e [Członkowie Rady]

1. Rada Zatrudnienia Socjalnego składa się z nie więcej niż 15 osób reprezentujących podmioty zatrudnienia socjalnego, wojewodów, organizacje społeczne i zawodowe.
2. Członków Rady Zatrudnienia Socjalnego powołuje, spośród przedstawicieli określonych w ust. 1, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego na okres 3 lat.
3. Członkowie Rady Zatrudnienia Socjalnego pełnią swoje funkcje społecznie.

4. Członkowie Rady Zatrudnienia Socjalnego korzystają ze zwolnień w pracy w celu uczestniczenia w posiedzeniach Rady i przysługuje im zwrot kosztów delegacji ze środków budżetu ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.
5. Koszty związane z obsługą Rady Zatrudnienia Socjalnego są pokrywane ze środków budżetu ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.
6. Rada Zatrudnienia Socjalnego może, za zgodą ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, zapraszać do współpracy ekspertów i inne osoby niebędące jej członkami. Do udziału osób zaproszonych w posiedzeniach Rady stosuje się odpowiednio ust. 4.
7. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, tryb zgłaszania kandydatów na członków Rady Zatrudnienia Socjalnego, organizację oraz tryb działania Rady, uwzględniając zasadę kolegialności oraz pomocniczości prac Rady.

Art. 18f [Przetwarzanie danych osobowych]

1. Podmioty, o których mowa w art. 18 ust. 1, przetwarzają dane uczestników klubów integracji społecznej, w tym dane obejmujące imię i nazwisko, numer PESEL, datę urodzenia, dane adresowe, stan cywilny, wykształcenie, doświadczenie lub kwalifikacje zawodowe, pochodzenie etniczne, stan zdrowia, nałogi, skazania, orzeczenia o ukaraniu, a także inne orzeczenia wydane w postępowaniu sądowym lub administracyjnym, imię i nazwisko, numer PESEL, datę urodzenia, dane adresowe członków rodziny lub przedstawiciela ustawowego, w zakresie niezbędnym do prowadzenia reintegracji zawodowej i społecznej.
2. W związku z przetwarzaniem danych osobowych w celu reintegracji zawodowej i społecznej podmioty, o których mowa w art. 18 ust. 1, wykonują obowiązek, o którym mowa w art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679, przez umieszczenie informacji, o których mowa w art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia 2016/679, w widocznym miejscu w budynku, w którym prowadzone są działania w ramach reintegracji zawodowej i społecznej.
3. O ograniczeniu, o którym mowa w ust. 2, administrator danych informuje osobę, której dane dotyczą, najpóźniej przy pierwszej czynności skierowanej do tej osoby.
4. Zabezpieczenia stosowane przez administratora danych w celu ochrony danych osobowych polegają co najmniej na:
  - 1) dopuszczeniu do przetwarzania danych osobowych wyłącznie osób posiadających pisemne upoważnienie wydane przez administratora danych;
  - 2) pisemnym zobowiązaniu osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych do zachowania ich w tajemnicy.
5. Podmioty, o których mowa w art. 18 ust. 1, obowiązane są do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji i danych, które uzyskały przy prowadzeniu działań w ramach reintegracji zawodowej i społecznej.

Rozdział 8.
Zmiany w przepisach obowiązujących
oraz przepisy przejściowe i końcowe

Art. 19 *(pominięty)*

Art. 20 *(pominięty)*

Art. 21 *(pominięty)*

Art. 22 *(pominięty)*

Art. 23 *(pominięty)*

Art. 24 *(pominięty)*

Art. 25 *(pominięty)*

Art. 26 *(pominięty)*

Art. 27 *(pominięty)*

Art. 28 *(pominięty)*

Art. 29 [Wejście w życie] Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia², z wyjątkiem art. 22 pkt 1, który wchodzi w życie z dniem 16 lipca 2003 r.

---

² Ustawa została ogłoszona w dniu 14 lipca 2003 r.

Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie określenia wzoru sprawozdania centrum integracji społecznej¹⁾

z dnia 30 grudnia 2016 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 97)

Na podstawie art. 5 ust. 6 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2016 r. poz. 1828) zarządza się, co następuje:

§ 1

Rozporządzenie określa wzór sprawozdania centrum integracji społecznej zawierającego dane dotyczące:

- 1) liczby pracowników zatrudnionych w okresie sprawozdawczym;
- 2) liczby uczestników, z uwzględnieniem podziału na grupy osób, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- 3) liczby uczestników usamodzielnionych ekonomicznie;
- 4) liczby uczestników objętych reintegracją zawodową i społeczną;
- 5) usług kierowanych do uczestników w ramach reintegracji zawodowej i społecznej;
- 6) wykonania planu finansowego za poprzedni rok, z uwzględnieniem przyznanych dotacji, wypłaconych świadczeń integracyjnych i premii motywacyjnych;
- 7) preliminarza wydatków i przychodów na rok bieżący.

§ 2

Określa się wzór sprawozdania centrum integracji społecznej, który stanowi załącznik do rozporządzenia.

§ 3

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.²⁾

---

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 października 2007 r. w sprawie określenia wzoru sprawozdania przedstawianego przez centrum integracji społecznej (Dz.U. poz. 1421), które utraciło moc na podstawie art. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1567) z dniem 24 października 2015 r.

Załącznik do rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej z dnia 30 grudnia 2016 r. (poz. 97)

WZÓR

**SPRAWOZDANIE
CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ ZA ROK .....**

CZĘŚĆ I. DANE OGÓLNE

1	NAZWA	
2	REGON	
3	ADRES (ulica, kod pocztowy, miejscowość, dane kontaktowe służbowe – telefon, faks, e-mail)	
4	NAZWA INSTYTUCJI TWORZĄCEJ CENTRUM	
	1) Jednostka samorządu terytorialnego	
	2) Organizacja pozarządowa	
	3) Kościelna osoba prawna	
	4) Spółdzielnia socjalna założona przez osoby prawne	
5	DATA PRYZNANIA STATUSU CENTRUM (data wydania przez wojewodę decyzji administracyjnej o przyznaniu statusu po raz pierwszy)	
	Data przyznania statusu po raz kolejny	
	Data przyznania statusu po raz kolejny	
6	DATA ROZPOCZĘCIA DZIAŁALNOŚCI	
7	FORMA PRAWNA, W JAKIEJ UTWORZONO CENTRUM (dotyczy tylko Centrów tworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego)	
	Jednostka budżetowa	
	Samorządowy zakład budżetowy	

CZĘŚĆ II. ROZLICZENIE OTRZYMANYCH DOTACJI

1. OTRZYMANE DOTACJE			Kwota otrzymana (w tys. zł)	Kwota wydatkowana (w tys. zł)
Wyszczególnienie			w roku sprawozdawczym	
Dotacje ogółem				
z tego:	z budżetu gminy			
	w tym:	na pierwsze wyposażenie		
		na działalność		
z tego:	z budżetu województwa			
	w tym:	na pierwsze wyposażenie		
		na działalność		
	inne			
2. WYKORZYSTANIE DOTACJI				
Wyszczególnienie			Wydatkowana kwota (w tys. zł)	
Wykorzystanie dotacji (ogółem)				
w tym:	na pierwsze wyposażenie Centrum (dotyczy tylko nowo utworzonego Centrum)			
	w tym:	przystosowanie do potrzeb uczestników zajęć w Centrum pomieszczeń przeznaczonych na reintegrację zawodową i społeczną		
		wyposażenie pomieszczeń oraz przygotowanie stanowisk pracy, w tym zakup maszyn i urządzeń niezbędnych do prowadzenia działalności, o której mowa w art. 9 ustawy ¹⁾		
		zakup surowców, materiałów i narzędzi niezbędnych do rozpoczęcia działalności		
	na okres pierwszych 3 miesięcy działalności Centrum (dotyczy tylko nowo utworzonego Centrum)			
	na bieżącą działalność Centrum			

¹⁾ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1828).

**CZĘŚĆ III. LICZBA PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH W CENTRUM
W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM**

Wyszczególnienie		Liczba osób ogółem	
1	Nawiązanie zatrudnienia		
2	Ustanie zatrudnienia		
3	Przecięte zatrudnienie		
4	Pracownicy zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy		
w tym:	4.1	pracownik socjalny	
	4.2	instruktor zawodu	
	4.3	pracownicy odpowiedzialni za dany rodzaj działalności, o którym mowa w art. 9 ustawy ¹⁾	
	4.4	osoby prowadzące reintegrację zawodową i społeczną, zaliczające się do kadry Centrum	
w tym:		psycholog	
		terapeuta	
		doradca zawodowy	
		pośrednik pracy	
5	Pracownicy zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy		
w tym:	5.1	pracownik socjalny	
	5.2	instruktor zawodu	
	5.3	pracownicy odpowiedzialni za dany rodzaj działalności, o którym mowa w art. 9 ustawy ¹⁾	
	5.4	osoby prowadzące reintegrację zawodową i społeczną, zaliczające się do kadry Centrum	
w tym:		psycholog	
		terapeuta	
		doradca zawodowy	
		pośrednik pracy	

6	Inna kadra Centrum (wymienić jaka):	
	a)	
	b)	
	c)	
	d)	
7	Osoby skierowane do pracy w Centrum przez powiatowy urząd pracy na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy ¹⁾	

CZĘŚĆ IV. LICZBA UCZESTNIKÓW OBJĘTYCH REINTEGRACJĄ ZAWODOWĄ I SPOŁECZNĄ ORAZ USAMODZIELNIONYCH EKONOMICZNIE

1. Struktura uczestników		Liczba osób, które		
Wyszczególnienie		rozpoczęły zajęcia	uczestniczyły w zajęciach	ukończyły zajęcia
		Uczestnicy zajęć (ogółem)		
1.1	Osoby bezdomne realizujące indywidualny program wychodzenia z bezdomności			
1.2	Osoby uzależnione od alkoholu			
1.3	Osoby uzależnione od narkotyków lub innych środków odurzających			
1.4	Osoby chore psychicznie			
1.5	Osoby długotrwale bezrobotne			
1.6	Osoby zwalniane z zakładów karnych, mające trudności w integracji ze środowiskiem			
1.7	Uchodźcy realizujący indywidualny program integracji			
1.8	Osoby niepełnosprawne			
1.9	Inni			

2. Liczba uczestników korzystających z usług reintegracji zawodowej i społecznej				
Wyszczególnienie		Liczba osób, które		
		rozpoczęły	uczestniczyły	ukończyły
Korzystający z usług (ogółem)				
2.1	Warsztaty zawodowe w ramach działalności wytwórczej, handlowej lub usługowej prowadzonej przez Centrum, o której mowa w art. 9 ustawy ¹⁾			
w tym:	warsztat nr 1.....			
	warsztat nr 2.....			
	warsztat nr 3.....			
	warsztat nr 4.....			
2.2	Korzystanie z przekazywanych przez Centrum propozycji ofert pracy			
2.3	Zajęcia z zakresu prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej, w tym w formie spółdzielni socjalnej			
2.4	Inne zajęcia z zakresu reintegracji zawodowej			
2.5	Zajęcia terapeutyczne			
2.6	Grupy wsparcia oraz grupy samopomocy			
2.7	Korzystanie z indywidualnego poradnictwa psychologicznego lub terapeutycznego			
2.8	Grupy edukacyjne			
2.9	Inne usługi w zakresie reintegracji społecznej			
2.10	Szkolenia zawodowe prowadzone przez podmiot zewnętrzny			

3. Liczba osób, które pozytywnie zakończyły uczestnictwo w Centrum usamodzielnionych ekonomicznie		
Wyszczególnienie		Liczba osób
3.1	Uczestnicy Centrum skierowani do pracy u pracodawcy w ramach zatrudnienia wspieranego (art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy ¹⁾)	
3.2	Uczestnicy Centrum zatrudnieni u pracodawcy bez zatrudnienia wspieranego	
3.3	Uczestnicy Centrum skierowani do pracy w Centrum (art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy ¹⁾)	
3.4	Uczestnicy Centrum, którzy podjęli samodzielną działalność gospodarczą	
3.5	Uczestnicy Centrum, którzy podjęli działalność gospodarczą w formie spółdzielni socjalnej (art. 16 ust. 1a ustawy ¹⁾)	
3.6	Uczestnicy skierowani do odbycia stażu zawodowego na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy ²⁾	
3.7	Uczestnicy Centrum, którzy nabyli prawo do świadczeń emerytalnych lub rentowych	

CZĘŚĆ V. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO I PRELIMINARZ WYDATKÓW I PRZYCHODÓW

1. PRZYCHODY W ROKU SPRAWOZDAWCZYM ORAZ PLAN PRZYCHODÓW NA ROK BIEŻĄCY			
Wyszczególnienie		Przychody w roku sprawozdawczym (w tys. zł)	Plan przychodów w roku bieżącym (w tys. zł)
Przychody ogółem			
w tym środki:	z budżetu gminy		
	z budżetu województwa		
	z Funduszu Pracy		
	z Unii Europejskiej		
	z własnej działalności		
	z innych źródeł		
	z jakich:		

²⁾ Dz. U. z 2016 r. poz. 645, z późn. zm.

2. WYDATKI W ROKU SPRAWOZDAWCZYM ORAZ PLAN WYDATKÓW NA ROK BIEŻĄCY				
Wyszczególnienie		Wydatki w roku sprawozdawczym w tys. zł	Plan wydatków w roku bieżącym w tys. zł	
Wydatki ogółem				
z tego:	świadczenia integracyjne i motywacyjna premia integracyjna			
	zakup materiałów, energii i usług			
	najem lokalu i remonty pomieszczeń użytkowanych przez Centrum			
	podatki opłacane przez Centrum			
	wynagrodzenia pracowników Centrum i pochodne od tych wynagrodzeń			
	koszt realizacji reintegracji zawodowej i społecznej oraz niezbędnej obsługi działalności Centrum w tym zakresie			
	szkolenia pracowników i kadry Centrum związane z działalnością Centrum			
	posiłki dla uczestników			
	wydatki na ubezpieczenie mienia Centrum			
	inne wydatki związane z działalnością Centrum			
	wydatki rzeczowo-administracyjne			
	w tym:	zakup materiałów i wyposażenia		
		zakup żywności		
		zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek		
		zakup energii		
		zakup usług remontowych		
		zakup pozostałych usług		
ubezpieczenia i inne opłaty				
podróże służbowe krajowe i zagraniczne				
inne				

	środki na finansowanie inwestycji			
	w tym:	wydatki inwestycyjne		
		wydatki na zakupy inwestycyjne		
		inne		
inne				

**CZĘŚĆ VI. INFORMACJE O ZMIANIE DANYCH ZAWARTYCH WE WNIOSKU
O NADANIE STATUSU CENTRUM, O KTÓRYM MOWA W ART. 4 USTAWY¹⁾**

Lp.	Wyszczególnienie	Opis zmiany	Data zaistnienia zmiany
1			
2			
3			
4			
5			

**Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej
w sprawie wzoru formularza zgłoszenia
do rejestru klubów integracji społecznej**

z dnia 30 kwietnia 2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 513)

Na podstawie art. 18a ust. 3 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 i Nr 205, poz. 1211) zarządza się, co następuje:

§ 1

Rozporządzenie określa wzór formularza zgłoszenia do rejestru klubów integracji społecznej oraz niezbędne załączniki wymagane do zgłoszenia do rejestru klubów integracji społecznej.

§ 2

Wzór formularza, o którym mowa w § 1, określa załącznik do rozporządzenia.

§ 3

Podmiot zgłaszający klub integracji społecznej do rejestru jest obowiązany dołączyć kopię aktu o utworzeniu klubu integracji społecznej.

§ 4

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 kwietnia 2012 r. (poz. 513)

WZÓR

FORMULARZ ZGŁOSZENIA DO REJESTRU KLUBÓW INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Dane podmiotu prowadzącego klub integracji społecznej	
Nazwa	
Siedziba i adres	
Dane kontaktowe (telefon, faks, e-mail)	
Numer w Krajowym Rejestrze Sądowym*	

Dane klubu integracji społecznej	
Nazwa	
Miejscowość i adres	
Data utworzenia	
Data rozpoczęcia działalności	
Imię i nazwisko osoby kierującej klubem integracji społecznej	
Dane kontaktowe klubu integracji społecznej (telefon, faks, e-mail)	

.....
(miejscowość i data)

.....
(podpis**)

* W przypadku organizacji pozarządowej.

** Podpis składa osoba reprezentująca podmiot, który utworzył klub integracji społecznej.

Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie Rady Zatrudnienia Socjalnego¹⁾

z dnia 18 maja 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 733)

tj. z dnia 8 lutego 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 337)

Na podstawie art. 18e ust. 7 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 217) zarządza się, co następuje:

§ 1

Rozporządzenie określa:

- 1) tryb zgłaszania kandydatów na członków Rady Zatrudnienia Socjalnego, zwanej dalej „Radą”;
- 2) organizację i tryb działania Rady.

§ 2

1. Zgłaszanie kandydatów na członków Rady następuje po ukazaniu się w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego ogłoszenia o wszczęciu procedury wyboru członków Rady.
2. Ogłoszenie o wszczęciu procedury wyboru członków Rady na kolejną kadencję ukazuje się 3 miesiące przed upływem kadencji Rady.

§ 3

1. Kandydaci na członków Rady są zgłaszani przez:
  - 1) podmioty zatrudnienia socjalnego;
  - 2) wojewodów;
  - 3) organizacje społeczne i zawodowe.
2. Zgłoszenia dokonuje się do ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w formie pisemnej.

---

¹⁾ Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz.U. poz. 2329).

3. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 2, obejmuje dane kandydata, opis realizowanych zadań w zakresie zatrudnienia socjalnego, opinię osoby kierującej instytucją zgłaszającą na członka Rady Zatrudnienia Socjalnego.
- 3a. W przypadku gdy kandydatem na członka Rady zgłoszonym przez podmiot zatrudnienia socjalnego jest osoba kierująca tym podmiotem, opinię sporządza instytucja tworząca podmiot zatrudnienia socjalnego.
4. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 2, należy składać na adres urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego z dopiskiem na kopercie: „Kandydatura do Rady Zatrudnienia Socjalnego”, w terminie podanym w ogłoszeniu.

§ 4

W przypadku konieczności uzupełnienia składu Rady w trakcie trwania kadencji, do trybu zgłaszania kandydatów stosuje się odpowiednio § 2 ust. 1 i § 3.

§ 5

Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego wybiera przewodniczącego Rady spośród członków Rady.

§ 6

1. Pierwsze posiedzenie Rady odbywa się w terminie wskazanym przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.
2. W trakcie pierwszego posiedzenia:
  - 1) minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego lub jego upoważniony przedstawiciel wręcza akty powołania do Rady oraz akt wyboru przewodniczącego Rady;
  - 2) Rada wybiera spośród swoich członków wiceprzewodniczącego Rady i sekretarza Rady w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów.
3. W trakcie trwania kadencji Rady:
  - 1) zmiany przewodniczącego Rady dokonuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego;
  - 2) zmiany wiceprzewodniczącego Rady lub sekretarza Rady, na wniosek członka Rady złożony wraz z uzasadnieniem, dokonują członkowie Rady w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów.
4. O zmianie, o której mowa w ust. 3 pkt 2, informuje się ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

§ 7

1. Przewodniczący Rady kieruje pracami Rady i reprezentuje ją na zewnątrz.
2. Do zadań Przewodniczącego Rady należy:

- 1) inicjowanie prac Rady, w tym:
  - a) określanie zagadnień merytorycznych stanowiących tematykę posiedzeń Rady, w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego,
  - b) formułowanie stanowisk i opinii w zakresie, o którym mowa w lit. a);
- 2) opracowywanie harmonogramu posiedzeń Rady na dany rok kalendarzowy, zwoływanie posiedzeń, ustalanie porządku obrad oraz ich prowadzenie;
- 3) koordynowanie prac członków Rady związanych z opracowywaniem rocznych informacji dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, a także końcowego sprawozdania z kadencji Rady;
- 4) współpraca z członkami innych organów opiniodawczo-doradczych ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w tym między innymi Rady Rynku Pracy, Rady Pomocy Społecznej oraz Rady Działalności Pożytku Publicznego;
- 5) współpraca z Instytutem Pracy i Spraw Socjalnych;
- 6) współpraca ze środowiskiem podmiotów zatrudnienia socjalnego oraz jego formalnymi i nieformalnymi ogólnokrajowymi i regionalnymi reprezentacjami.

§ 8

1. Rada formułuje stanowiska i opinie, podejmując uchwały zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków Rady.
2. Rada wyraża stanowiska i opinie, które mają istotne znaczenie dla rozwoju usług reintegracji społecznej i zawodowej, z uwzględnieniem stanowiska środowisk podmiotów zatrudnienia socjalnego.

§ 9

1. Posiedzenia Rady są zwoływane przez przewodniczącego Rady lub przez wiceprzewodniczącego Rady nie rzadziej niż raz na pół roku.
2. Przewodniczący Rady za pośrednictwem sekretarza Rady informuje członków Rady o terminie i miejscu posiedzenia nie później niż na 14 dni przed posiedzeniem Rady.
3. Dodatkowe posiedzenia Rady mogą być zwoływane na wniosek przewodniczącego Rady, wiceprzewodniczącego lub co najmniej jednej trzeciej liczby członków Rady, po przedstawieniu w formie pisemnej uzasadnienia takiej potrzeby.
4. W uzasadnionych przypadkach możliwe jest uzyskanie opinii członków Rady w trybie obiegowym.

§ 10

1. Posiedzenia Rady są protokołowane.

2. Protokół posiedzenia Rady zawiera między innymi: datę posiedzenia, porządek obrad, imiona i nazwiska uczestników posiedzenia, informację na temat przebiegu obrad, wnioski z posiedzenia Rady, przewidywany termin kolejnego posiedzenia.
3. Protokół podpisuje przewodniczący Rady i przekazuje go sekretarzowi Rady wraz z podjętymi uchwałami.

§ 11

1. Rada może powoływać grupy robocze do realizacji poszczególnych zadań należących do zakresu działania Rady.
2. Członkami grup roboczych są osoby wchodzące w skład Rady.
3. Rada może powierzać poszczególnym członkom grup roboczych wykonanie określonych prac niezbędnych do realizacji zadań Rady.

§ 12

Wiceprzewodniczący Rady wykonuje obowiązki przewodniczącego w przypadku jego nieobecności lub niemożności pełnienia przez niego obowiązków.

§ 13

Do zadań sekretarza Rady należy w szczególności:

- 1) współdziałanie z przewodniczącym i wiceprzewodniczącym w realizacji zadań Rady;
- 2) organizacja posiedzeń Rady;
- 3) protokołowanie posiedzeń Rady;
- 4) opracowywanie dokumentów z posiedzeń Rady;
- 5) przygotowywanie projektów uchwał Rady;
- 6) przekazywanie do urzędu obsługującego ministra do spraw zabezpieczenia społecznego dokumentów z posiedzeń Rady.

§ 14

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia²⁾.

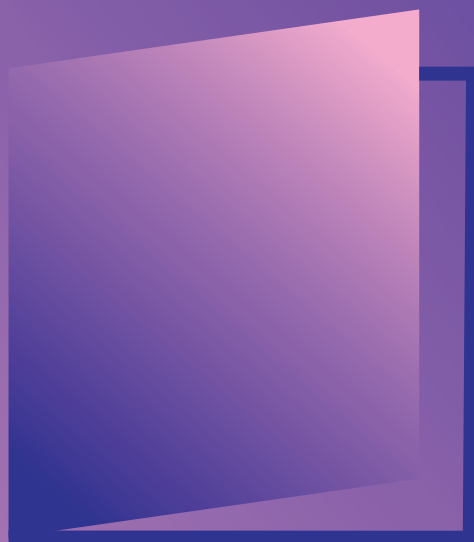
---

²⁾ Rozporządzenie zostało ogłoszone w dniu 31 maja 2016 r.

Aneta Stachowicz – główny specjalista do spraw legislacji, absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie oraz Podyplomowych Studiów Zagadnień Legislacyjnych na Uniwersytecie Warszawskim. Wieloletnia pracownica Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, autorka licznych nowelizacji i rozwiązań legislacyjnych z zakresu funkcjonowania organizacji pozarządowych.

Marta Żołądowska – radca prawny, absolwentka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, oraz aplikacji radcowskiej w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie, wieloletnia pracownica Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z doświadczeniem w legislacji.

www.ekonomiaspoleczna.gov.pl

**Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej**

ul. Nowogrodzka 1/3/5

00-513 Warszawa

tel. (+48 22) 461 61 30

e-mail: ekonomiaspoleczna@mrpips.gov.pl

ISBN 978-83-66333-11-6